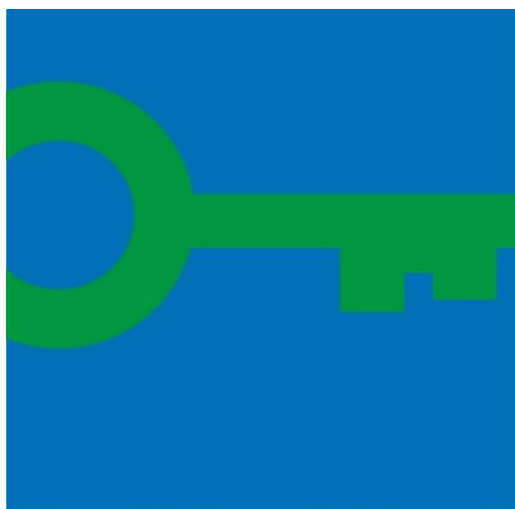

ZELENI KLJUČ

TRAJNOSTNI ZNAK ZA TURISTIČNE OBRATE

Green Key

PRIROČNIK

Kriteriji in smernice z razlago za pridobitev trajnostnega znaka Zeleni ključ

01. januar 2022 – 31. december 2025

Priročnik

S tem priročnikom želimo prijaviteljem olajšati razumevanje in izpolnjevanje zahtev, potrebnih za pridobitev trajnostnega znaka Zeleni ključ za različne kategorije obratov. Zahteve so razdeljene na obvezne kriterije in na *smernice*.

Obvezni kriteriji so nujni za pridobitev znaka Zeleni ključ in morajo biti ob prvi prijavi in ob vsakem podaljšanju izpolnjeni. V vprašalniku mora biti izbrana in označena možnost DA.

Izpolnjevanje *smernic* ob prvi prijavi ni obvezno, vendar morajo v obratu izbrati in označiti z DA vse *smernice*, ki jih ob prijavi že izpolnjujejo. *Smernice*, ki jih ob prvi prijavi še ne izpolnjujejo, so lahko izbrane za cilje ob podaljšanih v naslednjih letih (tri *smernice* na leto). V vprašalniku morajo biti vse neizpolnjene *smernice* označene z možnostjo NE ali NI NA VOLJO.

Trajnostni znak Zeleni ključ je namenjen naslednjim kategorijam obratov:

KATEGORIJE OBRATOV	Razlaga
Večji nastanitveni obrati – nad 15 sob/enot	Kriteriji in smernice za večje nastanitvene obrate se uporabljajo pri dodeljevanju znaka večjim hotelom, hostlom in počitniškim hišam, nastanitvam z zajtrkom, eko kočam, eko kmetijam in podobnim obratom z več kot 15 sobami/enotami.
Manjši nastanitveni obrati – do vključno 15 sob/enot	Kriteriji in smernice za manjše nastanitvene obrate se uporabljajo pri dodeljevanju znaka manjšim hotelom, hostlom in počitniškim hišam, nastanitvam z zajtrkom, eko kočam, eko kmetijam, glampingom in podobnim obratom, ki ponujajo največ 15 sob/enot.
Kampi	Kriteriji in smernice za kampe se uporabljajo pri dodeljevanju znaka vsem vrstam kampovskih naselij.
Konferenčni/ kongresni centri	Kriteriji in smernice za konferenčne/kongresne centre se uporabljajo pri dodeljevanju znaka konferenčnim in kongresnim centrom, ki niso del hotelov ali drugih nastanitvenih obratov.
Gostinski obrati	Kriteriji in smernice za gostinske obrate se uporabljajo pri dodeljevanju znaka restavracijam in kavarnam, ki niso del hotelov ali drugih nastanitvenih obratov.
Turistične znamenitosti	Kriteriji in smernice za turistične znamenitosti se uporabljajo pri dodeljevanju znaka muzejem, interpretacijskim centrom, centrom za obiskovalce in tematskim parkom.

Pogoj, da v obratu pridobijo trajnostni znak Zeleni ključ, je, da mora biti obrat registriran kot hotel/hostel (večji nastanitveni obrat), kamp, manjši nastanitveni obrat, konferenčni/kongresni center, gostinski obrat ali turistična znamenitost in imeti to dejavnost uradno navedeno kot glavno dejavnost.

Nekateri kriteriji in smernice zahtevajo, da morajo biti dokumenti v obliki prilog posredovani presojevalcu skupaj s prijavnico in izpolnjenim vprašalnikom še pred dogovorjenim prvim kontrolnim pregledom oz. pred podaljšanjem sodelovanja v programu. Taki

Priročnik

kriteriji in smernice so v tem priročniku pobarvani s sivo barvo in dodatno označeni s stavkom: Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

Večina kriterijev in smernic zahteva ustrezno shranjeno in dosegljivo dokumentacijo (v registratorju ali digitalno), da jo lahko presojevalec ob vsakem kontrolnem pregledu pregleda.

Nekateri kriteriji in smernice ne zahtevajo dokumentacije, ker se na kontrolnem pregledu opravi vizualni pregled oz. izvedejo meritve.

Priporočamo, da si pozorno preberete razdelek Zahteve za obrat.

V obratih morajo za pridobitev trajnostnega znaka izpolnjevati vse obvezne kriterije in vsako naslednje leto še določeno število smernic, ker na ta način v obratih izboljšujejo svoje okoljsko poslovanje:

Leto	Število smernic, ki jih morajo v obratu izpolnjevati vsako naslednje leto
1	0
2	3
3	6
4	9
5 - 9	12 - 30
10+	30+

Primeri dobrih praks in dodatne informacije so namenjeni pomoči oz. nadaljnjim usmeritvam, vendar velja priporočilo, da v vsakem obratu oblikujejo zahtevano dokumentacijo skladno s filozofijo in usmeritvami v obratu in na tak način poudarijo posebnosti obrata kot takega.

Veljavne logotipe in QR kodi letakov programa Zeleni ključ v slovenskem in angleškem jeziku, posreduje Nacionalna koordinacija programa Zeleni ključ. Pišite nam na: info@zelenikljuc.si.

I OKOLJSKO UPRAVLJANJE

1.1 Vodstvo je vključeno v okoljske aktivnosti in med člani osebja izbere okoljskega upravitelja.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Da bi v obratu zagotovili ustrezno izvajanje in upravljanje programa Zeleni ključ, morajo izbrati okoljskega upravitelja. Vloga okoljskega upravitelja je zadolžitev, ki ne zahteva polnega delovnika in ga lahko opravlja vsak član osebja, največkrat so to vodje vzdrževanja, vodje gospodinjstva, vodje recepcije, vodje kadrovske službe ali pa kar direktor obrata. Zadolžitev okoljskega upravitelja mora biti zapisana v opisu delovnih nalog zaposlenega.

Okoljski upravitelj:

- je kontaktna oseba med vodstvom, osebjem, dobavitelji in nacionalnimi/mednarodnimi predstavniki programa Zeleni ključ za vsa okoljska/trajnostna vprašanja;
- je odgovoren/a za vodenje in podporo osebja v zadevah, ki se nanašajo na okoljska/trajnostna vprašanja;
- je odgovoren/a za zbiranje, upravljanje in posodabljanje vseh podatkov, ki se nanašajo na čiščenje, odpadke in učinkovito rabo goriv, vode in elektrike;
- je odgovoren/a za razvoj in izvedbo okoljske politike in akcijskega načrta v obratu;
- je odgovoren/a za zbiranje idej in izvajanje novih trajnostnih pobud s strani osebja ali gostov;
- v postopku pridobivanja ali podaljševanja znaka Zeleni ključ vodi komunikacijo med obratom in nacionalno koordinacijo programa.

Če v obratu zamenjajo okoljskega upravitelja, mora biti s podpisano izjavo o tej spremembi obveščena tudi nacionalna koordinacija programa Zeleni ključ.

V večjih obratih lahko ustanovijo “zeleno ekipo,” v kateri so predstavniki vseh oddelkov. Naloge “zelene ekipe” v sodelovanju z okoljskim upraviteljem morajo biti skrb za uresničevanje okoljskih/trajnostnih pobud in obveščenost vseh članov osebja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti razgovor z okoljskim upraviteljem o zahtevah programa Zeleni ključ in o okoljskih aktivnostih, ki jih izvajajo v obratu. Skupaj morata pregledati vso zahtevano dokumentacijo (glej kriterij 1.4), opraviti zahtevane meritve in vizualni del kontrolnega pregleda.
-----------------------------	---

1.2 V obratu oblikujejo dokument okoljske/trajnostne politike.

Priloga mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V obratu morajo sprejeti tudi dokument okoljske/trajnostne politike, imenovan tudi Korporativna družbena odgovornost. Ta mora vsebovati splošne cilje in prizadevanja, povezana z okoljskimi, družbenimi in ekonomskimi vplivi obrata. Gre za splošno, a zavezujočo izjavo, s katero v obratu zagotavljajo, da bodo stremeli k nenehnim izboljšavam in nadzoru stanja ter zato kot taka ne vključuje točno določenih problematik in načinov njihovega reševanja. Priporočljivo je, da je dokument okoljske/trajnostne politike zastavljen bolj ambiciozno, kot to zahtevajo nacionalna zakonodaja oz. predpisi. Vsako tretje leto je potrebno dokument ponovno pregledati in vnesti ustrezne izboljšave.

Okoljska/trajnostna politika mora vsebovati: a) predstavitev okoljskih zavez in ciljev obrata in b) predstavitev družbenih/kulturnih/ekonomskih zavez in zavez glede kakovosti ter ciljev obrata.

a) Okoljska zaveza naj vključuje:

- problematiko porabe virov (energije, vode ...),
- zavezo k uporabi načel krožnega gospodarstva,
- problematiko porabe in nadzora nad onesnaževalci okolja (npr. kemična čistilna sredstva, onesnaževalci zraka in gnojila/pesticidi),
- zavezo o zmanjševanju ogljičnega odtisa in
- zavezo podpori varovanja lokalne in mednarodne biotske raznolikosti.

b) Družbena, kulturna in ekonomska zaveza naj vključuje:

- pravice delavcev in enakopravnost (vključno s prepovedjo otroškega dela),
- varno in brezskrbno delovno okolje,
- obvladovanje tveganj in kriznih situacij,
- poslovanje v skladu s protikorupcijsko zakonodajo,
- nasprotovanje komercialnemu, spolnemu ali kakršnemu koli drugemu izkoriščanju ali nadlegovanju, predvsem otrok, mladostnikov, žensk, manjšin in drugih ranljivih skupin,
- enakopravno obravnavanje ljudi in enake pravice za vse ljudi,
- zaposlovanje na vseh položajih (tudi na vodilnih mestih) zlasti lokalnega prebivalstva/manjšin brez diskriminacije na podlagi starosti, rase, spola, vere, invalidnosti, socialno-ekonomskega statusa itd.
- sklicevanje na usposabljanje, informiranje in ozaveščanje,
- sklicevanje na podporo lokalne skupnosti in
- podporo vključevanju obrata pri načrtovanju in upravljanju trajnostnega turizma na lokalni ravni

Pri nastajanju okoljske/trajnostne politike morajo s svojimi prispevki poleg vodstva sodelovati tudi člani osebja. Dokument okoljske/trajnostne politike mora biti podpisan s strani vodilne osebe (direktor, lastnik itd.) in mora biti dostopen vsem članom osebja.

Priporočljivo je, da imajo v vsakem obratu napisano svojo okoljsko/trajnostno politiko, če je obrat del mednarodne ali nacionalne nastanitvene verige, pa lahko sledi enotni okoljski/trajnostni politiki, ki velja za vse vključene obrate v verigi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec preveriti ustreznost zapisanega dokumenta, tj. če vsebuje vse zahtevane elemente, če ni starejši od treh let in če je na voljo vsem članom osebja. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

1.3 V obratu določijo cilje in izdelajo letni akcijski načrt za nenehne izboljšave na področju okolja in trajnosti.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zagotovili učinkovito dolgoročno trajnostno poslovanje, morajo v obratu določiti cilje in postaviti letni akcijski načrt, ki izpolnjujeta zaveze okoljske/trajnostne politike in opredeljujeta točno določene cilje. Ti cilji morajo biti izpolnjeni v obdobju od enega do treh let. Za vsak cilj je potrebno določiti ukrepe v naslednjem letu, ki omogočajo doseganje teh ciljev.

Da bi v obratu lahko določili ustrezne cilje in ukrepe, ki bodo primerni njegovi velikosti in obsegu poslovanja, morajo ti poleg okoljske problematike vključevati še področja, povezana z družbo, kulturo, izobraževanjem, ekonomijo, kakovostjo, človekovimi pravicami, zdravjem, obvladovanjem tveganj in kriznih situacij.

Spodbuja se, da pri določanju ciljev in postavljanju letnega akcijskega načrta poleg vodstva aktivno sodelujejo tudi člani osebja.

Pričakuje se, da bodo v obratu določil vsaj tri (3) aktivnosti iz različnih področij poslovanja. Pri določanju ciljev je zelo priporočljivo, da se v obratu naslanjajo na kriterije programa Zeleni ključ, tako iz naslova izpolnjevanja še neizpolnjenih smernic kot tudi za izboljšanje osnovnih zahtev že izpolnjenih obveznih kriterijev in/ali smernic (npr. pretok vode iz pip je iz dovoljenih 8L/min dodatno zmanjšan na 4L/min). Opozoriti je potrebno, da vsako podaljšanje veljavnosti trajnostnega znaka Zeleni ključ zahteva povečanje določenega števila izpolnjenih smernic (glej stran 2). Opredeljene aktivnosti s cilji in ukrepi niso del letnega akcijskega načrta, če so ti že izpolnjeni (npr. pretok vode iz pip je 8 L/min, aktivnost znižanja pretoka vode na 8 L/min ni ustrezno določena aktivnost in kot taka ne sme biti del letnega akcijskega načrta, saj obrat ta kriterij že izpolnjuje).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec preveriti, če so bili cilji in ukrepi za preteklo leto izpolnjeni ter se o morebitnih odstopanjih in nadaljnjih ukrepih pogovoriti z okoljskim upraviteljem. Preveriti mora tudi, ali je dokument na voljo vsem članom osebja. Dokumentacija in njene posodobljene različice morajo biti ustrezno shranjene in dosegljive ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	--

1.4 Dokumentacija, ki se nanaša na program Zeleni ključ, je ustrezno shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zagotovili hitro dostopne informacije, ki se nanašajo na zahteve posameznih kriterijev in smernic programa Zeleni ključ, morajo biti vsi dokumenti (izjave, računi, evidence, zapisniki itd.) ustrezno shranjeni. Da bi iskani dokument hitreje našli, mora biti dokumentacija organizirana tako, da v zaporedju pokriva vseh 13 področij in da je vsak dokument označen z zaporedno številko ustrezne zahteve (I. Okoljsko upravljanje: 1.2 Okoljska politika..., III. Informiranje gostov: 3.2 Informacije za goste itd.). Pri kriterijih in smernicah, ki zahtevajo shranjevanje dokumentacije, je to izrecno zapisano v sklopu zahtev za obrat.

Dokumentacija je lahko shranjena v fizični obliki, v registratorju ali v digitalni obliki v mapi na računalniku, kjer so shranjene vse zahtevane kopije ali optično prebrani dokumenti (računi za različne izdelke in storitve, izjave, politike, tabele za beleženje porabe virov itd.). Zaradi manjše uporabe virov je priporočljivo digitalno shranjevanje dokumentacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled vse zahtevane dokumentacije (v fizični ali digitalni obliki) programa Zeleni ključ. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu. Vsak dokument mora biti datiran in podpisan.
---------------------------------	---

1.5 V obratu vzpostavijo in vzdržujejo aktivno sodelovanje z ustreznimi lokalnimi deležniki.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Cilj tega kriterija je povečati aktivno vlogo, ki jo imajo v obratu pri vzpostavljanju okoljske ozaveščenosti v lokalnem okolju in promociji okoljsko prijaznih praks sodelujočim deležnikom. Kriterij se nanaša predvsem na sodelovanja, vezana na okoljska vprašanja (npr. zaščita/varovanje lokalne biotske raznolikosti), na sodelovanja na področju družbe, kulture, izobraževanja, ekonomije, kakovosti, človekovih pravic, zdravja, obvladovanja tveganj in kriznih situacij. Kjer je mogoče, v obratu sodelujejo z deležniki, ki so vključeni v dejavnosti zaščite in spodbujanja lokalnih zgodovinskih, arheoloških, kulturnih in duhovno pomembnih področij in tradicij. Ustrezni deležniki so običajno nevladne organizacije, lokalne krajevne skupnosti, lokalne oblasti, lokalni prebivalci, šole, dobavitelji, organizacije na varovanih območjih itd.

Primeri lokalnega sodelovanja običajno vključujejo sodelovanje z lokalnimi šolami pri izobraževalnih in/ali trajnostnih aktivnostih, podporo muzejem pri promociji lokalne dediščine, sodelovanje z dobavitelji (tudi druge aktivnosti, ne samo nabava njihovih izdelkov), sodelovanje z lokalnimi krajevnimi skupnostmi, občinami, gospodarsko-interesnimi združenji, LTO itd., sodelovanje pri razvoju lokalne infrastrukture in projektih, usmerjenih v razvoj skupnosti (npr. pri komunalni infrastrukturi).

Spodbuja se sodelovanje na lokalni ravni, vključno s sodelovanjem pri pobudah, usmerjenih v biotsko raznolikost, in pri drugih okoljevarstvenih pobudah (npr. pri sajenju dreves, pri obnovah ter ustvarjanju območij in naravnih koridorjev, prijaznih do opravevalcev, pri varovanju narave, pri dogodkih, namenjenih čiščenju naravnih kopališč itd.).

Ker je končni cilj dobrobit obeh sodelujočih strani, velja kriterij za izpolnjenega takrat, ko bo aktivno vzpostavljeno obojestransko sodelovanje med obratom in izbranim deležnikom. Večji nastanitveni obrati in kampi morajo aktivno sodelovati z vsaj dvema (2) lokalnima deležnikoma, manjši nastanitveni obrati, kongresni centri, gostinski obrati in turistične znamenitosti pa z najmanj enim (1).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja aktivno sodelovanje z določenim številom deležnikov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

1.6 V obratu za izmero ogljičnega odtisa uporabljajo priznano orodje za merjenje CO₂.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate
SMERNICA ZA:	- <i>Manjše nastanitvene obrate</i> - <i>Kampe</i> - <i>Kongresne centre</i> - <i>Gostinske obrate</i> - <i>Turistične znamenitosti</i>

S tem kriterijem v obratu prepoznajo vire izpustov toplogrednih plinov (TGP) in uporabijo rezultate letne porabe energije in drugih virov izpustov toplogrednih plinov za izračun svojega skupnega letnega ogljičnega odtisa, izpustov ogljika na gosta ali na gosta/sobo na noč. Izračun se lahko uporabi za preverjanje nihanj izpustov ogljika v obratu v različnih obdobjih z namenom njihovega zmanjšanja.

Na spletu je na voljo več orodij za merjenje ogljičnega odtisa. Eno od orodij je tudi »Hotel Carbon Management Initiative« (HCMI), ki je v angleškem jeziku dostopno tudi na nacionalni spletni strani programa Zeleni ključ:

<https://www.zelenikljuc.si/orodje-za-izracun-ogljicnega-odtisa/>. Podatki se morajo v HCMI orodje vpisovati brez vejic, pik in neštevilčnih vrednosti.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec preveriti dokument z navedbo uporabljenega orodja za izračun ogljičnega odtisa in rezultate meritev. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

1.7 V obratu določijo cilje, kako zmanjšati svoj ogljični odtis.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

V obratu morajo rezultate izračuna ogljičnega odtisa uporabiti kot podlago pri oblikovanju ciljev za zmanjšanje ogljičnega odtisa v prihodnosti. Določiti morajo tudi aktivnosti, ki so potrebne za doseg te ciljev (npr. zmanjšanje porabe energije, povečanje ukrepov učinkovitosti in/ali nameščanje sistemov obnovljive energije na površinah obrata). Cilji in ukrepi za zmanjšanje ogljičnega odtisa so lahko del akcijskega načrta (kriterij 1.3).

Ker se nekaterim izpustom vseeno ni mogoče izogniti, lahko v obratu te izravnaajo s sodelovanjem v različnih mednarodnih ali nacionalnih izravnalnih shemah, kot sta npr. Gold Standard ali Global Forest Fund, ki ga upravlja [Foundation for Environmental Education \(FEE\)](#). Ogljični izpusti se lahko izravnavajo tudi s sajenjem dreves v bližnji okolici obrata.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec preveriti dokument s postavljenimi cilji in ukrepi, ki jih v obratu izvajajo za zmanjševanje ogljičnega odtisa. Če v obratu sodelujejo v izravnalnih shemah, mora okoljski upravitelj predložiti ustrezno dokumentacijo. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
------------------------------------	---

Dodatne informacije:

	https://www.goldstandard.org/
	https://www.gff.global/

1.8 V obratu so potrjeno oglijično nevtralni v skladu s področjema uporabe 1 in 2 Protokola za toplogredne pline (Greenhouse Gas Protocol).

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

V obratu morajo z oceno neodvisnega pristojnega organa zagotoviti, da se njihovo poslovanje v celoti izvaja na oglijično nevtralen način. V obratu morajo izračunati letni izračun oglijičnega odtisa, vključno z neposrednimi izpusti iz lastnih ali nadzorovanih virov (izpusti področja uporabe 1) in posrednimi izpusti, ki so jih v obratu kupili od zunanjih virov (izpusti področja uporabe 2). Priporočljivo, a neobvezno je, da v obratu upoštevajo tudi vse druge posredne izpuste, do katerih pride v dobavni verigi poslovanja obrata (izpusti področja uporabe 3).

Za izpolnjevanje tega kriterija morajo v obratu zagotoviti, da:

- *so njihovi izračuni oglijičnega odtisa potrjeni s strani neodvisnega pristojnega organa in soglasni s »Protokolom za toplogredne pline« ([Greenhouse Gas Protocol](#)) ali z drugimi mednarodno priznanimi standardi, kot sta [ISO 14064](#) in [PAS 2060](#);*
- *imajo vzpostavljeno strategijo spremljanja in zmanjševanja izpustov;*
- *se neizogibni izpusti področja uporabe 1 in 2 izravnavajo z uporabo emisijskih kuponov iz uveljavljenih meril, sprejetih s strani "[International Carbon Reduction & Offset Alliance](#)," za izpuste področja uporabe 1 ter emisijskih kuponov in/ali certifikatov obnovljivih virov energije, priznanih s strani [RECS](#) za izpuste področja uporabe 2.*

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati: - dokumentacijo, ki jo je izdal neodvisni pristojni organ in potrjuje ogljično nevtralno poslovanje, - osveženo strategijo zmanjševanja ogljičnega odtisa za tekoče leto in - emisijske kupone in/ali certifikate obnovljivih virov energije, ki zagotavljajo, da so skupni ogljični izpusti izravnani z emisijskimi krediti in/ali s certifikati obnovljivih virov energije v priznanih registrih. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

1.9 V obratu svojim gostom/obiskovalcem omogočajo možnost izravnave ogljičnega odtisa prek ogljične sheme.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Ko so v obratu izračunali povprečen izpust ogljika na gosta ali na gosta/sobo na noč (glej kriterij 1.6), jim lahko ponudijo možnost izravnave izpusta ogljika za čas njihovega bivanja v obratu in/ali njihovega potovanja na/iz lokacije. Izravnavo lahko opravijo s pomočjo različnih mednarodnih ali nacionalnih izravnalnih shem, kot sta npr. Gold Standard ali Global Forest Fund, ki ga upravlja [Foundation for Environmental Education \(FEE\)](#). Gostom morajo biti na voljo vse dostopne informacije in spletne povezave različnih izravnalnih shem. V obratu lahko storitev izravnave opravijo tudi v imenu gostov – gostje tako plačajo izravnavo obratu, ta pa sredstva nakaže izbrani shemi. Možnost izravnave mora biti na voljo vsem gostom (individualni, agencijski, kongresni itd.).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumente z informacijami, ki goste spodbujajo k sodelovanju v različnih izravnalnih shemah.</i>
-----------------------------	--

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

Dodatne informacije:

	https://www.goldstandard.org/
	https://www.gff.global/

II VKLJUČENOST OSEBJA

2.1 Vodstvo obrata občasno sklicuje sestanke z osebjem, na katerih jih seznanja z obstoječimi in novimi okoljskimi pobudami, ki jih izvajajo v obratu.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Za dvig okoljske/trajnostne ozaveščenosti v obratu morajo vodstvo, okoljski upravitelj in/ali »zelena ekipa« poskrbeti za informiranost in vključenost osebja v okoljske/trajnostne pobude, ki jih izvajajo v obratu. Sprotna in stalna vključenost članov osebja v nove in obstoječe okoljske/trajnostne pobude omogoča boljše razumevanje njihove vloge in vpliva pri izvajanju programa Zeleni ključ ter omogoča ustrezno informiranje gostov. Vsi člani osebja lahko kadarkoli prispevajo ideje in predloge.

Osebje je potrebno informirati o problematiki okoljskega upravljanja (npr. ravnanjem z vodo, energijo, odpadki, čiščenjem, hrano in pijačo itd.), o načelih krožnega gospodarstva: zmanjšuj, ponovno uporabi, recikliraj itd., o drugih trajnostnih vprašanjih (npr. problematika lokalne biotske raznovrstnosti) in o različnih načinih dviganja okoljske/trajnostne zavesti gostov, osebja, dobaviteljev in lokalne skupnosti. Članom osebja morajo biti na voljo tudi vse obstoječe informacije o programu Zeleni ključ.

Priporočljivo je, da vodstvo z namenom ustreznega informiranja in vključevanja osebja organizira od enega do tri sestanke na leto. Pomembno pri načrtovanju sestankov je, da so poleg redno zaposlenih vključeni tudi vsi ostali delavci (sezonski delavci, dijaki, študenti, upokoјenci itd.), ker bo le tako zagotovljeno učinkovito izvajanje zahtev programa Zeleni ključ. Ta kriterij velja za neposredno zaposleno osebje, kot tudi za agencijske delavce.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati zapisnike sestankov med vodstvom in osebjem, ki vsebujejo jasno zapisane obravnavane teme in podpisane sezname prisotnosti ter niso starejši od enega leta. Če imajo v obratu manj kot pet članov osebja, lahko okoljski upravitelj poda ustne informacije o izpeljanih sestankih. Presojevalec lahko tudi ustno preveri seznanjenost osebja z okoljskimi pobudami, ki jih izvajajo v obratu. Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo na kontrolnem pregledu predstaviti vsebino načrtovanih sestankov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

2.2 Okoljski upravitelj je prisoten na sestankih z vodstvom, kjer poroča o okoljskem poslovanju obrata.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
------------------------------------	---

Če okoljski upravitelj ni del uprave obrata, mora biti prisoten/a na sestankih z vodstvom. Ti sestanki so izjemno pomembni, ker zagotavljajo, da je vodstvo s strani okoljskega upravitelja/»zelene ekipe« ustrezno obveščeno in vključeno v okoljsko poslovanje obrata in lahko še naprej podpira obstoječe ali nove okoljske/trajnostne aktivnosti. Priporočljivo je, da v obratu organizirajo od enega do tri sestanke letno.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati zapisnike sestankov med vodstvom in okoljskim upraviteljem/»zeleno ekipo,« ki vsebujejo jasno zapisane obravnavane teme in podpisane sezname prisotnosti ter niso starejši od enega leta. Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo na kontrolnem pregledu predstaviti vsebino načrtovanih sestankov.
-----------------------------	---

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

2.3 Okoljski upravitelj in člani osebja se na letni ravni izobražujejo/usposabljaajo o okoljskih in drugih trajnostnih temah.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (2.2) - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Pomembno je, da so okoljski upravitelj (in/ali »zelena ekipa«) in ostali člani osebja ustrezno izobraženi/usposobljeni o okoljski/trajnostni problematiki, ker bodo lahko le tako prepoznali in izvajali ustrezne ukrepe v obratu.

Izobraževanje/usposabljanje vključuje problematiko okoljskega upravljanja (voda, energija, odpadki, nevarne kemikalije, čiščenje, hrana in pijača, kakovost zraka, okolju prijazna raba aparatov, načela krožnega gospodarstva: zmanjšaj, ponovno uporabi, recikliraj itd.), ozaveščanja gostov, osebja, dobaviteljev in lokalnega prebivalstva, pa tudi ostale trajnostne problematike, ki se nanašajo na podnebne spremembe, lokalno biotsko raznovrstnost, vprašanja družbe, kulture, ekonomije, kakovosti, človekovih pravic in kriznega upravljanja.

Izobraževanje/usposabljanje mora vključevati tudi informacije o programu Zeleni ključ in okoljske/trajnostne informacije iz lokalnega okolja (npr. zaščita biotske raznovrstnosti).

Izobraževanje/usposabljanje je lahko organizirano s strani obrata ali je organizirano s strani zunanjih izvajalcev. Pomembno je, da okoljski upravitelj (in/ali »zelena ekipa«) organizira izobraževanja/usposabljanja za osebje in da so udeleženci usmerjeni v doseganje okoljskih ciljev in v to, kako izvajati zastavljene aktivnosti.

Izobraževanje/usposabljanje s strani obrata lahko vključuje posamezne člane osebja ali skupine članov osebja. Poleg izobraževanja/usposabljanja lahko v obratu ponudijo tudi vključevanje v trajnostne pobude (npr. tekmovanja) in/ali sisteme nagrajevanja članov osebja.

Izobraževanje/usposabljanje s strani zunanjih izvajalcev je lahko organizirano v obliki tečajev, ki jih izvajajo svetovalci, strokovnjaki ali dobavitelji, v obliki študijskih potovanj, sodelovanj na seminarjih in webinarjih ter drugih spletnih tečajih in omrežjih itd.

Ko bo to mogoče, bo tudi Nacionalna koordinacija programa Zeleni ključ v Sloveniji v sodelovanju s partnerji organizirala ustrezne seminarje in webinarje. Ti bodo organizirani z namenom osredotočanja na trende in ideje, ki so povezani z izpolnjevanjem kriterijev programa Zeleni ključ. Odlični so tudi za povezovanje in spoznavanje med obrati, ki imajo pridobljen znak Zeleni ključ. Za obrate, ki so del mednarodnih ali nacionalnih nastanitvenih verig, je organizirano usposabljanje, ki pokriva okoljske in trajnostne tematike znotraj verige.

Priporočljivo je, da vsak član osebja sodeluje na vsaj enem do treh izobraževanjih/usposabljanjih s strani obrata letno. Novi člani osebja naj izobraževanje/usposabljanje opravijo v prvih štirih tednih po prihodu v organizacijo (kot del uvajalnih usposabljanj, ki jih izvajajo v večjih delovnih organizacijah). Spodbuja se, da na izobraževanjih/usposabljanjih na temo okolja/trajnosti sodelujejo tudi agencijski delavci, ki so dnevno prisotni v obratu.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da so v zadnjih 12 mesecih člani osebja opravili ustrezno izobraževanje/usposabljanje in vsebuje jasno zapisane obravnavane vsebine (npr. okoljsko upravljanje, spodbujanje ozaveščenosti in druge trajnostne tematike) in podpisane sezname prisotnosti ter ni starejša od enega leta. Presojevalec lahko tudi ustno preveri seznanjenost osebja z vsebino izobraževanj/usposabljanj. Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo predstaviti vsebino načrtovanih izobraževanj/usposabljanj.
-------------------------	--

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

2.4 Osebe gospodinjstva je seznanjeno s postopki menjave brisač in posteljnine ter jih upošteva.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (2.3) - Kampe
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja, povezane s postopki pranja in čiščenja, je zelo pomembno, da osebe gospodinjstva razume in upošteva postopke menjave brisač in posteljnine v sobah le na zahtevo. Gostje morajo biti z navodili (kriterij 5.1 in 5.2) obveščeni o postopku menjave brisač in posteljnine na zahtevo. Vsako neupoštevanje postopkov povzroča škodo okolju, nepotrebne stroške, zmanjšuje verodostojnost vodenja obrata in trajnostnega znaka Zeleni ključ. Če storitev gospodinjstva izvajajo zunanji izvajalci, mora biti standardni delovni postopek za osebe gospodinjstva del pogodbe med obratom in ponudnikom storitve.

ZAHTEV ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati sprejete standardne delovne postopke za osebe gospodinjstva, kjer morajo biti opisani postopki menjave brisač in posteljnine. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------------	--

2.5 Prostori, namenjeni osebju, so opremljeni z navodili, ki spodbujajo odgovorno ravnanje.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (2.4) - Gostinske obrate (2.4) - Turistične znamenitosti (2.4)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu z navodili (pisnimi in/ali slikovnimi) člane osebja spodbujati k premišljeni rabi virov (npr. ugašanje luči/zapiranje pip, manjša poraba papirja itd.) in jim svetovati najbolj učinkovito rabo električnih naprav (npr. pomivalnih strojev, pralnih in sušilnih strojev, sesalnikov itd.). Navodila za osebje lahko vsebujejo tudi informacije o zaščiti lokalne biotske raznovrstnosti in o družbeni odgovornosti (npr. kako prijaviti primere diskriminacije itd.).

Višjo ozaveščenost osebja glede okoljskih/trajnostnih vprašanj lahko v obratu dosežejo z rednimi objavami informacij na oglasnih deskah, plakatih, nalepkah, zloženkah, spletnih novicah, ohranjevalcih zaslona, digitalnih novicah na mobilnih aplikacijah itd. Informacije so lahko prilagojene le posameznim članom osebja in/ali določenim skupinam osebja in/ali so namenjene vsem.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi, da so navodila, ki osebje spodbujajo k odgovornemu ravnanju, pravilno nameščena na ustreznih mestih v obratu.
-----------------------------	--

2.6 Osebu je omogočeno ocenjevanje izvajanja okoljskih in/ali družbeno-kulturnih pobud v obratu.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (2.5) - Gostinske obrate (2.5) - Turistične znamenitosti (2.5)
---------------------	---

Da bi v okoljske/trajnostne pobude, ki jih izvajajo v obratu, vključili vse člane osebja in jih spodbudili k čim bolj aktivnemu sodelovanju, ki vodi k izboljšavam, morajo v obratu vzpostaviti sistem anonimnih povratnih informacij (npr. redne ankete na sestankih, skrinjice za predloge itd.)

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti pogovor z okoljskim upraviteljem, ki mu mora predstaviti načine pridobivanja povratnih informacij.
-----------------------------	--

III. INFORMIRANJE GOSTOV

3.1 Oznake programa Zeleni ključ so postavljene na vidno mesto.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V obratu morajo biti vse oznake programa Zeleni ključ postavljene na vidno mesto. Pleksi tablica mora biti postavljena na glavnem vhodu, certifikat pa na recepciji oz. na drugem vidnem mestu. Možen je dokup dodatnih pleksi tablic, ki jih lahko v obratu postavijo še na druge vhode oz. na druga strateška mesta (npr. na interno oglasno desko, v jedilnico za osebje itd.). Tudi dvojniki certifikata so lahko nameščeni na različnih strateških mestih v obratu. Prav tako je možen nakup zastave programa Zeleni ključ.

Dodatno pleksi tablico ali zastavo lahko v obratu naročijo pri nacionalni koordinaciji programa Zeleni ključ: info@zelenikljuc.si.

Pridobljen trajnostni certifikat Zeleni ključ lahko v obratu uporabljajo za promocijske namene, dobro vidni materiali (pleksi tablica, certifikat, zastava itd.) pa pripomorejo k večji prepoznavnosti znaka Zeleni ključ.

Ko so izpolnjeni vsi pogoji za podaljšanje sodelovanja v programu Zeleni ključ (opravljen kontrolni pregled in/ali dopolnitev dokumentacije, plačilo računa itd.), morajo v obratu zamenjati obstoječi certifikat z veljavnim certifikatom, ki ga posreduje Nacionalna koordinacija programa Zeleni ključ.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi, da so vse oznake programa Zeleni ključ, veljavne v tekočem obdobju, postavljene na ustreznih mestih v obratu.
-----------------------------	--

	Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo med prvim kontrolnim pregledom pokazati načrtovana mesta, kjer bodo oznake postavljene.
--	---

3.2 Informacije o programu Zeleni ključ so postavljene na vidno mesto in dostopne vsem gostom/obiskovalcem v obratu.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Gostje obrata morajo imeti dostop do informacij, povezanih z zahtevami za pridobitev trajnostnega znaka Zeleni ključ. Običajno so informacije na voljo na vidnih mestih v javnih prostorih (npr. v »okoljskem kotičku,« na TV sprejemnikih, na recepciji itd.), v sobah/sejnih sobah (npr. v informacijskih mapah, na TV sprejemnikih, v aplikacijah za goste itd.). Logotip Zeleni ključ mora biti v ustreznem formatu sestavni del teh informacij.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o obratu, njegovih izdelkih in storitvah, vključno s trajnostnimi zavezami, in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi, da so informacije o programu Zeleni ključ vidne in dostopne v javnih prostorih in/ali v sobah/sejnih sobah.
-----------------------------	--

Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo pred prvim kontrolnim pregledom poslati pisne osnutke informacij in vsa mesta v obratu, kjer bodo te informacije vidne in dostopne. Vse informacije morajo biti točne, jasne in lahko razumljive.

3.3 Informacije o programu Zeleni ključ in okoljske informacije so objavljene na spletni strani obrata.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Spletna stran obrata mora vsebovati kratke informacije o programu Zeleni ključ in informacijo, da so v obratu prejemniki trajnostnega znaka Zeleni ključ. Del informacij naj bosta tudi povezavi na nacionalno spletno stran programa Zeleni ključ www.zelenikljuc.si in mednarodno spletno stran programa Green Key www.greenkey.global. Priporočljivo je, da je na nacionalno spletno stran programa Zeleni ključ mogoče dostopati iz slovenske jezikovne različice, na mednarodno spletno stran programa Green Key pa iz ostalih jezikovnih različic na spletnih straneh obrata. Spletna stran naj vsebuje tudi kratko predstavitev okoljskih aktivnosti, ki jih izvajajo v obratu. Logotip Zeleni ključ mora biti v ustreznem formatu sestavni del informacij na spletni strani obrata. Vse informacije morajo v obratu urediti v skladu z lastnim CGP.

Poleg informacij na spletni strani je priporočljivo tudi deljenje informacij o programu Zeleni ključ na družbenih omrežjih, ki jih obrat uporablja.

Sledite nam in všečkajte nas na Facebooku Zeleni ključ Slovenija/Green Key in Instagramu zelenikljucslovenija/greenkeyint.
--

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o obratu, njegovih izdelkih in storitvah, vključno s trajnostnimi zavezami, in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled spletne strani in potrditi ustreznost objavljenih informacij, ki se nanašajo na program Zeleni ključ in na okoljske informacije. Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo med prvim kontrolnim pregledom priložiti pisni osnutek spletne strani in vseh informacij, ki se nanašajo na program Zeleni ključ ter na okoljske informacije. Vse informacije morajo biti točne, jasne in lahko razumljive.
-----------------------------	--

3.4 Gostje/obiskovalci so seznanjeni in vključeni v okoljske pobude, ki jih izvajajo v obratu.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
------------------------------------	---

Zelo pomembno je, da so gostje seznanjeni (npr. z informacijskimi materiali, z informacijami na TV sprejemnikih v javnih prostorih in/ali v sobah/sejnih sobah in/ali z aplikacijami za goste, s strani osebja itd.) z okoljskimi pobudami, ki jih izvajajo v obratu, ker lahko le tako aktivno sodelujejo v trenutnih okoljskih pobudah. Aktivno sodelovanje pomeni vključenost v dejavnosti okoljskega upravljanja (npr. varčevanje z vodo, energijo in odpadki, ločevanje odpadkov, zmanjševanje količine zavržene hrane itd.), lahko pa vključuje sodelovanje tudi pri drugih trajnostnih problematikah (npr. ohranjanje lokalne biotske raznovrstnosti, podpora lokalnim dobrodelnim organizacijam itd.).

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o obratu, njegovih izdelkih in storitvah, vključno s trajnostnimi zavezami, in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora preveriti vsebino informacij za goste in poziv gostom k aktivnemu sodelovanju pri izvajanju navedenih aktivnosti. Če so v obratu v fazi pridobitve trajnostnega znaka Zeleni ključ, morajo pred prvim kontrolnim pregledom, poslati pisni osnutek informacij o okoljskih/trajnostnih aktivnostih, vključno s pobudo, ki gostom omogoča aktivno sodelovanje pri izvajanju teh aktivnosti. Vse informacije morajo biti točne, jasne in lahko razumljive.
-----------------------------	--

3.5 Sprejemno osebje je usposobljeno goste/obiskovalce obveščati o programu Zeleni ključ in trenutnih okoljskih pobudah, ki jih izvajajo v obratu.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Nekateri gostje bodo kljub vidnim oznakam, dostopnim informacijam na spletni strani in ostalim informacijskim materialom programa Zeleni ključ želeli pridobiti še več informacij o programu Zeleni ključ, zato je zelo pomembno, da so člani sprejemnega osebja ustrezno informirani o programu Zeleni ključ in o okoljskih/trajnostnih pobudah, ki jih izvajajo v obratu.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o obratu, njegovih izdelkih in storitvah, vključno s trajnostnimi zavezami, in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti pogovor s člani osebja in tako potrditi, da so ustrezno informirani o programu Zeleni ključ in o najpomembnejših okoljskih/trajnostnih aktivnostih, ki jih v obratu izvajajo. Vse informacije, ki jih podajo člani osebja, morajo biti točne, jasne in lahko razumljive.
----------------------	---

3.6 Osebe v obratu goste/obiskovalce informira in spodbuja k uporabi trajnostnih načinov prevoza.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Vedno, ko je to izvedljivo in varno, morajo člani osebja svoje goste spodbujati k uporabi prevoznih sredstev, ki so alternative avtomobilom in taksijem.

Trajnostni načini prevoza:

- so lokalna javna/zasebna prevozna sredstva (avtobus, vlak, podzemna železnica, tramvaj, čoln itd.),
- so možnosti souporabe taksijev/minibusov,
- so taksiji podjetij, ki imajo napisan dokument okoljske politike (npr. uporabljajo električna vozila, vozila na biogorivo itd.),
- so prevozi, ki jih organizirajo v obratu (običajno za več oseb hkrati),
- so druga prevozna sredstva, vključno z možnostmi kolesarjenja ali hoje.

V obratu lahko za goste, ki se pripeljejo z električnimi avtomobili, namestijo polnilne postaje ali goste informirajo o najbližjih ustreznih postajah. Informacije o javnem prevozu in ostalih alternativnih načinih prevoza morajo biti gostom na voljo pri sprejemnem osebju ali na informacijskih materialih, ki so dostopni v javnih prostorih ali v sobah/sejnih sobah.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o obratu, njegovih izdelkih in storitvah, vključno s trajnostnimi zavezami, in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled vseh dostopnih informacij o javnem prevozu in ostalih trajnostnih načinih prevoza, ki so gostom na voljo med bivanjem v obratu. Vse informacije morajo biti točne, jasne in lahko razumljive.
-------------------------	---

3.7 Gostom/obiskovalcem je omogočeno ocenjevanje zadovoljstva z bivanjem v obratu in učinkovitosti na področju trajnostnega poslovanja.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi v obratu dobili povratne informacije o zadovoljstvu gostov z bivanjem v hotelu, je potrebno sestaviti ustrezen vprašalnik. Poleg osnovnih vprašanj (npr. vprašanja o kakovosti ponudbe, cenah, storitvah itd.) mora vprašalnik vsebovati tudi vprašanja, ki se navezujejo na učinkovitost na področju trajnostnega poslovanja v obratu. Če povratne informacije zahtevajo popravke na področju trajnostnega poslovanja, morajo v obratu, če je le mogoče, te predloge upoštevati.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati del vprašalnika, ki se nanaša na področje trajnostnega poslovanja. Pregledati mora tudi dokument z zabeleženimi povratnimi informacijami in tudi, če se predlogi za izboljšanje upoštevajo v praksi. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

IV. VODA

4.1 V obratu najmanj enkrat mesečno dokumentirajo skupno porabo vode.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu redno, vsaj enkrat mesečno, beležiti porabo vode. Priporočljivo je tudi, da v obratu navedejo vir vode. Če vir vode ne izhaja od lokalnih dobaviteljev, je potrebno preveriti, da je uporabljeni vodni vir trajnosten in da nima škodljivega vpliva na okolje in na lokalni vodni vir.

Pridobljene podatke o porabi v obratu uporabijo pri načrtovanju ukrepov za zmanjšanje porabe vode v prihodnosti. Priporočljivo je pogostejše beleženje porabe vode, tudi večkrat mesečno, ker se tako hitreje in lažje ugotovijo morebitna odstopanja v porabi. Če beleženje pokaže večje spremembe v porabi (npr. večja poraba od pričakovane), morajo imeti v obratu sprejete standardne delovne postopke, ki omogočajo takojšnje ugotavljanje vzrokov za spremembe in takojšnjo odpravo napak.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati mesečne evidence (tabele) vodenja porabe vode. Okoljski upravitelj mora predstaviti sprejete standardne delovne postopke v primeru večjih sprememb pretoka in odpravljanje napak, ko se ugotovijo vzroki teh sprememb. Če vir vode ne izhaja od lokalnih dobaviteljev, mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da je uporabljeni vodni vir trajnosten in da nima škodljivega vpliva na okolje in na lokalni vodni vir.
-----------------------------	--

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

Dodatne informacije: Nacionalna koordinacija programa Zeleni ključ ima na voljo obrazec za vodenje evidence porabe vode.

4.2 Novi toaletni kotlički imajo porabo 3/6 litrov vode/izplakovanje.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, morajo imeti vsi kotlički, v sobah, skupnih straniščih in/ali straniščih za osebje, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih, sistem dvostopenjskega splakovanja, ki porabi največ 3/6 litrov vode na splakovanje. Če je to mogoče, se lahko poraba vode še dodatno zmanjša brez negativnega vpliva na udobje gostov in osebja. Sprejemljivi so tudi kotlički s senzorji, ki ne presegajo porabe 4,5 litra vode na splakovanje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati tehnične liste in/ali račune, ki zagotavljajo, da so bili nabavljeni ustrezni kotlički in opraviti vizualni pregled kotličkov v naključnih delih obrata. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
---------------------------------	--

4.3 Osebe redno preverja pravilno delovanje vodnega sistema in naprav v celotnem obratu, če nimajo za to že vzpostavljenega avtomatiziranega sistema (CNS).

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu preprečiti vsa kapljanja in/ali odtekanja zaradi nepravilno delujočih sistemov in naprav. Zato morajo v obratu sprejeti standardne delovne postopke, ki zagotavljajo redne vizualne preglede pravilnega delovanja pip in kotličkov, ki v primeru nepravilnega delovanja omogočajo takojšnjo odpravo napak.

Vsako odtekanje v primeru notranjih in zunanjih bazenov prav tako negativno vpliva na okoljski odtis in stroške poslovanja v obratu.

Zato morajo v obratu sprejeti standardne delovne postopke, ki zagotavljajo redne vizualne preglede morebitnih odtekanj vode iz bazenov, prav tako sta priporočljiva vgradnja ločenega števca porabe vode ali detektorja odtekanja vode in vsakodnevni nadzor porabe.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti sprejete standardne delovne postopke, ki zagotavljajo redne preglede delovanja pip, kotličkov in bazenov, ki v primeru nepravilnega delovanja omogočajo takojšnjo odpravo napak. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi brezhibno delovanje opreme, brez opaznega kapljanja in/ali odtekanja vode.
-----------------------------	--

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

4.4 Pretok vode najmanj 75 % vseh prh/tušev ne presega 9 litrov na minuto.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, mora biti pretok vode najmanj 75 % vseh prh/tušev (v sobah, javnih sanitarijah, prostorih za osebje in v drugih prostorih, kot so centri dobrega počutja ali fitnes centri) nižji od 9 litrov na minuto. V primerih, kjer so na voljo tako ročne kot stenske prhe/tuši, velja ta zahteva za obe prhi/tuša. Če je to mogoče, se lahko poraba vode še dodatno zmanjša brez negativnega vpliva na udobje gostov in osebja.

Izjema: Ta kriterij ne velja pri pretoku vode iz pip kopalnih kadi.

V obratu lahko zmanjšajo pretok na različne načine: izberejo ročke za prhe/tuše z omejenim pretokom vode, omejijo pretok na ventilih na dovodnih ceveh, z mešanjem vode in zraka v ročkah, ki imajo nameščene perlatorje (omejevalce pretoka). Kratkoročna rešitev je lahko tudi zmanjšanje pritiska v vodovodnem sistemu.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vzorčno merjenje pretoka vode iz prh v naključnih delih obrata.
-----------------------------	---

4.5 Pretok vode najmanj 75 % vseh pip ne presega 8 litrov na minuto.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (4.4) - Gostinske obrate (4.4) - Turistične znamenitosti (4.4)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, mora biti pretok vode najmanj 75 % vseh pip (v sobah, javnih kopalnicah, prostorih za osebje in v drugih prostorih, kot so centri dobrega počutja ali fitnes centri), nižji od 8 litrov na minuto. Če je to mogoče, se lahko poraba vode še dodatno zmanjša brez negativnega vpliva na udobje gostov in osebja.

V obratu lahko zmanjšajo pretok na različne načine: izberejo pipe z omejenim pretokom vode, namestijo omejevalce pretoka vode (perlatorje), z mešanjem vode in zraka v pipah, ki imajo nameščene perlatorje (omejevalce pretoka). Kratkoročna rešitev je lahko tudi zmanjšanje pritiska v vodovodnem sistemu.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vzorčno merjenje pretoka vode iz pip v naključnih delih obrata.
---------------------------------	---

4.6 Pisoarji imajo vgrajene senzorje ali ventile, ki omogočajo manjši pretok vode, ali biti brezvodni.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (4.5) - Gostinske obrate (4.5) - Turistične znamenitosti (4.5)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, morajo imeti vsi pisoarji v obratu nameščene senzorje gibanja, gumb »na potisk« (v tem primeru ne sme kotliček porabiti več kot 3 litre vode na izplakovanje) ali biti brezvodni. Vsak pisoar mora imeti nameščen senzor.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi ustreznost nameščenih pisoarjev v naključnih delih obrata.
-------------------------	--

Dodatne informacije: <https://www.uridan.com/en/>

4.7 Novi profesionalni pomivalni stroji ne presegajo porabe vode nad 3,5 litra na košaro.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (4.6) - Gostinske obrate (4.6) - Turistične znamenitosti (4.6)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, morajo vsi podpultni ali transportni pomivalni stroji, ki so bili v obratu nabavljeni v zadnjih 12 mesecih, porabiti največ 3,5 litra vode na košaro.

Izjema: Ta kriterij ne velja za pomivalne stroje v gostinskih sobah ali apartmajih in v obratih, ki nimajo velike profesionalne kuhinje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati tehnične liste in/ali račune pomivalnih strojev, nabavljenih v zadnjih 12 mesecih, ki zagotavljajo, da pri delovanju ne porabijo več kot 3,5 litra vode na košaro. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	---

4.8 Vse odpadne vode so prečiščene.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.7) - Kampe - Kongresne centre (4.7) - Gostinske obrate (4.7) - Turistične znamenitosti (4.7)
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis, morajo v obratu poskrbeti, da se odpadne vode ne izpuščajo neobdelane, zato morajo biti priključeni na že obstoječ javni kanalizacijski sistem, lahko pa vzpostavijo svojega (male komunalne čistilne naprave).

Pomembno je, da so vse odpadne vode obdelane v skladu z nacionalno zakonodajo. Če ustrezna zakonodaja ne obstaja, morajo biti odpadne vode obdelane z najnaprednejšo tehnologijo, ki je v danem trenutku dostopna. Če je to mogoče, naj po obdelavi vodo v obratu ponovno uporabijo.

Izjema: Ta kriterij ne velja v primerih, ko ni možnosti, da se v obratu priključijo na lokalni javni kanalizacijski sistem in/ali ne morejo vzpostaviti svojega. V tem primeru morajo v obratu predložiti ustrezen dokument pristojnega organa.

Ponovna uporaba ali izpusti odpadnih voda morata biti organizirana varno in brez negativnih vplivov na lokalno prebivalstvo in okolje.

Republika Slovenija ima sprejeto uredbo na področju odpadnih vod: [Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode](#)

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokumentacijo (račun), ki zagotavlja, da so vse nastale odpadne vode ustrezno obdelane. V obratu morajo predložiti izjavo pristojnega organa, ki zagotavlja, da izpusti odpadnih voda nimajo negativnih vplivov na lokalno prebivalstvo in okolje. Če je to mogoče, presojevalec opravi tudi vizualni pregled , kjer zabeleži vsako odstopanje od zahtev kriterija. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	---

4.9 Novi pomivalni in pralni stroji so profesionalni/industrijski.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (4.8) - Gostinske obrate (4.8) - Turistične znamenitosti (4.8)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja, se morajo v obratu izogibati uporabi običajnih gospodinjskih aparatov oz. morajo zmanjšati njihovo uporabo. Gospodinjski pomivalni in pralni stroji so pri porabi vode in elektrike ob pogosti uporabi veliko manj učinkoviti od profesionalnih/industrijskih naprav. Zato morajo biti vse naprave, ki so bile nabavljene v zadnjih 12 mesecih, profesionalne/industrijske.

Izjema: Ta kriterij ne velja v obratih, kjer nimajo večjih količin posode (npr. manjše kuhinje za pripravo zajtrkov) in/ali v obratih, kjer je pranje perila omejeno (npr. pranje manjših količin) in je z okoljskega/trajnostnega vidika bolj smiselna uporaba gospodinjskega stroja. Ta kriterij prav tako ne velja za naprave v sobah ali apartmajih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da so naprave, nabavljene v zadnjih 12 mesecih, profesionalne/industrijske. Presojevalec opravi vizualni pregled, na katerem potrdi ustreznost naprav. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

4.10 Kuhinjska korita imajo nameščene lovilce maščob.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (4.9) - Gostinske obrate (4.9) - Turistične znamenitosti (4.9)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in kemikalij ter znižali stroške poslovanja, morajo imeti kuhinjska korita nameščene delujoče lovilce maščob, ki se jih mora redno prazniti. Lovilci maščob preprečujejo zamašitve odtokov zaradi maščob.

Izjema: Ta kriterij ne velja v obratih, ki nimajo profesionalne kuhinje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da imajo kuhinjski odtoki nameščene delujoče lovilce maščob. Okoljski upravitelj mora priložiti dokumentacijo, ki dokazuje, da so bili lovilci maščob redno očiščeni in spraznjeni. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	---

4.11 Bazeni v obratu so pokriti ali so na voljo druge rešitve, ki zmanjšujejo porabo vode.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.8) - Kampe - Turistične znamenitosti (4.10)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, morajo v obratih s toplejšim podnebjem zagotoviti, da so njihovi zunanji bazeni v času, ko ne obratujejo, ustrezno zaščiteni t.j. pokriti. Tako porabijo manj vode zaradi povečanega izhlapevanja. Ustrezno zaščiteni t.j. pokriti morajo biti tudi ogrevani zunanji bazeni v obratih s hladnejšim podnebjem, ker na ta način preprečujejo ohlajanje vode (manjša poraba energije zaradi ogrevanja vode).

Če je to mogoče, se bazensko vodo lahko po obdelavi ponovno uporabi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da za pokrivanje zunanjih bazenov v obratu uporabljajo ustrezno zaščito in opraviti vizualni pregled zunanjih bazenov in njihove zaščite. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
------------------------------------	---

4.12 Bazeni v obratu so očiščeni s čistili, ki ne vsebujejo kemikalij.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.9) - Kampe - Turistične znamenitosti (4.11)
----------------------------	--

V obratu pri čiščenju bazenov uporabljajo alternativna čistila, ki ne vsebujejo kemikalij (npr. UV svetloba, obdelava vode z elektroliti, filtriranje z rastlinami itd.). Uporaba čistilnih sredstev, ki ne vsebujejo kemikalij, mora biti skladna z veljavno zakonodajo, če ta obstaja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da pri čiščenju bazenov v obratu uporabljajo čistilna sredstva, ki ne vsebujejo kemikalij.
------------------------------------	--

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

4.13 V delih obrata, kjer je poraba vode velika, so nameščeni posamični števci.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.10) - Kampe - Kongresne centre (4.10) - Gostinske obrate (4.10) - Turistične znamenitosti (4.12)
---------------------	---

Za čim boljši nadzor nad porabo vode v različnih delih velikega obrata je priporočljiva namestitev dodatnih/posamičnih števcov porabe. Poraba vode je običajno največja v kuhinjah, bazenih in centrih dobrega počutja, prostorih, ki so izdani v najem itd. V obratu z namestitvijo dodatnih/posamičnih števcov zagotavljajo natančnejše podatke o porabi, omogočajo pripravo ustrežnejših ciljnih strategij za zmanjšanje porabe in hitrejšo odkrivanje mest morebitnih nepravilnosti. V nekaterih obratih imajo že nameščene števce za vsako sobo posebej.

Ko v obratu namestijo dodatne/posamične števce, morajo porabo vsakega redno spremljati in beležiti, priporočljivo tudi večkrat mesečno.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i><u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati mesečne evidence (tabele) vodenja porabe vode, z oznakami lokacij, kjer so nameščeni dodatni/posamični števci. Okoljski upravitelj mora predstaviti sprejete standardne delovne postopke, ki jih uporabljajo pri preverjanju porabe in odpravljanju morebitnih napak. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

4.14 Pretok vode najmanj 75 % vseh pip ne presega 5 litrov na minuto.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.11) - Kampe - Kongresne centre (4.11) - Gostinske obrate (4.11) - Turistične znamenitosti (4.13)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, mora biti pretok vode najmanj 75 % vseh pip (v sobah, javnih kopalnicah, prostorih za osebje in v drugih prostorih, kot so centri dobrega počutja ali fitnes centri) nižji od 5 litrov na minuto. Če je to mogoče, se lahko poraba vode še dodatno zmanjša brez negativnega vpliva na udobje gostov in osebja. Ta kriterij morajo izpolnjevati tudi pipe, ki delujejo s pomočjo senzorjev.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vzorčno merjenje pretoka vode iz pip v naključnih delih obrata.</i>
-----------------------------	---

4.15 Vse odpadne vode so prečiščene in ponovno uporabljene že v sklopu obrata.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.12) - Kampe - Kongresne centre (4.12) - Gostinske obrate (4.12) - Turistične znamenitosti (4.14)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode, morajo že v sklopu obrata prečistiti vso nastalo odpadno vodo in jo ponovno uporabiti za različne namene (npr. kot gnojilo za svoje zelene površine). Ponovna uporaba odpadne vode mora biti organizirana varno, ustrezati mora nacionalni zakonodaji in mora biti brez negativnega vpliva na lokalno prebivalstvo in okolje.

Ta kriterij velja tudi za izpuste odpadne vode (kondenza) iz klimatskih sistemov.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumentacijo, vezano na obdelavo in uporabo prečiščene odpadne vode v sklopu obrata, ki zagotavlja, da je njena uporaba brez negativnega vpliva na lokalno prebivalstvo in okolje (npr. pisna izjava pristojnega organa, ki potrjuje navedbe obrata). Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

4.16 V obratu uporabljajo deževnico povsod, kjer je njena uporaba primerna.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.13) - Kampe - Kongresne centre (4.13) - Gostinske obrate (4.13) - Turistične znamenitosti (4.15)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo vode in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu zbirati deževnico in jo uporabljati za splakovanje stranišč, namakanje zelenih površin ali za druge primerne namene. Zbiranje mora biti organizirano varno in brez negativnega vpliva na goste, osebje, lokalno prebivalstvo ali okolje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled nastavitev za zbiranje deževnice in pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da je njena uporaba brez negativnega vpliva na goste, osebe, lokalno prebivalstvo in okolje (npr. pisna izjava pristojnega organa, ki potrjuje navedbe obrata). Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

4.17 V obratu zagotavljajo izvajanje ocene tveganja pri rabi vode in upoštevajo dana priporočila.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (4.14) - Kampe - Kongresne centre (4.14) - Gostinske obrate (4.14) - Turistične znamenitosti (4.16)
---------------------	---

Ker gre za omejen naravni vir, morajo v obratu zagotoviti analizo nevarnosti in oceno tveganja pri rabi vode v primeru suše, poplav ali onesnaženj na območju obrata.

Oceno tveganja lahko opravi vladni organ ali ustrezno certificirano zunanje podjetje.

Kjer so v oceni zaznana tveganja, morajo v obratu v sodelovanju z ustreznimi deležniki upoštevati priporočila v obliki dodatnih aktivnosti. Za več informacij si preberite: [WWF's Water Risk Filter](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokument ocene tveganja, povezanega z vodnimi viri. Če so v dokumentu ocene tveganja podana priporočila, jih morajo v obratu upoštevati. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

V. PRANJE IN ČIŠČENJE

5.1 V sobah/enotah so na voljo informacije o standardnem postopku menjave posteljnine.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja v povezavi s pranjem in čiščenjem, morajo biti v sobah nameščena navodila glede standardnega postopka menjave posteljnine na zahtevo. Priporočljivo je, da so navodila postavljena v bližini postelj, lahko pa so predstavljena tudi na TV zaslonih, v informacijski mapi za goste itd.

Navodila o standardnem postopku menjave posteljnine (npr. po vsaki tretji noči bivanja) so dopolnjena tudi z informacijami o postopku, če bi gostje želeli manj ali pogostejšo menjavo, kot jo ponuja standardni postopek. Prav tako lahko sprejemno osebje goste ob prihodu povpraša o njihovih željah glede menjave posteljnine.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora zagotoviti, da so navodila o standardnem postopku menjave posteljnine ustrezno nameščena.
-------------------------	--

5.2 V sobah/enotah so na voljo informacije o standardnem postopku menjave brisač.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja v povezavi s pranjem in čiščenjem, morajo biti v sobah nameščena navodila glede standardnega postopka menjave brisač na zahtevo. Priporočljivo je, da so navodila postavljena v kopalnici, lahko pa so predstavljena tudi na TV zaslonih, v informacijski mapi za goste itd.

Navodila o standardnem postopku menjave brisač (npr. vsak tretji dan bivanja) so dopolnjena tudi z informacijami o postopku, če bi gostje želeli manj ali pogostejšo menjavo, kot jo ponuja standardni postopek. Prav tako lahko sprejemno osebje goste ob prihodu povpraša o njihovih željah glede menjave brisač.

Izjema: Ta kriterij ne velja v obratih, ki gostom ne nudijo storitve uporabe brisač.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi, da so navodila o standardnem postopku menjave brisač ustrezno nameščena.
-------------------------	--

5.3 Najmanj 75 % vseh kemičnih čistilnih sredstev, namenjenih vsakodnevnom čiščenju, ima priznani okoljski znak.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.1) - Gostinske obrate (5.1) - Turistične znamenitosti (5.1)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, mora biti uporaba kemičnih čistilnih sredstev zmanjšana, zato morajo v obratu zagotoviti, da ima najmanj 75 % vseh uporabljenih kemičnih čistilnih sredstev, namenjenih vsakodnevnom čiščenju, nacionalno ali mednarodno priznan okoljski znak. Zahteva vključuje sredstva za čiščenje sob, konferenčnih prostorov, restavracij, javnih prostorov (z izjemo bazenov) in prostorov za osebje (z izjemo kuhinje in pralnice).

Izjema: Ta kriterij ne velja, če v obratu izpolnjujejo smernici 5.9 in 5.10, uporaba alternativnih načinov čiščenja (tudi uporaba sode bikarbone, kisa, soli itd.).

Če storitev gospodinjstva/servis pranja in/ali čiščenja izvajajo zunanji izvajalci, mora biti standardni delovni postopek za osebje del pogodbe med obratom in ponudnikom storitve.

Priznani okoljski znaki so lahko mednarodni (npr. EU-Ecolabel, Nordic Swan, Green Seal, Blue Angel, Cradle2Cradle itd.) ali nacionalni okoljski znaki, priznani s strani neodvisnih pristojnih organov.

ZAHTEV ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati priložen seznam vseh čistilnih sredstev, namenjenih vsakodnevnom čiščenju, ki mora vsebovati najmanj 75 % čistil z nacionalno ali mednarodno priznanim okoljskim znakom. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled čistilnih sredstev, ki imajo okoljski znak. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------------	---

Dodatne informacije:

	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
	https://www.nordic-ecolabel.org/

 The Green Seal logo features a green checkmark inside a blue circle, with the words "GREEN SEAL" in a semi-circle above it and a small "TM" trademark symbol to the right.	https://greenseal.org/
 The Blue Angel logo is a circular emblem with a blue border. Inside, there is a white figure of a person with arms raised, surrounded by a laurel wreath. The text "BLUE ANGEL" is at the top and "THE GERMAN ECOLABEL" is at the bottom.	https://www.blauer-engel.de/en
 The Cradle to Cradle logo consists of two interlocking circular shapes, one green and one blue, forming a continuous loop. Below the graphic, the words "cradle to cradle" are written in a lowercase, sans-serif font, with "to" in a smaller, lighter blue color.	https://www.c2ccertified.org/

5.4 Uporaba razkuževalnih sredstev je dovoljena le v nujnih primerih in ko je njihova uporaba v skladu s higienskimi predpisi.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.2) - Gostinske obrate (5.2) - Turistične znamenitosti (5.2)
-----------------------------	---

Uporaba kemičnih razkuževalnih sredstev je v manjših količinah dovoljena le v primerih, ko žuželke, glive, bakterije ali virusi predstavljajo tveganje za zdravje in ko razkuževanja ni mogoče uspešno opraviti z drugimi metodami. Če je to mogoče, jih nadomestijo z manj škodljivimi snovmi.

Izjema: Ta kriterij ne velja pri uporabi sredstev za razkuževanje rok in če nacionalna zakonodaja zahteva strožje higienske standarde ali take, ki so v nasprotju s tem kriterijem, takrat morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

Razkuževalna sredstva morajo biti zakonsko dovoljena. V obratu jih lahko uporabljajo le na točno določenih področjih (glej varnostni list in/ali drugi tehnični dokument). Razkuževanje lahko opravlja le za to usposobljeno osebje ali ustrezno usposobljeni zunanji izvajalec. Pomembno je tudi, da v obratu zagotavljajo varno rabo sredstev za razkuževanje (glej kriterij 6.6).

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju kemikalij: [Zakon o kemikalijah](#)

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati varnostni list in/ali drugi ustrezen dokument, ki se nanaša na razkuževalna sredstva, ki so v uporabi. Okoljski upravitelj oz. član osebja, ki je ustrezno usposobljen za delo z razkuževalnimi sredstvi, mora
-----------------------------	---

	predstaviti sprejete standardne delovne postopke, ki zagotavljajo, da v obratu upoštevajo zahteve za varno uporabo teh sredstev. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

5.5 Papirnate toaletne potrebščine ne vsebujejo klora oz. imajo priznan okoljski znak.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.3) - Gostinske obrate (5.3) - Turistične znamenitosti (5.3)
-----------------------------	---

Mednarodno ali nacionalno priznani okoljski znaki papirnatih brisač, kozmetičnih robčkov in toaletnega papirja (npr. EU Ecolabel, Nordic Swan, Blue Angel, FSC ali PEFC) zagotavljajo, da ti izdelki zaradi okolju prijaznejših postopkov izdelave puščajo manjši okoljski odtis. Poleg in/ali namesto okoljskega znaka v obratu preverijo tudi, da izdelki niso beljeni s klorom, ker beljenje celuloznih vlaken s klorom pomeni večjo porabo energije in kemikalij.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi, da so vse papirnate toaletne potrebščine, ki jih v obratu uporabljajo, iz nebeljenega papirja ali imajo ustrezen okoljski znak.
-----------------------------	--

Dodatne informacije:

Najbolj razširjeni okoljski znaki, ki so vidni na embalaži papirnatih toaletnih potrebščin, dobavljivih v Sloveniji.

	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
	https://www.nordic-ecolabel.org/
	https://www.blauer-engel.de/en
	https://fsc.org/en

<https://www.pefc.org/>

5.6 V obratu uporabljajo pomivalna sredstva s priznanim okoljskim znakom.

SMERNICA ZA:

- Večje nastanitvene obrate
- Manjše nastanitvene obrate
- Kampe
- Kongresne centre (5.4)
- Gostinske obrate (5.4)
- Turistične znamenitosti (5.4)

V obratu morajo uporabljati pomivalna sredstva s priznanimi mednarodnimi ali nacionalnimi okoljskimi znaki, ker ti zaradi okolju prijaznejše izdelave puščajo manjši okoljski odtis v primerjavi s sredstvi brez okoljskega znaka. Priporočljiva je uporaba pomivalnih sredstev v priporočenih količinah (po navodilih proizvajalca).

**ZAHTEVE ZA OBRAT
SO:**

Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti **vizualni pregled**, na katerem mora potrditi, da imajo pomivalna sredstva, ki jih v obratu uporabljajo, priznan okoljski znak.

Dodatne informacije:

 The logo for the EU Ecolabel, featuring a green leaf and a blue circle with a white 'e' inside, with the text 'EU Ecolabel' and 'www.ecolabel.eu' below it.	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
 The logo for the Nordic Swan Ecolabel, featuring a green circle with white diagonal stripes and the text 'NORDIC SWAN ECOLABEL' around the top.	https://www.nordic-ecolabel.org/
 The logo for Green Seal, featuring a green checkmark and a blue circle with the text 'GREEN SEAL' and 'TM'.	https://greenseal.org/
 The logo for Blue Angel, featuring a blue circle with a white figure and the text 'BLUE ANGEL' and 'THE GERMAN ECOLABEL'.	https://www.blauer-engel.de/en

	https://www.c2ccertified.org/
---	---

5.7 V obratu uporabljajo pralna sredstva s priznanim okoljskim znakom.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.5) - Gostinske obrate (5.5) - Turistične znamenitosti (5.5)
---------------------	---

V obratu morajo uporabljati pralna sredstva s priznanimi mednarodnimi ali nacionalnimi okoljskimi znaki, ker ti zaradi okolju prijaznejše izdelave puščajo manjši okoljski odtis v primerjavi s sredstvi brez okoljskega znaka. Priporočljiva je uporaba pralnih sredstev v priporočenih količinah (po navodilih proizvajalca).

Če storitev gospodinjstva/servis pranja in/ali čiščenja izvajajo zunanji izvajalci, mora biti standardni delovni postopek za osebje del pogodbe med obratom in ponudnikom storitve

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da imajo pralna sredstva, ki jih v obratu uporabljajo, priznan okoljski znak.</i>
---------------------------------	---

Dodatne informacije:

 The logo features a green sprout with two leaves growing from a circular base containing the European Union flag (a circle of twelve gold stars on a blue background). Below the sprout, the text "EU Ecolabel" is written in blue, with the website "www.ecolabel.eu" in green below it.	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
 A circular logo with a green background and white diagonal stripes. The words "NORDIC SWAN ECOLABEL" are written in white around the top inner edge of the circle.	https://www.nordic-ecolabel.org/
 A logo consisting of a blue circle with a green checkmark-like shape on the left. The words "GREEN SEAL" are written in green above the circle, and a small "TM" trademark symbol is at the bottom right.	https://greenseal.org/
 A circular logo with a blue background. It features a white stylized figure of a person with arms raised, surrounded by a white laurel wreath. The words "BLUE ANGEL" are written in white at the top, and "THE GERMAN ECOLABEL" is written in white at the bottom.	https://www.blauer-engel.de/en

<https://www.c2ccertified.org/>

5.8 Pri vsakodnevem čiščenju v obratu uporabljajo koncentrirana kemična čistilna sredstva in dozirne sisteme.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.6) - Gostinske obrate (5.6) - Turistične znamenitosti (5.6)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, morajo v obratu uporabljati koncentrirane kemične čistilne proizvode, ki se redčijo s pomočjo dozirnih sistemov neposredno v obratu. Ta način uporabe čistilnih sredstev zagotavlja zmanjševanje količine plastičnih odpadkov in manjši negativni vpliv na okolje, ki nastaja zaradi njihovega prevoza. Nameščeni avtomatski dozirni sistemi zagotavljajo uporabo pravih količin čistilnih sredstev. Če je to mogoče, naj bodo čistilna sredstva pakirana v embalažo, ki onemogoča neposredni stik osebja s kemikalijami in morebitna razlitja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da pri vsakodnevem čiščenju v obratu uporabljajo koncentrirana čistilna sredstva, in opraviti vizualni pregled avtomatičnih dozirnih sistemov.</i>
---------------------------------	--

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

5.9 Pri čiščenju v obratu uporabljajo vlaknene krpe iz naravnih vlaken.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.7) - Gostinske obrate (5.7) - Turistične znamenitosti (5.7)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo uporabo papirja, vode in praškov (kemikalij) ter znižali stroške poslovanja, morajo v obratu uporabljati vlaknene krpe, ki so izdelane iz naravnih vlaken (in ne iz sintetičnih, ki v vodo spuščajo mikroplastiko).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da v obratu pri čiščenju uporabljajo krpe iz naravnih vlaken.</u>
-----------------------------	---

5.10 V obratu uporabljajo čistilne in razkuževalne načine, ki ne zahtevajo uporabe kemikalij.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.8) - Gostinske obrate (5.8) - Turistične znamenitosti (5.8)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in uporabo kemikalij, morajo v obratu uporabljati take načine čiščenja in razkuževanja javnih prostorov, sob in sejnih sob, ki ne zahtevajo uporabe kemičnih sredstev (npr. uporaba deionizirane vode, vode, obdelane z elektroliti, visokotlačnih čistilcev itd.).

Izjema: *Ta kriterij ne velja za kuhinje in če nacionalna zakonodaja zahteva strožje higienske standarde, ali take, ki so v nasprotju s tem kriterijem, takrat morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.*

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumentacijo, kjer so predstavljeni standardni načini čiščenja in razkuževanja prostorov brez uporabe kemičnih sredstev.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

5.11 V obratu se izogibajo uporabi čistilnih in pralnih sredstev, ki vsebujejo dišave in parfume.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (5.9) - Gostinske obrate (5.9) - Turistične znamenitosti (5.9)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in uporabo kemikalij ter da bi zmanjšali tveganje za pojav alergijskih reakcij pri gostih in članih osebja, morajo v obratu za pranje, čiščenje in osveževanje zraka v sobah uporabljati sredstva, ki ne vsebujejo dišav in parfumov.

Ta kriterij velja tudi, če servis pranja in čiščenja opravljajo zunanji izvajalci.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da sredstva za pranje in čiščenje ne vsebujejo dišav in parfumov. Okoljski upravitelj lahko predloži izjavo dobavitelja ali zunanjih izvajalcev, da v obratu za pranje in čiščenje uporabljajo sredstva brez dišav in parfumov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

5.12 Gostom je omogočena odpoved pospravljanja/čiščenja sobe med bivanjem.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo uporabo vode, energije in kemikalij, morajo v obratu gostom ponuditi možnost odpovedi pospravljanja/čiščenja sobe/enote. Sprejemno osebje lahko na to možnost goste opozori že ob prihodu, lahko pa jih na to opozarjajo tudi navodila v sobah (obešanke ali navodila na/ob posteljah itd.). Da bi goste spodbudili k aktivnem sodelovanju v pobudi, lahko v obratu ponudijo tudi nagrade (npr. v obliki popustov za storitve/izdelke).

Če nacionalna zakonodaja zahteva strožje higienske standarde, ali take, ki so v nasprotju s tem kriterijem, morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi obstoj navodil, ki goste spodbujajo k aktivnem sodelovanju v pobudi.
-----------------------------	--

VI. ODPADKI

6.1 V obratu ločujejo odpadke po nacionalni zakonodaji, vendar na najmanj tri kategorije.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Z namenom promocije ponovne uporabe in reciklaže morajo v obratu ločevati odpadke v skladu z zahtevami nacionalne zakonodaje, vendar na najmanj tri kategorije. Kategorije ločevanja odpadkov so: papir, karton, kovine, pločevinke, steklo, plastika, povratne steklenice, biološki odpadki, vrtni odpadki, kuhinjsko olje itd. Mešani odpadki oz. ostali odpadki se NE upoštevajo kot ločena kategorija.

Poleg ločevanja odpadkov morajo v obratu spodbujati tudi zmanjšanje količine odpadkov, kar lahko dosežejo z ustreznim sodelovanjem z dobavitelji (npr. zbiranje vračljive embalaže, ki se vrne dobavitelju in ponovno uporabi ob naslednji dostavi hrane in pijače (glej kriterij 6.14)).

V obratu morajo zagotoviti, da se največja možna količina ločenih odpadkov reciklira/ponovno uporabi bodisi v obratu bodisi v ustreznem komunalnem podjetju.

Sortirnice odpadkov morajo biti članom osebja lahko dostopne. Če je mogoče, v obratih, ki imajo kuhinje, odpadke ločujejo že v kuhinjah. Ločeni odpadki so v obratu shranjeni varno in v skladu z ustrežno nacionalno zakonodajo.

Republika Slovenija ima celotno področje odpadkov (vključno z nevarnimi) in ravnanja z njimi urejeno s sprejeto uredbo: [Uredba o odpadkih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumente (npr. račune/del pogodbe/izjavo s strani lokalnega komunalnega podjetja), ki zagotavljajo, da v obratu sledijo nacionalnim predpisom ločevanja odpadkov, in opraviti vizualni pregled sortirnice odpadkov, na katerem mora potrditi ločevanje odpadkov na najmanj tri kategorije. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

6.2 Ločene odpadke po kategorijah obdelajo v komunalnih podjetjih ali v sklopu obrata, če imajo za to izpolnjene ustrezne pogoje.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V obratu morajo zagotoviti, da z odpadki, ki so bili ločeni po kategorijah že v obratu, ravna ločeno tudi med odvozom in po njem, zaradi nadaljnje obdelave, ki vključuje (kjer je to mogoče) nadaljnjo razvrščanje/ločevanje, recikliranje in dokončno odstranjevanje odpadkov.

Za odvoz in obdelavo odpadkov lahko v obratu sklenejo pogodbe z lokalnimi ali nacionalnimi komunalnimi podjetji ali z zasebno družbo. Obdelavo določenih odpadkov lahko izvajajo tudi v sklopu obrata npr. s kompostiranjem bioloških in vrtnih odpadkov oz. z zmanjšanjem količine določene kategorije odpadkov pred odvozom (npr. stiskalnice kartonske embalaže).

V obratu morajo pisno zagotoviti, da je ravnanje z odpadki organizirano varno, brez negativnega vpliva na okolje in zdravje ljudi, če z ločenimi kategorijami odpadkov ravna zasebna družba ali jih v sklopu obrata obdelujejo sami.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati sklenjeno/e pogodbo/e z ustreznim komunalnim podjetjem, ki zagotavlja/jo ustrezno obravnavo odpadkov tudi med odvozom in po njem. Okoljski upravitelj mora predstaviti sprejete standardne delovne postopke ločevanja odpadkov, če v obratu sami obdelujejo določene odpadke, presojevalec mora opraviti vizualni pregled sortirnice takih odpadkov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

6.3 Razumljiva in jasna navodila o pravilnem ločevanju in ravnanju z odpadki so na voljo vsem članom osebja.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V obratu morajo imeti v sortirnicah odpadkov navodila, ki članom osebja jasno prikazujejo, kako pravilno ločevati odpadke. Priporočljiva je uporaba piktogramov, katere kategorije odpadkov sodijo v določen zabojnik, ker je slikovni prikaz najlažje razumljiv.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled sortirnic odpadkov, na katerem mora potrditi obstoj lahko razumljivih navodil o pravilnem ločevanju in preveriti, da člani osebja ta navodila upoštevajo.
----------------------	---

6.4 Na novo vgrajene črpalke in hladilne naprave ne vsebujejo hladilnih plinov, kot sta CFC (klorofluorogljikovodik) ali HCFC (klorodifluorometan). Vse naprave v obratu so skladne z nacionalno zakonodajo o postopnem opuščanju uporabe hladilnih plinov.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Energijsko potratne črpalke in hladilne naprave, ki so bile v obratu nabavljene v zadnjih 12 mesecih, ne smejo vsebovati plinov CFC (klorofluorogljikovodik) ali HCFC (klorodifluorometan), saj gre za toplogredna plina, ki tanjšata ozonski plašč. Podatki, če naprave vsebujejo nevarne pline, so zapisani v specifikaciji izdelka oz. v tehničnem listu.

V veliko državah zakonodaja naprav, ki vsebujejo plina CFC/HCFC, ne dopušča več, zato takih naprav ni moč nabaviti. Če državna ali lokalna zakonodaja prepovedujeta uporabo izdelkov, ki vsebujejo plina CFC/HCFC, mora obrat to zakonodajo upoštevati.

Prav tako je odsvetovana uporaba naprav, ki vsebujejo HFC plin (fluoriran ogljikovodik).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da naprave, ki so bile nabavljene v zadnjih 12 mesecih, ne vsebujejo škodljivih plinov CFC/HCFC. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

6.5 Uporaba namiznega pribora za enkratno uporabo v povezavi s hrano in pijačo ni dovoljena.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi v obratu zmanjšali rabo virov in količino odpadkov, ne smejo uporabljati namiznega pribora za enkratno uporabo (lončki/kozarci, krožniki in jedilni pribor, slamice, žličke za mešanje pijač itd.).

Uporaba pribora za enkratno uporabo je dovoljena le v izjemnih primerih in ko gre za vprašanje varnosti (npr. na bazenih, med posebnimi dogodki (če je to neizogibno) ali ko gre za hrano/pijačo, ki jo gostje lahko odnesejo s seboj). Priporočljiva je uporaba biorazgradljivega pribora iz papirja (brez plastičnega premaza), kartona, lesa, koruznega škroba ali drugega materiala rastlinskega izvora, ki vsebuje biorazgradljive sestavine.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati izjavo, ki zagotavlja, da v obratu ne uporabljajo (neustreznega) namiznega pribora za enkratno uporabo, in to potrditi na vizualnem pregledu. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
---------------------------------	---

6.6 Nevarne kemikalije v tekočem ali trdnem stanju so varno shranjene.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Nevarne kemikalije (vključno z odpadki) v tekočem ali trdnem stanju morajo biti varno shranjene v zaklenjenem prostoru, v ločenih posodah in ločene od ostalih odpadkov. Posebno pozornost morajo v obratu nameniti preprečevanju onesnaževanja okolja in nevarnosti za zdravje članov osebja. Prostor za hrambo nevarnih kemikalij mora biti zaradi varovanja zdravja članov osebja primerno zračen. Vse nevarne kemikalije morajo biti shranjene v skladu z nacionalno zakonodajo in po priporočilih iz varnostnega lista.

Nevarne kemikalije, ki morajo biti shranjene ločeno, so pesticidi, barve, baterije, sijalke, elektronske naprave, čistilni materiali, razkužila za bazene in druga razkužila itd.

V obratu morajo imeti sprejet standardni delovni postopek za ravnanje v primeru nesreč (razlitij) in voditi evidenco, če in ko je do nesreč prišlo. Evidence morajo vsebovati tudi informacije o sanaciji nesreč in odpravi posledic z namenom zaščite zdravja ljudi in okolja.

Poleg ustreznega ločevanja in varnega hranjenja nevarnih kemikalij se v obratih spodbuja zmanjševanje količine tovrstnih kemikalij ali k nabavi okolju bolj prijaznih izdelkov, ko je to mogoče.

Več o varovanju zdravja in okolja pred kemikalijami si lahko preberete na <https://www.gov.si/podrocja/zdravje/upravljanje-in-ravnanje-s-kemikalijami/osnovno-obvladovanje-nevarnih-kemikalij/>

Republika Slovenija ima celotno področje odpadkov (vključno z nevarnimi) in ravnanja z njimi urejeno s sprejeto uredbo: [Uredba o odpadkih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled ločenih, nepoškodovanih in neprepustnih zabojnikov za različne vrste trdnih in tekočih nevarnih kemikalij, ki morajo biti shranjeni v ustrezno zračnih prostorih.
----------------------	---

6.7 Odvoz nevarnih odpadkov na odlagališče/deponijo je organiziran varno.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Poleg varnega ločevanja in hrambe nevarnih odpadkov v obratu je zelo pomembno, da so ti tudi varno odpeljani na ustrezno odlagališče/deponijo. Odvoz lahko opravljajo javna ali zasebna komunalna podjetja, lahko pa v obratu za odvoz poskrbijo sami, če je organiziran varno, brez negativnega vpliva na zdravje ljudi in okolje ter v skladu z nacionalnimi predpisi. Če je to mogoče, lahko v obratu pri odvozu nevarnih odpadkov sodelujejo z drugimi obrati, če je odvoz organiziran varno in če ne ogroža nadaljnje obdelave.

Republika Slovenija ima celotno področje odpadkov (vključno z nevarnimi) in ravnanja z njimi urejeno s sprejeto uredbo: [Uredba o odpadkih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokument sprejetih standardnih delovnih postopkov, ki zagotavlja, da je odvoz nevarnih odpadkov do najbližje deponije/odlagališča organiziran varno in v skladu z nacionalnimi predpisi.
----------------------	--

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

6.8 V vsaki kopalnici/stranišču je koš za odpadke.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Ker odpadki, odvrženi v straniščno školjko, povzročajo zamašitve kanalizacijskega sistema in po nepotrebnem onesnažujejo okolje, mora imeti vsaka kopalnica koš za odpadke. Največkrat gre za odpadke higienskih izdelkov za ženske, ki vsebujejo plastične delce in so nevarni za okolje. Priporočljivo je, da so v kopalnicah sob in v javnih straniščih nameščena navodila z informacijami, da morajo biti vsi odpadki odvrženi izključno v koš za odpadke.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled košev za odpadke in navodil v kopalnicah in straniščih v naključnih delih obrata.
----------------------	---

6.9 V posamičnih pakiranjih je največ pet izdelkov hrane/pijače.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine odpadkov in znižali stroške poslovanja, v obratu (v restavracijah, jedilnicah za osebje, barih in drugih oddelkih strežbe) ne smejo ponujati več kot pet posamično pakiranih izdelkov hrane/pijače (mleko, smetana, sladkor, maslo, med, marmelada, jogurt, siri, sol, poper itd.). Če je to mogoče (če je v skladu z zakonodajo in higienskimi zahtevami), se posamična pakiranja nadomesti z uporabo posod za večkratno uporabo (npr. stekleni kozarci, keramične posode itd.). Za embalažo izdelkov, ki bodo ostali v posamičnih pakiranjih, morajo v obratu zagotoviti reciklažo. Prav tako je priporočljivo, da se zahteva upošteva tudi v sobah (npr. pri ponudbi v mini barih, postrežbi v sobah itd.).

Izjema: Ta kriterij ne velja, če nacionalna zakonodaja zahteva strožje higienske standarde, ali take, ki so v nasprotju s tem kriterijem, takrat morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled posamičnih pakiranj hrane/pijače za enkratno uporabo in zagotoviti, da takih pakiranj različnih vrst hrane/pijače ni več kot pet.
-------------------------	---

6.10 V obratu imajo količinski seznam vseh pridelanih odpadkov.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre
SMERNICA ZA:	- <i>Manjše nastanitvene obrate</i> - <i>Gostinske obrate</i> - <i>Turistične znamenitosti</i>

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem, reciklažo in/ali ponovno uporabo odpadkov, je zelo pomembno, da v obratu poznajo njihovo količino, zato morajo voditi mesečno evidenco zbranih odpadkov po kategorijah.

Republika Slovenija ima celotno področje odpadkov (tudi evidenco o zbiranju odpadkov) urejeno s sprejeto uredbo: [Uredba o odpadkih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati mesečno evidenco količine zbranih odpadkov po kategorijah. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

6.11 V obratu imajo nameščene dozirnike za kozmetične izdelke.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Kampe - Gostinske obrate - Kongresne centre - Turistične znamenitosti
SMERNICA ZA:	- <i>Večje nastanitvene obrate</i> - <i>Manjše nastanitvene obrate</i>

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine odpadkov, morajo v obratu namesto posamičnih pakiranj kozmetičnih izdelkov, kot so mila, šamponi in geli za tuširanje uporabljati dozirnike v kopalnicah v sobah, straniščih v skupnih prostorih in straniščih/kopalnicah v prostorih, namenjenih osebju. Če morajo v obratu dozirnike dopolnjevati, morajo biti ti ustrezno in redno čiščeni.

Izjema: Ta kriterij ne velja, če nacionalna zakonodaja zahteva higienske standarde, ki so v nasprotju s tem kriterijem, takrat morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled in potrditi obstoj dozirnikov in njihovo redno uporabo.
----------------------	---

6.12 Embalaža potovalnih pakiranj kozmetičnih izdelkov je reciklabilna in/ali izdelana iz reciklirane plastike in/ali ima okoljski znak in/ali je biorazgradljiva.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine odpadkov, je dovoljeno v obratu uporabljati posamična majhna pakiranja kozmetičnih izdelkov (potovalna pakiranja), kot so mila, šamponi in geli za tuširanje le, če so pakiranja reciklabilna in/ali izdelana iz reciklirane plastike in/ali imajo okoljski znak (npr. FSC znak za papir) in/ali so biorazgradljiva.

Če je to mogoče, se lahko ostanki kozmetičnih izdelkov uporabljajo v prostorih za osebje oz. če je dogovorjeno, se lahko namenijo za donacije ali jih člani osebja odnesejo domov.

Če je določeno embalažo mogoče reciklirati, jo je potrebno zbirati ločeno od ostalih odpadkov. V tem primeru lahko v obratu spodbujajo goste, da takšno prazno embalažo položijo poleg koša za smeti, saj bo tako gospodinjsko osebje te odpadke lažje ločilo od ostalih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i><u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec preveriti navodila sprejetih standardnih delovnih postopkov, ki zagotavljajo, da bodo ostanki izdelkov ustrezno uporabljeni in da bo njihova embalaža reciklirana, ter opraviti vizualni pregled kozmetičnih izdelkov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

Dodatne informacije: <https://www.123zero.eu/>

6.13 Kozmetični izdelki, izdelki za nego in drugi izdelki za enkratno uporabo so na voljo le na zahtevo.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine odpadkov, v sobah ne smejo biti na voljo izdelki za nego in drugi izdelki za enkratno uporabo, kot so mila, šamponi in geli za tuširanje, copati, polirna sredstva za čevlje, kape za tuširanje, krtače, pilice za nohte itd. Te izdelke lahko gostje dobijo le na zahtevo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled sob, na katerem mora potrditi, da gostom niso na voljo izdelki za enkratno uporabo.</i>
-----------------------------	--

6.14 V obratu uporabljajo najmanj pet izdelkov, ki so dobavljivi v povratni embalaži.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (6.12) - Gostinske obrate (6.12) - Turistične znamenitosti (6.12)
---------------------	--

Da bi zmanjšali količino odpadkov, se lahko količina pridelanih odpadkov v obratu še dodatno zmanjša, če se z različnimi dobavitelji sklenejo pogodbe o dobavi najmanj petih vrst izdelkov v povratni embalaži (npr. v plastičnih posodah, zložljivih škatlah iz polistirena, plastičnih škatlah itd.). Če v obratu nabavljajo manj kot pet izdelkov, a so vsi v povratni embalaži, prav tako izpolnjujejo zahteve kriterija.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati pogodbe z dobavitelji, ki zagotavljajo zbiranje in ponovno uporabo povratne embalaže za najmanj pet vrst izdelkov.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

6.15 V obratu imajo izdelan načrt za zmanjšanje in/ali ponovno uporabo odpadkov.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (6.14) - Kampe - Kongresne centre (6.13) - Gostinske obrate (6.13) - Turistične znamenitosti (6.13)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem, reciklažo in/ali ponovno uporabo odpadkov, je zelo pomembno, da v obratu poznajo njihovo količino, zato morajo voditi mesečno evidenco zbranih odpadkov po kategorijah. Cilj tega kriterija je izrazito zmanjšanje količine odpadkov. Evidenco zbranih odpadkov morajo uporabiti za načrtovanje zmanjševanja količine odpadkov v prihodnosti.

Republika Slovenija ima celotno področje odpadkov (tudi evidenco o zbiranju odpadkov) urejeno s sprejeto uredbo: [Uredba o odpadkih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati zastavljen načrt, ki zagotavlja zmanjševanje količine odpadkov, reciklažo in/ali ponovno uporabo teh odpadkov.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

6.16 Gostom/obiskovalcem in osebju je omogočeno ločevanje odpadkov po kategorijah že v obratu.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (6.15) - Kampe - Kongresne centre (6.14) - Gostinske obrate (6.14) - Turistične znamenitosti (6.14)
---------------------	---

Da bi v obratu dvignili ozaveščenost gostov in osebja o pomembnosti ločevanja in recikliranja, imajo ti možnost ločevanja odpadkov po kategorijah že v obratu. Koši, namenjeni ločevanju odpadkov, ki jih uporabljajo gosti, so nameščeni v sobah ali v javnih prostorih (na hodnikih, v avlah, v restavracijah, v sejnih sobah, na parkiriščih itd.). Koši, namenjeni ločevanju, ki jih uporabljajo člani osebja, so nameščeni v jedilnicah za osebje, v garderobah, na službenem vhodu itd.

Pomembno je, da so koši s prekati za različne odpadke jasno označeni (najbolje slikovno), da je razumljivo, kateri prekat je namenjen posameznemu odpadku. Mešani odpadki oz. ostali odpadki se NE upoštevajo kot ločena kategorija.

V sobah lahko gostom ponudijo še sistem ločevanja določenih vrst odpadkov na določenih mestih (npr. papir in časopisni papir na mizi, steklenice in pločevinke ob košu, ostali odpadki pa v košu).

Informacije o možnostih ločevanja odpadkov naj bodo gostom na voljo skupaj z informacijami o okoljskih pobudah, ki jih izvajajo v obratu (v informacijskih mapah, na TV zaslonih v sobah ali javnih prostorih, z informacijami v javnih prostorih ali sejnih sobah itd.).

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled košev in sistema ločevanja odpadkov z razumljivimi navodili za goste in osebje.</i>
-------------------------	--

6.17 Najmanj 75 % kozmetičnih izdelkov ima nacionalno ali mednarodno priznani okoljski znak.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (6.16) - Kampe - Kongresne centre (6.15) - Gostinske obrate (6.15) - Turistične znamenitosti (6.15)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine uporabljenih kemikalij, mora imeti najmanj 75 % vseh kozmetičnih izdelkov (mila, šamponi in geli za tuširanje), ki so na voljo v sobah, sanitarijah v javnih prostorih in tistih, namenjenih osebju, nacionalno ali mednarodno priznani okoljski znak. Priporočljivo je, da imajo ti izdelki tudi znak "Cruelty Free," ki zagotavlja, da niso bili testirani na živalih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokument nabavne politike kozmetičnih sredstev in opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da ima najmanj 75 % kozmetičnih izdelkov ustrezen okoljski znak.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-------------------------	---

Dodatne informacije:

	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
	https://www.nordic-ecolabel.org/
	https://www.blauer-engel.de/en
	https://www.crueltyfreeinternational.org/

6.18 Vsaj pet različnih izdelkov ni pakiranih v plastični embalaži oz. njihova embalaža vsebuje najmanj 50 % reciklabilne plastike.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (6.17) - Kampe - Kongresne centre (6.16) - Gostinske obrate (6.16) - Turistične znamenitosti (6.16)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine odpadkov, morajo v obratu nabavljati najmanj pet izdelkov (npr. izdelki za čiščenje, kozmetični izdelki, ovitki prehrabnih izdelkov itd.), ki niso pakirani v plastično embalažo oz. njihova embalaža vsebuje najmanj 50 % reciklabilne plastike. Po uporabi morajo v obratu poskrbeti, da bo embalaža (ponovno) reciklirana.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec pregledati dokumentacijo, ki zagotavlja, da ima najmanj pet različnih izdelkov ustrezno embalažo.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
---------------------------------	--

6.19 V obratu organske odpadke kompostirajo ali jih uporabijo v druge namene.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (6.18) - Kampe - Kongresne centre (6.17) - Gostinske obrate (6.17) - Turistične znamenitosti (6.17)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis s ponovno uporabo organskih odpadkov (hrana, vrtni odpadki itd.), jih morajo zbirati ločeno od ostalih odpadkov. Lahko jih kompostirajo ali drugače uporabijo npr. kot biogorivo, hrana za živali itd.

Kompostiranje organskih odpadkov mora biti opravljeno v skladu s higienskimi standardi in brez negativnega vpliva na goste, osebje ali lokalno prebivalstvo.

Republika Slovenija ima sprejeto [Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi lokacijo kompostnika ali zabojnika za organske odpadke. Če je kompost predan v obdelavo zunanjemu podjetju, mora okoljski upravitelj predložiti dokument, ki zagotavlja, da so organski odpadki obdelani s strani zunanje družbe. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-------------------------	--

VII. ENERGIJA

7.1 V obratu najmanj enkrat na mesec dokumentirajo skupno porabo energije.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu redno, vsaj enkrat mesečno beležiti porabo energije. Priporočljivo je tudi, da v obratu navedejo vir energije, če je ta na voljo.

Pridobljene podatke o porabi v obratu uporabijo pri načrtovanju ukrepov za zmanjšanje porabe energije v prihodnosti. Priporočljivo je pogostejše beleženje porabe energije, tudi večkrat mesečno, ker lahko tako hitreje ugotovijo morebitna odstopanja v porabi. Če beleženje pokaže večjo porabo od pričakovane, morajo imeti v obratu sprejete standardne delovne postopke, ki omogočajo takojšnje ugotavljanje vzrokov za spremembe in takojšnjo odpravo napak.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati mesečne evidence (tabele) vodenja porabe energije. Okoljski upravitelj mora predstaviti sprejete standardne delovne postopke v primeru večjih sprememb porabe in odpravljanju napak, ko se ugotovijo vzroki teh sprememb. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

Dodatne informacije: Nacionalna koordinacija programa Zeleni ključ ima na voljo obrazec za vodenje evidence porabe električne energije.

7.2 V obratu imajo vzpostavljen sistem (CNS) za nadzorovanje ogrevanja, prezračevanja in klimatizacije (OPK).

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo imeti v obratu vzpostavljen sistem za nadzorovanje ogrevanja, prezračevanja in klimatizacije, ki je lahko avtomatsko centraliziran (centralni nadzorni sistem CNS) ali pa deluje ročno prek sistema upravljanja stavb (Building Management System). V obratu imajo lahko vzpostavljen tudi sistem izključno ročnega prilagajanja naprav v posameznih delih obrata, za osebje pa mora biti postopek opisan v dokumentu standardnih delovnih postopkov. Priporočljivo je tudi zapiranje žaluzij in zastiranje zaves v prostorih.

Nadzorni sistem je prilagojen sezonskim razmeram in morebitni nezasedenosti posameznih delov obrata (sob in sejnih sob, konferenčnih prostorov, restavracij, drugih javnih prostorov itd.).

Republika Slovenija ima sprejet [Pravilnik o prezračevanju in klimatizaciji stavb](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled sistema upravljanja in/ali sprejete standardne delovne procese, ki zagotavljajo ustrezno delovanje naprav. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

7.3 Najmanj 75 % sijalk v obratu je energetsko učinkovitih in najmanj 50 % sijalk v obratu je LED sijalk.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Ker sijalke predstavljajo velik del porabe energije, v obratu zagotavljajo, da je najmanj 75 % sijalk v sobah, javnih prostorih (vključno z avlo, restavracijami, sejnimi sobami in konferenčnimi prostori, hodniki itd.) in prostorih, namenjenih osebju, energetsko učinkovitih in uvrščenih v prva dva najvišja energijska razreda (A in/ali B) na [EU lestvici Sistema označevanja z novimi energijskimi razredi](#) ali imajo pridobljen certifikat EnergyStar.

Energetsko najučinkovitejše in zato najbolj priporočljive so LED sijalke, v obratu pa lahko uporabljajo tudi druge energetsko učinkovite sijalke (npr. kompaktne fluorescenčne sijalke – CFL), vendar mora biti najmanj 50 % sijalk, LED sijalk.

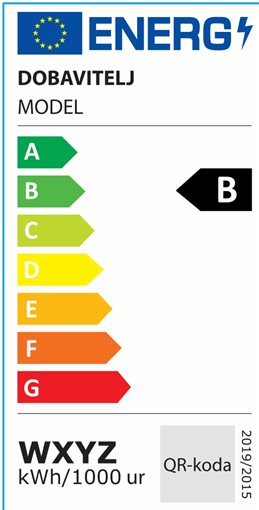
Izjema: Ta kriterij ne velja, če so v obratu v zadnjih treh letih nabavili druge energetsko učinkovite sijalke.

Energetsko učinkovite sijalke so običajno dražje od energetsko manj učinkovitih, vendar poleg učinkovitosti zagotavljajo tudi daljšo življenjsko dobo, kar znižuje dolgoročne stroške in skrajša čas, ki ga osebje porabi za menjavo sijalk.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec pregledati seznam vseh nameščenih sijalk, ki zagotavlja, da je najmanj 75% sijalk energetsko učinkovitih in da je najmanj 50 % sijalk, LED sijalk ter opraviti vizualni pregled v naključnih delih obrata.
-----------------------------	---

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

Dodatne informacije:

		Oznaka ENERGY STAR Nekatere naprave so označene z nalepko ENERGY STAR, kar pomeni, da so certificirani s strani neodvisne inštitucije. Izdelki ENERGY STAR so neodvisno certificirani, da varčujejo z energijo brez žrtvovanja funkcij ali funkcionalnosti. Varčevanje z energijo pomaga preprečevati podnebne spremembe. Poiščite nalepko ENERGY STAR, da prihranite denar na računu za energijo in zaščitite naše okolje. https://www.optimalna-energija.si/blog/kaj-so-energijske-nalepke/
---	--	--

7.4 Maščobni filtri v kuhinjskih napah so očiščeni najmanj enkrat letno.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
------------------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, morajo v obratu redno čistiti maščobne filtre. Kuhinjske nape porabijo več energije, če maščobni filtri niso redno čiščeni, zato je nujno, da so očiščeni najmanj enkrat letno ali pogosteje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti sprejete standardne delovne postopke čiščenja maščobnih filtrov s podatkom, kdaj so bili nazadnje očiščeni. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

7.5 Sistem OPK je pregledan vsaj enkrat letno in redno vzdrževan, da bi ostal energetsko učinkovit ves čas delovanja.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja, mora biti sistem OPK (ogrevanje, prezračevanje, klimatizacija) pregledan vsaj enkrat letno, da bo ostal energetsko učinkovit.

Čeprav lahko pregled sistema OPK opravi vodja vzdrževanja, je priporočljivo, da ga preveri zunanje podjetje. Pregled vključuje pregled filtrov sistema OPK. Če pregled pokaže nepravilnosti (npr. potrebno čiščenje ali popravilo), morajo v obratu te nemudoma odpraviti. Če to ni mogoče, morajo v obratu to urediti najkasneje v času enega do dveh mesecev po odkritju nepravilnosti.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti sprejete standardne delovne postopke pregleda sistema OPK in predložiti evidence opravljenih pregledov v zadnjih 12 mesecih, predstaviti rezultate pregledov, vključno s podatki o morebitnih popravilih. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

7.6 Tesnila na vratih hladilnikov, hladilnih in toplotnih komor ter pečic so nepoškodovana.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Če imajo naprave poškodovana gumijasta tesnila na vratih, porabijo več energije. Tesnila z uporabo sčasoma popustijo, zato je nujno, da jih v obratu preverjajo najmanj enkrat letno ali pogosteje. Poškodovana tesnila morajo biti nemudoma popravljena ali zamenjana.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti sprejete standardne delovne postopke pregleda tesnil na vratih naprav in njihovega popravila ali zamenjave. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled tesnil na vratih naključno izbranih naprav. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

7.7 Naprave za zamrzovanje so redno odmrzovane.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo biti vse naprave in oprema za zamrzovanje v obratu, odmrzovane vsaj enkrat letno ali pogosteje, saj se s tem preprečuje nastajanje presežnega ledu, ki negativno vpliva na njihovo pravilno delovanje. Če ima zamrzovalna oprema možnost avtomatičnega odmrzovanja, je ta kriterij že avtomatično izpolnjen.

ZAHTEV ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti sprejete standardne delovne postopke odmrzovanja zamrzovalnih naprav najmanj enkrat letno. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled količine ledu v zamrzovalnih napravah. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------------	---

7.8 Na novo kupljeni mini bari ne porabijo več kot 1 kWh energije na dan.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, se morajo v obratu izogibati uporabi mini barov v sobah, če pa jih imajo, morajo imeti vsi mini bari, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih, porabo nižjo od 1 kWh energije na dan. Podatki o energijski porabi mini barov so zapisani na tehničnem listu.

Izjema: Ta kriterij ne velja za navadne hladilnike v sobah ali apartmajih, čeprav je zelo priporočljivo, da so tudi ti hladilniki energijsko učinkoviti.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti tehnične specifikacije mini barov, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih in zagotavljajo ustrezno porabo. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

7.9 V obratu so sprejeli standardne delovne postopke, kako ravnati z električnimi napravami v nezasedenih sobah in sejnih sobah.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe (7.8) - Kongresne centre (7.8)
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo imeti v obratu določene pisne postopke, kako ravnati z električnimi napravami v nezasedenih sobah in sejnih sobah.

Če so sobe in sejne sobe nezasedene krajši čas (1-2 noči/dneva) se določi standardni delovni postopek ravnanja z električnimi napravami, ki vključuje načrt zmanjševanja porabe energije, npr. televizijski sprejemnik ni le v stanju pripravljenosti, temveč je izklopljen.

Če so sobe in sejne sobe manj zasedene daljše obdobje (manj kot 75-odstotna zasedenost) imajo v obratu določena pisna navodila za zmanjševanje porabe energije, ki zagotavljajo, da so vse električne naprave v teh sobah izključene. Zapisano je tudi, da je določen del obrata (npr. celotno nadstropje ali del obrata) med obdobji manjše zasedenosti zaprt.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti postopke ravnanja z električnimi napravami v sobah in sejnih sobah v krajših obdobjih manjše zasedenosti in pisna navodila za ravnanje z napravami v obdobju, ko je zasedenost manjša od 75 %. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

7.10 V obratu je določena standardna temperatura ogrevanja in hlajenja v prostorih.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.7) - Kampe (7.9) - Kongresne centre (7.9) - Gostinske obrate (7.8) - Turistične znamenitosti (7.8)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu vzpostaviti standardno temperaturo hlajenja in ogrevanja prostorov (predvsem sob in sejnih sob).

Če zunanja temperatura presega 22 °C, mora biti standardna temperatura hlajenja v prostorih najmanj 22 °C. Če je zunanja temperatura pod 22 °C, mora biti standardna temperatura ogrevanja največ 22 °C.

Standardna temperatura je lahko nastavljena avtomatsko prek centralnega sistema ali ročno v vsaki sobi posebej.

Tudi gostje morajo imeti možnost spreminjanja temperature, vendar za največ tri stopinje. Če sistem v obratu to omogoča, lahko temperaturo spreminja tudi osebje na recepciji.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti sprejete standardne delovne postopke za nastavitev standardne temperature za hlajenje in ogrevanje v sobah in
-----------------------------	--

	sejnih sobah. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled v naključno izbranih prostorih in zagotoviti, da so naprave nastavljene na ustrezno temperaturo. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

7.11 Novo kupljene električne naprave v sobah/enotah so energetske učinkovite.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.8) - Kampe (7.10)
-----------------------------	---

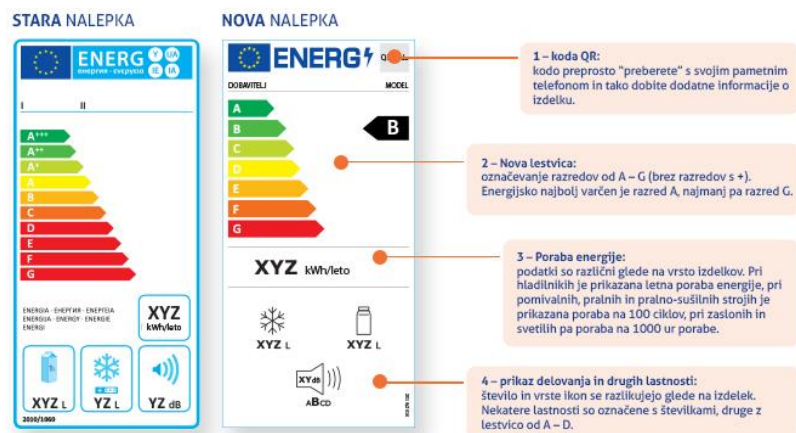
Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu zagotoviti, da so naprave v sobah/enotah, ki so bile nabavljene v zadnjih 12 mesecih, energijsko učinkovite. To velja za vse naprave, ki lahko pridobijo okoljski znak (npr. televizije, mini bari itd.).

Da bi zagotovili, da so naprave energetske učinkovite, morajo v obratu nabavljati naprave z okoljskim znakom ali z visoko oceno energetske učinkovitosti, kar pomeni, da so naprave uvrščene v prva dva najvišja energijska razreda (A in/ali B) na [EU lestvici sistema označevanja z novimi energijskimi razredi](#) ali imajo pridobljen certifikat EnergyStar.

Izjema: Ta kriterij ne velja, če novo nabavljene naprave nimajo možnosti pridobitve okoljskega znaka ali možnosti uvrstitve na druge lestvice energetske učinkovitosti.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti tehnične specifikacije, ki zagotavljajo, da so novo nabavljene naprave v sobah energetske učinkovite. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

Dodatne informacije:

<https://www.e3.si/koristno/ste-ze-opazili-nove-energijske-nalepke-2021-05-25>

7.12 Delovanje zunanjih svetil je zmanjšano in/ali delujejo s pomočjo senzorjev gibanja.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.9) - Kampe (7.11) - Kongresne centre (7.10) - Gostinske obrate (7.9) - Turistične znamenitosti (7.9)
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis in znižali stroške poslovanja, morajo biti zunanja svetila čez dan oz. v času, ko je dnevne svetlobe dovolj, izklopljena. Poraba energije zunanjih svetil se lahko še dodatno zmanjša tudi z avtomatskim ugašanjem v določenih urah noči ali z namestitvijo senzorjev gibanja. Za zunanje prostore, ki služijo

različnim namenom, se lahko uporabljajo različni sistemi razsvetljave. V obratu morajo vedno spoštovati nacionalne varnostne predpise, povezane z razsvetljavo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled lokacij senzorjev in časovnih stikal ter zagotoviti, da zunanje luči niso v uporabi, ko to ni potrebno. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	---

7.13 V obratu uporabljajo najmanj 50 % obnovljivih virov elektrike oz. elektriko, ki ima priznan okoljski znak.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.10) - Kampe (7.12) - Kongresne centre (7.11) - Gostinske obrate (7.10) - Turistične znamenitosti (7.10)
---------------------	--

Da bi v obratu izbrali najbolj okolju prijazne in trajnostne vrste elektrike, morajo uporabljati elektriko, ki je pridobljena iz obnovljivih virov (sončne elektrarne, vetrna energija, biomasa, biogorivo iz organskih odpadkov, hidroelektrična ali geotermalna energija itd.).

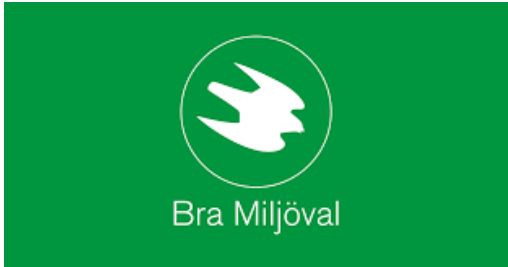
Obnovljiva električna energija je lahko ustvarjena v sklopu obrata ali ustvarjena in nabavljena iz bližnjega zunanjega vira. Spodbuja se, da je vsa uporabljena električna energija v obratu pridobljena iz obnovljivih virov, vendar je kriterij izpolnjen že, če je take elektrike v obratu 50 %. Nuklearna energija ni obnovljiv vir energije, saj proizvaja nuklearne odpadke.

Če je to mogoče, v obratu nabavljajo elektriko z okoljskim znakom, ki zagotavlja, da je preverjena s strani zunanjega verifikacijskega organa in da izpolnjuje še dodatne kriterije trajnosti, kot je npr. upoštevanje biotske raznolikosti, financiranje projektov, ki se borijo proti pomanjkanju elektrike, ali novih projektov za čisto električno energijo itd. Priznani okoljski znaki, ki jih lahko pridobi elektrika, so: EKOenergy, Green-e, Bra Miljöval itd.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (pogodbe, računi itd.), ki zagotavlja, da v obratu uporabljajo najmanj 50 % elektrike, pridobljene iz obnovljivih virov, in/ali take, ki ima priznan okoljski znak.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	---

Dodatne informacije:

	https://www.ekoenergy.org/
	https://www.green-e.org/

	https://www.bramiljoval.se/in-english/
---	---

7.14 V obratu uporabljajo izključno (100%) obnovljive vire elektrike oz. elektriko, ki ima priznan okoljski znak.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.11) - Kampe (7.13) - Kongresne centre (7.12) - Gostinske obrate (7.11) - Turistične znamenitosti (7.11)
---------------------	--

Da bi v obratu izbrali najbolj okolju prijazne in trajnostne vrste elektrike, morajo uporabljati elektriko, ki je pridobljena iz obnovljivih virov (sončne elektrarne, vetrna energija, biomasa, biogorivo iz organskih odpadkov, hidroelektrična ali geotermalna energija itd.).

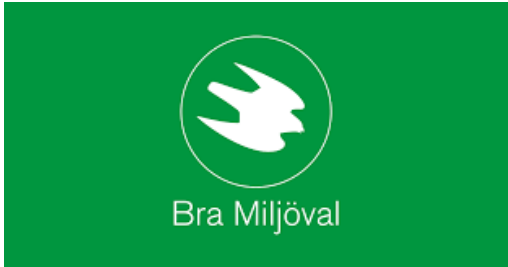
Obnovljiva električna energija je lahko ustvarjena v sklopu obrata ali ustvarjena in nabavljena iz bližnjega zunanega vira. Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu vso uporabljeno električno energijo (100 %) pridobivajo izključno iz obnovljivih virov. Nuklearna energija ni obnovljiv vir energije, saj proizvaja nuklearne odpadke.

Če je to mogoče, v obratu nabavljajo elektriko z okoljskim znakom, ki zagotavlja, da je preverjena s strani zunanje verifikacijske organizacije in da izpolnjuje še dodatne kriterije trajnosti, kot je npr. upoštevanje biotske raznolikosti, financiranje projektov, ki se borijo proti pomanjkanju elektrike, ali novih projektov za čisto električno energijo itd. Priznani okoljski znaki, ki jih lahko pridobi elektriki so: EKOenergy, Green-e, Bra Miljöval itd.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da v obratu uporabljajo izključno elektriko, pridobljeno iz obnovljivih virov in/ali tako, ki ima priznan okoljski znak.</u> Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
------------------------------------	--

Dodatne informacije:

	https://www.ekoenergy.org/
	https://www.green-e.org/

	https://www.bramiljoval.se/in-english/
---	---

7.15 V obratu ne uporabljajo fosilnih goriv za ogrevanje/hlajenje.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.12) - Kampe (7.14) - Kongresne centre (7.13) - Gostinske obrate (7.12) - Turistične znamenitosti (7.12)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis in ogljične izpuste, v obratu ni dovoljeno uporabljati energije, pridobljene iz fosilnih goriv (olja, plini, nafta ali premog), za ogrevanje in/ali hlajenje obrata, kot tudi ne za ogrevanje vode in za kuhanje.

Alternative energiji, pridobljeni iz fosilnih goriv in nuklearni energiji, vključujejo uporabo električnih toplotnih črpalk, ki jih poganja obnovljiva energija, povezavo z lokalnim sistemom ogrevanja ali hlajenja, ki uporablja obnovljive vire energije, uporabo grelnikov vode, ki jih poganjajo sončna, vetrna ali geotermalna energija, uporabo energetske učinkovitih peči na les itd.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da v obratu za hlajenje in/ali ogrevanje uporabljajo izključno alternative fosilnim gorivom.</u>
-----------------------------	--

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

7.16 Najmanj 75 % sob/enot nima nameščenih mini barov.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate
---------------------	-----------------------------

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije, je priporočljivo, da v obratu nimajo mini barov v sobah/enotah. Gostom naj bo omogočena možnost nakupa prigrizkov in pijač iz prodajnih avtomatov, na recepciji ali v restavraciji/kavarni. Ta kriterij je izpolnjen, ko je zahteva izpolnjena v najmanj 75 % sob.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da v najmanj 75 % sob, nimajo nameščenih mini barov in/ali mora presojevalec opraviti vizualni pregled in zagotoviti, da v sobah niso nameščeni mini bari. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

7.17 Najmanj 75 % vseh oken je bolj energetsko učinkovitih, kot to določajo nacionalni predpisi.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.13) - Kampe (7.15) - Kongresne centre (7.14) - Gostinske obrate (7.13) - Turistične znamenitosti (7.13)
---------------------	--

Okna lahko pomembno prispevajo k povečani porabi energije v obratu. Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije, morajo v obratih s hladnejšim podnebjem zagotoviti visoko raven termalne izolacije (npr. z dvo- ali

trisoljno zasteklitvijo). V obratih s toplejšim podnebjem morajo zagotoviti, da imajo okna premaze, ki odbijajo sončno svetlobo, žaluzije ali druge načine zatemnitve. V obratih z vročim podnebjem mora biti odpiranje oken onemogočeno.

Ta kriterij je izpolnjen, ko imajo v obratu najmanj 75 % oken primerno termalno izoliranih, ali pa morajo v obratu izvajati druge energetske učinkovite pobude, ki presegajo zahteve nacionalne zakonodaje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (npr. o pregledu zunanjega akreditiranega presojevalca), ki zagotavlja, da ima v obratu najmanj 75% oken ustrezno zasteklitev (ki zagotavlja ustrezno termalno izolacijo), ali so na teh oknih uvedli energetske učinkovite aktivnosti, ki presegajo zahteve nacionalne zakonodaje.</u> Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

7.18 Vse nove električne naprave so energetske učinkovite.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.14) - Kampe (7.16) - Kongresne centre (7.15) - Gostinske obrate (7.14) - Turistične znamenitosti (7.14)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu zagotoviti, da imajo vse električne naprave (pečice, parno-konvekcijske peči, grelniki vode, nape, hladilniki, zamrzovalniki, pomivalni stroji, opekači kruha, ledomati, generatorji, računalniki, tiskalniki, fotokopirni stroji, pralni in sušilni stroji, telovadne naprave, sesalniki, parni čistilci, dvigala itd.), ki so bile nabavljene v zadnjih 12 mesecih, pridobljen

priznani mednarodni ali nacionalni okoljski znak ali so energetsko učinkovite (naprave so uvrščene v prva dva najvišja energijska razreda (A in/ali B) na [EU lestvici sistema označevanja z novimi energijskimi razredi](#) ali imajo pridobljen certifikat EnergyStar.

Izjema: Ta kriterij ne velja za električne naprave v sobah (glej kriterij 7.11).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da imajo vse naprave, nabavljene v zadnjih 12 mesecih, okoljski znak ali so energetsko učinkovite. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

7.19 V obratu opravijo energetski pregled vsakih pet let.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.15) - Kampe (7.17) - Kongresne centre (7.16) - Gostinske obrate (7.15) - Turistične znamenitosti (7.15)
---------------------	--

Za boljši pregled nad celotno porabo energije v delih obrata z večjo porabo ter z možnostjo prihranka energije in znižanja stroškov poslovanja, morajo v obratu vsakih pet let opraviti energetski pregled, ki ga opravi za to usposobljeno zunanje podjetje. Cilj energetskega pregleda je zmanjšanje celotne količine porabljene energije v obratu in povečanje deleža uporabljenih obnovljivih virov energije.

Energetski pregled prepozna območja z veliko porabo energije v obratu. Vključuje tudi nasvete in akcijski načrt s predlogi za zmanjšanje porabe energije v obratu, vključno z učinki, stroški in donosnostjo naložbe tovrstnih posegov.

Če nacionalna zakonodaja zahteva standarde, ki so v nasprotju s tem kriterijem, morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti poročilo energetskega pregleda, ki je bilo opravljeno v zadnjih petih letih. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
----------------------	--

7.20 V obratu imajo pridobljen mednarodni ali nacionalni certifikat trajnostne gradnje.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe (7.18) - Kongresne centre (7.17) - Turistične znamenitosti (7.16)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, so v obratu že pridobili mednarodni certifikat trajnostne gradnje, npr. LEED in BREEAM. Prav tako lahko v obratu pridobijo tudi nacionalni okoljski certifikat Znak kakovosti v graditeljstvu, npr. https://gi-zrmk.si/centri_dejavnosti/gradbeni_center/znak_kakovosti_v_graditeljstvu/.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti pridobljene certifikate trajnostne gradnje. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
----------------------	---

Dodatne informacije:

	https://www.bureauveritas.si/certificiranje/leed
	https://www.bureauveritas.si/needs/breeam

7.21 V obratu imajo avtomatiziran sistem za ugašanje luči in električnih naprav v sobah in sejnih sobah, ko v njih ni gostov/obiskovalcev.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kongresne centre (7.18)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo imeti v obratu vzpostavljen sistem, ki zagotavlja, da se luči in električne naprave (razen mini bara in določenih vtičnic) izključijo, ko gost zapusti sobo in/ali sejno sobo. Najpogostejša je uporaba kartičnega sistema, ki izključi elektriko takoj, ali v

roku 1-2 minut po tem, ko kartice ni več v odločilniku. Za zagotovitev učinkovitosti tega sistema je zelo pomembno, da gostje ne dobijo več kartic, kot je potrebno, in da ne puščajo dodatnih kartic v odločilniku, ko jih ni v sobi.

Drugi učinkoviti avtomatizirani sistemi so lahko še senzorji zasedenosti, senzorji gibanja, senzorji telesne temperature, ki zaznajo, da gostov ni v sobi in izključijo delovanje naprav.

Izjema: Ta kriterij ne velja, če imajo v obratu vzpostavljen ročni sistem (npr. generalno stikalo, ki izključi napajanje v sobi).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled avtomatiziranega sistema/kartičnega sistema za izklop električnega napajanja v naključno izbranih sobah. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

7.22 Najmanj 75 % razsvetljave v javnih prostorih in v prostorih za osebje deluje s pomočjo senzorjev gibanja ali na način zmanjšane svetlobe, ko v prostorih ni nikogar.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.16) - Kampe (7.19) - Kongresne centre (7.19) - Gostinske obrate (7.16) - Turistične znamenitosti (7.17)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo imeti v obratu, v javnih prostorih in prostorih za osebje, nameščene senzorje gibanja ali »timerje,« ki avtomatično ugašajo luči, ko v prostorih ni nikogar. Javne prostore se lahko tudi zatemni ali se v njih zniža svetloba, ko v prostorih ni nikogar.

Ta kriterij je izpolnjen, ko ima najmanj 75 % razsvetljave v javnih prostorih in prostorih za osebje nameščene senzorje gibanja ali možnost zatemnitve ali znižanja svetlobe, ko v prostorih ni ljudi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da je najmanj 75 % razsvetljave v javnih prostorih in prostorih za osebje opremljenih s senzorji gibanja in/ali obstaja možnost zatemnitve/znižanja svetlobe. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled sistema delovanja razsvetljave v javnih prostorih in prostorih za osebje.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
------------------------------------	---

7.23 Za učinkovitejši nadzor porabe energije so na strateških mestih v obratu nameščeni dodatni števcji porabe elektrike in plina.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe (7.20) - Kongresne centre (7.20) - Gostinske obrate (7.17) - Turistične znamenitosti (7.18)
----------------------------	---

Za učinkovitejši nadzor porabe energije v različnih delih obrata, kjer je poraba energije večja, npr. v kuhinjah, ogrevanih bazenih, telovadnicah in centrih dobrega počutja, prostorih, ki so izdani v najem itd., morajo v obratu namestiti dodatne/ločene števcje porabe elektrike in plina. V večjih obratih se lahko namestijo dodatni števcji porabe elektrike in plina v različnih delih obrata, v nekaterih pa imajo nameščene ločene števcje porabe že v vsaki sobi.

Dodatni/ločeni števcji porabe energije in plina zagotavljajo natančnejše podatke o porabi v določenih delih obrata in omogočajo načrtovanje učinkovitejših ciljnih strategij zmanjševanja porabe. V obratu morajo podatke zbirati za

vsak števec posebej. Priporočljivo je pogostejše beleženje porabe, tudi večkrat mesečno, saj bodo tako v obratu pridobili natančnejše podatke.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti ustrezno (mesečno, četrtno, letno) evidenco porabe energije (elektrika, plin itd.). Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-------------------------	---

7.24 V najmanj 75 % sob/enot je nameščen avtomatiziran sistem, ki samodejno izključi delovanje naprav ob odprtih oknih in balkonskih vratih.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe (7.21) - Kongresne centre (7.21) - Gostinske obrate (7.18) - Turistične znamenitosti (7.19)
---------------------	---

V obratu nastanejo velike izgube energije pri ogrevanju, prezračevanju in klimatizaciji (OPK), če naprave delujejo tudi takrat, ko so v sobah odprta okna in balkonska vrata. Če bi sistem želel doseči želeno nastavljeno temperaturo, bi moral tako porabiti dodatno energijo. V obratu mora biti v najmanj 75 % sob in sejnih sob nameščen centralni nadzorni sistem, ki samodejno izključi delovanje naprav, ko se odprejo okna in/ali balkonska vrata.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (npr. tehnične specifikacije), ki zagotavlja, da ima najmanj 75 % sob in sejnih sob vzpostavljen centralni nadzorni sistem, ki avtomatično izključi vse naprave, ko se okna in/ali balkonska vrata odprejo. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled in zagotoviti ustreznost delovanja sistema v sobah.</i>
-------------------------	--

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

7.25 V obratu je vzpostavljen sistem za prezračevanje z rekuperacijo toplote.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe (7.22) - Kongresne centre (7.22) - Gostinske obrate (7.19) - Turistične znamenitosti (7.20)
---------------------	---

Velike in energetske potratne naprave (sistemi OPK, hladilni sistemi, bazeni ali sistemi za obdelavo odpadnih voda) pogosto proizvajajo odvečno toploto, zato morajo v obratu vzpostaviti prezračevalne sisteme z rekuperacijo toplote iz takšnih naprav. Tako pridobljena toplota se lahko uporabi v drugih delih obrata, npr. za ogrevanje pokritih parkirišč.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (npr. tehnične specifikacije), ki zagotavlja, da v obratu uporabljajo sistem prezračevanja z rekuperacijo toplote.</u> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

7.26 V obratu je zagotovljen dostop do polnilnic električnih vozil.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.17) - Kampe (7.23) - Kongresne centre (7.23) - Gostinske obrate (7.20) - Turistične znamenitosti (7.21)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis, morajo v obratu gostom in osebju (glej kriterij 13.12) zagotoviti dostop do polnilnic za različne vrste električnih vozil in različne znamke avtomobilov. Polnilnice se lahko nahajajo v sklopu obrata ali so od njega oddaljene največ 200 metrov. Pomembno je, da imajo gostje dostop do polnilnic, tudi če so te pod upravljanjem zunanjega izvajalca.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled polnilnic električnih vozil v sklopu obrata ali v njegovi neposredni bližini.</i>
-----------------------------	--

7.27 Kuhinjske nape imajo vgrajen senzor za samodejno delovanje.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.18) - Kampe (7.24) - Gostinske obrate (7.21) - Turistične znamenitosti (7.22)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, morajo biti kuhinjske nape vključene samo takrat, ko je to potrebno, in ne skozi celoten delovni čas. Zato je priporočljivo, da imajo vgrajen senzor za samodejni vklop, ko zaznajo toploto in/ali paro, in izklop, ko aktivnosti prenehajo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled kuhinjskih nap, na katerem mora potrditi, da so opremljene s senzorji in omogočajo samodejno delovanje.
-------------------------	---

7.28 V obratu ne uporabljajo oz. uporabljajo le okolju prijazne zunanje naprave za gretje ali hlajenje.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.19) - Kampe (7.25) - Kongresne centre (7.24) - Gostinske obrate (7.22) - Turistične znamenitosti (7.23)
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo porabo energije in znižali stroške poslovanja, v obratu na zunanjih površinah (npr. v restavraciji/kavarni) sploh ne uporabljajo oz. uporabljajo le okolju prijazne zunanje ogrevalne/hladilne naprave. Naprave so lahko električne in ne plinske, naprave imajo namesto reflektorskih infrardeče grelce, ki oddajajo bolj natančne žarke, ki ogrejejo ljudi in ne zraka okrog njih. Priporočljivo je, da so naprave energetsko učinkovite (naprave so uvrščene v prva dva najvišja energijska razreda (A in/ali B) na [EU lestvici sistema označevanja z novimi energijskimi razredi](#) ali imajo pridobljen certifikat EnergyStar). Za ogrevanje so sprejemljive tudi naprave, ki uporabljajo les.

V obratu morajo pri postavljanju ogrevalnih/hladilnih naprav upoštevati postavitev miz in stolov, bližino stavb, zaščito pred vetrom in soncem ter zagotoviti trdno površino tal zaradi stabilnosti naprav itd. Za goste imajo lahko poleg ogrevalnih naprav na voljo tudi različna pokrivala/odeje. Priporočljivo je, da so naprave v uporabi, ko je to potrebno oz. da delujejo s pomočjo senzorjev za samodejno delovanje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled naprav, na katerem mora potrditi, da naprave v obratu sploh uporabljajo, in če jih, za kakšne naprave gre.
-------------------------	--

7.29 Če v obratu niso priključeni na električno omrežje, proizvajajo elektriko s pomočjo energetske učinkovitih generatorjev.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (7.20) - Kampe (7.26) - Gostinske obrate (7.23) - Turistične znamenitosti (7.24)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis v obratu, ki ni priključen na električno omrežje in mora sam proizvajati električno energijo, morajo v obratu uporabljati energetske učinkovite generatorje.

Priporočljivo je, da imajo generatorji okoljski znak in/ali so energetske učinkoviti (uvrščeni so v prva dva najvišja energijska razreda (A in/ali B) na [EU lestvici sistema označevanja z novimi energijskimi razredi](#) ali imajo pridobljen certifikat EnergyStar) in/ali delujejo s pomočjo obnovljive energije ali hibridnih sistemov.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da v obratu uporabljajo generatorje z okoljskim znakom, energetske učinkovite generatorje in/ali generatorje, ki delujejo s pomočjo obnovljive energije ali hibridnih sistemov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	--

VIII. HRANA IN PIJAČA

8.1 V obratu nabavljajo in dokumentirajo najmanj pet vrst živil, ki so ali bio izvora ali imajo priznani okoljski znak ali imajo oznako pravične trgovine ali izhajajo iz lokalnega območja.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Okolju prijazne in trajnostne prakse, ki jih izvajajo v obratu, vključujejo tudi nabavo in dnevno rabo ustreznih živil, ki morajo biti organska in/ali imajo okoljski znak in/ali znak pravične trgovine in/ali so lokalno pridelana. Živila z okoljskim znakom in/ali organska živila in/ali živila z znakom pravične trgovine, morajo imeti pridobljen nacionalno ali mednarodno priznani certifikat.

Z nabavo lokalnih živil (do 100 km) v obratu zmanjšujejo okoljski odtis, ki nastaja med prevozom živil, hkrati pa spodbujajo lokalno gospodarstvo. Ta kriterij velja tudi za živila, ki so pridelana v sklopu obrata, ali tista, ki so ujeta/nabrana v obsegu 100 km od obrata.

V obratu zagotavljajo, da je večina živil v ponudbi organskih in/ali imajo okoljski znak in/ali znak pravične trgovine in/ali so pridelani lokalno. Izbor živil je odvisen od njihove dostopnosti in cene. Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu ponujajo najmanj pet takih živil ali več. Odstotek količine ustreznih živil se mora ob normalnih pogojih na trgu vsako leto povečevati.

Čeprav se ta kriterij nanaša predvsem na hrano/pijačo, namenjeno gostom, je priporočljivo, da se njegovo izpolnjevanje izvaja tudi v jedilnici za osebje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti seznam najmanj petih živil, ki so ali organski in/ali imajo okoljski znak in/ali znak pravične trgovine in/ali so lokalno pridelani. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled živil in preveriti, če ustrezajo zahtevam kriterija. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

Dodatne informacije:

Certifikati ekološke pridelave in certifikati za lokalno pridelana živila: <http://www.kon-cert.si/zascitni-znaki.html>

Certifikati pravične trgovine: <https://www.pravicna-trgovina.si/projekti/certifikati>

8.2 V obratu ne nabavljajo živil iz ogroženih ali zaščitnih vrst.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V skladu z nabavno politiko v obratu ne nabavljajo mesa, rib ali morskih sadežev iz ogroženih ali zaščitnih vrst. Stanje določene živalske vrste lahko v obratu pred nabavo preverijo na seznamih [IUCN Red List of Threatened Species](#) ali [CITES](#) (Convention on International Trade in Endangered Species). Vrste, ki so označene kot ranljive, ogrožene ali kritično ogrožene, je obratu prepovedano nabavljati. Za preverjanje stanja rib in morskih sadežev je priporočljivo, da v obratu uporabljajo (lokalni) vodnik za ribe in morske sadeže ter se izogibajo vrstam, ki so označene kot ranljive ali ogrožene.

Prepoznani okoljski znaki, kot so MSC (Marine Stewardship Council), ASC (Aquaculture Stewardship Council), GGN (Certified Responsible Farming & Transparency) ali BAP (Best Aquaculture Practices), zagotavljajo, da živila ne izhajajo iz- ali ne vsebujejo ogroženih vrst.

Če v obratu ponujajo divjačino, mora ta izhajati iz trajnostnih virov (npr. ustrezno voden trajnostni lov, gojenje divjadi v skladu z nacionalno zakonodajo itd.).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti pisno politiko, ki zagotavlja, da v obratu ne nabavljajo izdelkov, pridobljenih iz ogroženih vrst. Priporočljivo je, da dobavitelji priložijo izjavo ali ustrezen certifikat, ki potrjuje izvor teh živil. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled jedilnega lista. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	---

Dodatne informacije:

	https://www.msc.org/
--	---

	https://www.asc-aqua.org/
	https://ggn.org/Flori/Index
	https://www.bapcertification.org/

8.3 Restavracije ponujajo zelenjavne/veganske jedi.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Zelenjavna/veganska hrana ima manjši okoljski odtis kot hrana, pridelana iz mesa, zato morajo imeti v obratu v ponudbi eno ali več zelenjavnih/veganskih možnosti. Ta kriterij izpolnjuje vse večje povpraševanje gostov po zelenjavnih različicah običajnega »mesnega« menija.

Zelenjavne/veganske možnosti morajo biti jasno navedene na jedilnih listih ali na navodilih na samopostrežnih pultih. Priporočljiva je uporaba slikovnih oznak ali drugih lahko razumljivih načinov komunikacije.

Izjema: Ta kriterij ne velja v obratih, ki ponujajo stalen jedilnik.

Čeprav se ta kriterij nanaša predvsem na hrano/pijačo, namenjeno gostom, je priporočljivo, da se njegovo izpolnjevanje izvaja tudi v jedilnici za osebje.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled jedilnih listov in navodil na samopostrežnih pultih in preveriti, če vsebujejo zelenjavne/veganske jedi.
-------------------------	---

8.4 V obratu načrtujejo zmanjšanje količine zavržene hrane.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine zavržene hrane, zmanjšanjem količine po nepotrebnem nabavljene hrane in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu pripraviti načrt zmanjševanja zavržene hrane, ki mora vsebovati naslednja vprašanja:

- Je mogoče prilagoditi količine in vrste hrane?
- Je mogoče uporabljati manjše krožnike?
- Je mogoče ponuditi manjše porcije po nižjih cenah?
- Je mogoče hrano shraniti in postreči na način, da lahko traja dlje?
- So vse sestavine najbolj racionalno uporabljene?
- Je mogoče hrano postreči, namesto da je ponudba samopostrežna in zahteva nenehno dopolnjevanje?
- Se lahko goste pri samopostrežbi z navodili spodbuja k racionalnejši porabi?
- Je mogoče ostanke pripravljene hrane ponovno uporabiti ali podariti?

Priporočljivo je, da so gostje z ustreznimi navodili informirani in vključeni v pobude zmanjševanja količine zavržene hrane. Gostom se lahko ponudi tudi možnost, da ostanke hrane v primerni embalaži odnesejo s seboj.

Ta kriterij je izpolnjen, ko je načrt dopolnjen z ustreznimi ukrepi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti načrt zmanjševanja količine zavržene hrane in seznam z ukrepi. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled izvajanja ukrepov, če je to mogoče. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	--

8.5 Če je voda neoporečna, v obratu ponujajo in promovirajo pitje vode iz pip.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, ki nastane s postopkom proizvodnje ustekleničene vode (vključno s transportom vode, uporabo plastike, aluminija ali stekla za steklenice in s prevozom končnega izdelka do končnih porabnikov), morajo v obratu gostom ponujati vodo iz pip in jih spodbujati k njenemu pitju.

Ponudba vode iz lokalnega vodovoda je odvisna od kakovosti vode na posameznem območju in oskrbe z vodo v obratu.

Izjema: Ta kriterij ne velja, če je voda iz lokalnega vodovoda neustrezna (vonj ali okus) ali kakovost vode ne izpolnjuje nacionalnih standardov kakovosti vode (npr. v povezavi s pesticidi, težkimi kovinami v vodi).

Če nacionalna zakonodaja zahteva higienske standarde, ki so v nasprotju s tem kriterijem, morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

Ustrezno kakovostno vodo iz pip lahko v obratu še dodatno filtrirajo oz. z dodatkom ogljikovega dioksida ponudijo kot mineralno vodo v restavracijah, sejnih sobah, v recepciji, sobah in prostorih za osebje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> presojevalec opravi vizualni pregled vode, ki jo v obratu ponujajo gostom, in navodil, ki spodbujajo goste in člane osebja k pitju vode iz pip.
-----------------------------	--

8.6 V obratu dokumentirajo količino zavržene hrane.

Priloga dokumenta mora biti poslana presojevalcu pred prvim kontrolnim pregledom in/ali ob vsakem podaljšanju.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem količine zavržene hrane in znižali stroške poslovanja, morajo v obratu beležiti količino zavržene hrane, ki jo lahko ločijo po različnih kategorijah: različni viri ponujene hrane (samopostrežni pulti, jedilni list itd.), različni obroki (zajtrk, kosilo, večerja itd.), različni deli obroka (predjed, glavna jed, sladica itd.), različne vrste hrane (kruh, solata itd.), uporabljena hrana v primerjavi z ostanki hrane itd.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti mesečne evidence beleženja zavržene hrane po različnih kategorijah.</u> Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

8.7 Oznake, da so živila bio izvora in/ali imajo priznani okoljski znak in/ali imajo oznako pravične trgovine in/ali so lokalno pridelana so vidne v jedilnih listih in/ali na samopostrežnih pultih.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi povečali ozaveščenost gostov, ko gre za organska živila in/ali za živila z okoljskim znakom in/ali za živila z znakom pravične trgovine in/ali za lokalno pridelana živila, morajo v obratu zagotoviti, da so ustrezne oznake živil jasno vidne v jedilnih listih in/ali na samopostrežnih pultih. Priporočljiva je uporaba slikovnih oznak ali drugih lahko razumljivih načinov komunikacije.

Priporočljivo je, da imajo ribji in mesni izdelki vedno jasno označen izvor.

Čeprav se ta smernica nanaša predvsem na hrano/pijačo, namenjeno gostom, je priporočljivo, da se njeno izpolnjevanje izvaja tudi v jedilnici za osebje.

Navodila morajo biti vedno skladna z organizacijo, ki podeljuje certifikat, in z nacionalno zakonodajo. Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o živilskih izdelkih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled oznak na jedilnih listih ali samopostrežnih pultih, ki označujejo živila, ki so organska in/ali imajo okoljski znak in/ali imajo znak pravične trgovine in/ali so lokalno pridelana.</i>
-------------------------	---

8.8 Najmanj 25 % glavnih jedi v ponudbi je zelenjavnih.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis, mora biti v obratu najmanj 25 % vseh glavnih jedi v ponudbi zelenjavnih. Priporočljivo je, da je ta zahteva izpolnjena tudi pri ponudbi predjedi.

Čeprav se ta smernica nanaša predvsem na hrano/pijačo, namenjeno gostom, je priporočljivo, da se njeno izpolnjevanje izvaja tudi v jedilnici za osebje.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o zelenjavni ponudbi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled glavnih jedi in zagotoviti, da je najmanj 25 % glavnih jedi zelenjavnih.
-------------------------	---

8.9 V obratu je v ponudbi veganska glavna jed.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	--

Veganska hrana ima manjši okoljski odtis kot meso in mlečni izdelki, zato morajo imeti v obratu v ponudbi eno ali več veganskih možnosti. Priporočljivo je, da to velja tudi pri ponudbi predjedi, na samopostrežnih pultih in pri zajtrkih. Ta kriterij izpolnjuje vse večje povpraševanje gostov po veganskih različicah običajnih mesnih in mlečnih jedi v ponudbi.

Veganske možnosti morajo biti jasno navedene na jedilnih listih ali na navodilih na samopostrežnih pultih. Priporočljiva je uporaba slikovnih oznak ali drugih lahko razumljivih načinov komunikacije.

Čeprav se ta smernica nanaša predvsem na hrano/pijačo, namenjeno gostom, je priporočljivo, da se njeno izpolnjevanje izvaja tudi v jedilnici za osebje.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi obstoj veganskih jedi v jedilnih listih in/ali v samopostrežnih pultih.
-------------------------	---

8.10 Najmanj 50 % živil v obratu, je ali bio izvora in/ali imeti priznani okoljski znak in/ali imeti oznako pravične trgovine in/ali izhajati iz lokalne pridelave.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	--

Okolju prijazne in trajnostne prakse, ki jih izvajajo v obratu, vključujejo tudi nabavo ustreznih živil, ki morajo biti organska in/ali imajo okoljski znak in/ali znak pravične trgovine in/ali so lokalno pridelana. Živila z okoljskim znakom in/ali organska živila in/ali živila z znakom pravične trgovine morajo imeti pridobljen nacionalno ali mednarodno priznani certifikat. Z nabavo lokalnih živil (do 100 km) v obratu zmanjšujejo okoljski odtis, ki nastaja med prevozom živil, hkrati pa spodbujajo lokalno gospodarstvo. Ta kriterij velja tudi za živila, ki so pridelana v sklopu obrata, ali tista, ki so ujeta/nabrana v obsegu 100 km od obrata.

Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu pripravijo seznam vseh nabavljenih živil in označijo vsakega, ki ustreza njegovim zahtevam. Iz seznama mora biti razvidno, da kriterij izpolnjuje najmanj 50 % vseh živil. V obratu lahko predložijo tudi različne certifikate, ki zagotavljajo, da živila ustrezajo zahtevam kriterija.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti seznam vseh nabavljenih živil, s katerim zagotavlja, da najmanj 50 % živil ustreza zahtevam kriterija, in/ali predložiti certifikate, ki zagotavljajo ustreznost živil.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

8.11 V obratu nabavljajo izključno mesnine in morsko hrano s pridobljenim trajnostnim certifikatom.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, ki nastane z nakupom mesnin in morske hrane ter da bi zaščitili svetovno in lokalno biotsko raznolikost, morajo v obratu nabavljati in predelovati le živila s trajnostnim znakom, kar vključuje organska živila, trajnostno pridelana ali nabrana živila in živila, kjer je upoštevana dobrobit živali. Ustrezni znaki so npr. EU-Ecolabel ali drugi nacionalni okoljski znaki in okoljski znaki, kot so MSC (Marine Stewardship Council), ASC (Aquaculture Stewardship Council), GGN (Certified Responsible Farming & Transparency) ali BAP (Best Aquaculture Practices).

Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu pripravijo seznam vseh mesnin in morske hrane, iz katerega mora biti razvidno, da zahteve kriterija izpolnjuje 100 % nabavljenih živil.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti seznam vseh mesnin in morske hrane, ki zagotavlja, da vsa nabavljena živila (100 %) ustrezajo zahtevam kriterija. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled nabavljenih mesnin in morske hrane.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	---

Dodatne informacije:

	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
	https://www.msc.org/
	https://www.asc-aqua.org/

 The logo for GGN Certified Farming. It features a yellow square with a dark blue border. Inside the square, on the left, is a stylized dark blue icon of a person's head and shoulders. To the right of the icon, the text "GGN" is written in large, bold, dark blue letters. Below "GGN", the words "CERTIFIED FARMING" are written in smaller, dark blue, all-caps letters. At the bottom of the square, the website address "WWW.GGN.ORG" is written in small, dark blue, all-caps letters.	<u>https://ggn.org/Flori/Index</u>
 The logo for BAP Certified. It features a blue oval with a white border. Inside the oval, on the left, is a stylized white icon of a fish. To the right of the icon, the letters "BAP" are written in large, bold, white, all-caps letters. Below "BAP", the word "CERTIFIED" is written in smaller, white, all-caps letters.	<u>https://www.bapcertification.org/</u>

IX. NOTRANJE OKOLJE

9.1 V restavracijah in v vseh javnih prostorih je kajenje prepovedano oz. je na voljo ločen prostor za nekadilce.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Zaradi tveganja za zdravje in moteče narave kajenja morajo biti vse restavracije in drugi javni prostori v obratu nekadilski.

V državah, kjer to ni mogoče, morajo v obratu zagotoviti območja, kjer je kajenje dovoljeno, vendar mora to območje obsegati manjši del restavracije ali javnega prostora. Nekadilski prostor je jasno fizično ločen od kadilskega, da na osebe, ki se nahajajo v nekadilskem prostoru, kadilci nimajo vpliva. Nekadilski in kadilski prostor sta jasno ločena z oznakami, ki jih je lahko razumeti.

Veliko držav že ima zakonodajo, ki ureja kajenje v restavracijah in drugih javnih prostorih. Kjer taka zakonodaja obstaja, jo morajo v obratu spoštovati.

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju kajenja [Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov \(ZOUTPI\)](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi spoštovanje zakonodaje in obstoj oznak za prepoved kajenja v restavracijah in javnih prostorih v obratu.
-----------------------------	--

9.2 Najmanj 75 % sob/enot in sejnih sob v obratu je namenjenih nekadilcem.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Zaradi tveganja za zdravje in moteče narave kajenja morajo biti vse sobe in sejne sobe v obratu nekadilske.

V državah, kjer to ni mogoče, mora biti nekadilskih vsaj 75 % sob. Deli obrata z nekadilskimi sobami in konferenčnimi sobami naj bodo jasno ločeni od sob, v katerih je kajenje dovoljeno. Sobe, v katerih je kajenje dovoljeno, so lahko npr. v drugih nadstropjih ali delih obrata. Območja z nekadilskimi oz. kadilskimi sobami in sejnimi sobami so jasno označena z lahko razumljivimi oznakami.

Veliko držav že ima zakonodajo, ki ureja kajenje v sobah in sejnih sobah. Kjer taka zakonodaja obstaja, jo morajo v obratu spoštovati.

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju kajenja [Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov \(ZOUTPI\)](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi spoštovanje in obstoj oznak za prepoved kajenja v sobah in sejnih sobah v obratu.
-----------------------------	---

9.3 V obratu imajo sprejeta pisna pravila glede kajenja med delovnim časom.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (9.2) - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Zaradi tveganja za zdravje in moteče narave kajenja morajo biti vsi javni prostori in prostori, namenjeni osebju, nekadilski.

Če je članom osebja dovoljeno kajenje, morajo imeti v obratu sprejeta pisna pravila glede kajenja med delovnim časom. Izjava naj vključuje določila, kdaj in kje je kajenje med delovnim časom dovoljeno in mora zagotavljati, da kajenje med delovnim časom nima negativnega vpliva na nekadilsko osebje in goste, ki ne kadijo.

Veliko držav že ima zakonodajo, ki ureja kajenje na javnih mestih in v prostorih, namenjenih osebju. Kjer taka zakonodaja obstaja, jo morajo v obratu spoštovati.

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju kajenja [Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov \(ZOUTPI\)](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti izjavo glede kajenja med delovnim časom, ki določa, kje in kdaj je kajenje dovoljeno. Izjava naj zagotavlja, da kajenje med delovnim časom nima negativnega vpliva na nekadilsko osebje in goste, ki ne kadijo. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

9.4 V obratu imajo vzpostavljen sistem za nadzor kakovosti zraka v notranjih prostorih.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (9.3) - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Zaradi nenehnega izboljševanja notranjega okolja ter dobrega počutja osebja in gostov morajo v obratu redno spremljati kakovost zraka v zaprtih prostorih.

Kakovost zraka se lahko meri kot število zračnih izmenjav na uro, preverjanje temperature ter vlage in/ali količine radona, plesni, dušikovih oksidov (NOX), ogljikovega dioksida in lahkih organskih spojin (VOC) v zraku.

Dosežene vrednosti ne smejo presegati mejnih vrednosti nacionalnih ali mednarodnih standardov. Če so presežene, se morajo v obratu nemudoma odzvati nanje in čim prej vzpostaviti normalno kakovost zraka, tudi s pomočjo naslednjih ukrepov: s prezračevanjem sob (z rednim odpiranjem oken), s prilagajanjem ventilacije, z vgradnjo čistilcev zraka ali sanitetnih naprav.

Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu redno spremljajo kakovost zraka v najmanj dveh oddelkih najmanj enkrat letno.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokument z rezultati opravljenih meritev nadzora kakovosti zraka in vse sprejete potrebne ukrepe v primeru preseženih mejnih vrednosti.</u> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

9.5 Pri prenovi ali gradbenih delih, ki so se začela in/ali so bila zaključena v zadnjih 12 mesecih, so v obratu uporabljali okolju prijazne materiale.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (9.4) - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi nenehno izboljševali notranje okolje in zmanjšali okoljski odtis z uporabo manj škodljivih izdelkov, morajo v obratu pri prenovi starega ali gradnji novega objekta, če je bilo delo opravljeno v zadnjih 12 mesecih, uporabljati okolju prijazne izdelke in materiale (barve in druge izdelke, ki ne vsebujejo snovi, ki škodujejo okolju ali zdravju ljudi).

V obratu so bili uporabljeni izdelki in materiali z nacionalnim ali mednarodno priznanim okoljskim znakom ali izdelki in materiali podjetij, ki imajo vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem. V obratu se morajo pri prenovi oz. gradnji izogibati izbiri in uporabi izdelkov in materialov (barve, materiali za gradnjo itd.), ki vsebujejo lahkohlapne organske spojine (VOC) in težke kovine.

Zelo priporočljiva je uporaba okolju prijaznih materialov iz druge roke/recikliranih naravnih izdelkov/materialov. Če so bili uporabljeni les ali drugi rastlinski materiali, morajo v obratu zagotoviti, da so bili pridelani trajnostno (npr. izdelki z oznako FSC) in če je le mogoče, lokalno.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i><u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da so bili pri obnovi ali gradnji novih objektov, če je bilo delo opravljeno v zadnjih 12 mesecih, uporabljeni okolju prijazni izdelki in materiali.</u></i>
-----------------------------	---

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

9.6 Pri poslovanju, prenovi ali gradbenih delih so upoštevani pristni elementi lokalne kulture.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (9.5) - Turistične znamenitosti
---------------------	---

V zvezi s poslovanjem, prenovo ali gradnjo novih objektov, morajo v obratu uporabljati lokalno ustrezne trajnostne prakse in materiale.

V obratu morajo spoštovati in vključevati pristne elemente tradicionalne in sodobne lokalne dediščine.

Zakonodaja in predpisi, povezani s prenovo ali gradnjo, morajo biti vedno spoštovani. Pri uporabi materialov, tehnologij in orodij za trajnostno obnovo ali gradnjo se spodbuja vključevanje in uporabo lokalnega znanja, izobraževanja in izkušenj. Vedno morata biti upoštevani zmogljivost in celovitost naravne in kulturne dediščine okolja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da so v obratu pri prenovi oz. gradnji novega upoštevali trajnostne prakse in materiale, pristnost elementov lokalne kulture in spoštovali intelektualno lastnino lokalnih skupnosti. <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

X. ZELENE POVRŠINE

10.1 V obratu kemične pesticide in gnojila uporabljajo le, če na trgu ni ustreznih organskih ali naravnih izdelkov.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali uporabo kemikalij in tveganje za onesnaženje kopenskih/vodnih ekosistemov ter tveganje za zdravje, v obratu na svojih zelenih površinah ne uporabljajo kemičnih pesticidov (vključno s herbicidi) in gnojil. Če je njihova uporaba neizogibna (zato je priporočljivo opraviti letni pregled kakovosti tal), lahko v obratu uporabljajo ustrezne organske ali naravne nadomestke. Nadomestki kemičnim pesticidom so lahko tudi plinski gorilniki ali drugi mehanski/fizični zatiralci plevela. Kemične pesticide in gnojila lahko v obratu uporabijo le v primerih, ko na trgu ne obstajajo ustrezni organski ali naravni nadomestki. V tem primeru morajo nabaviti le izdelke za takojšnjo uporabo, ki se, če je to mogoče, sproščajo postopno in se jih v minimalnih količinah uporabi največ enkrat letno.

S pesticidi je dovoljeno ravnati le za to ustrezno usposobljenemu osebju ali zunanjim izvajalcem. Kemične snovi morajo biti ustrezno shranjene (glej kriterij 6.6).

Ta kriterij velja tudi, če za zelene površine skrbijo zunanji izvajalci.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj/zunanji upravljavec predložiti izjavo, ki zagotavlja, da v obratu ne uporabljajo kemičnih pesticidov in gnojil, razen če na trgu ne obstajajo ustrezni organski ali naravni nadomestki. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled zelenih površin in zagotoviti, da v obratu ne uporabljajo prepovedanih izdelkov.
-----------------------------	--

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

10.2 Nove vrtne kosilnice so ročne in/ali električne in/ali imajo okoljski znak.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Kosilnice (ročne, električne ali z okoljskim znakom), ki so bile nabavljene v zadnjih 12 mesecih, morajo biti energetsko učinkovite, tihe in z nizkim ogljičnim izpustom.

Izjema: Ta kriterij je smernica, če imajo v obratu več kot 4.000 m² travnatih površin in ko te površine ureja zunanji izvajalec.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj/zunanji upravljavec predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da so vse kosilnice, ki so bile nabavljene v zadnjih 12 mesecih, okolju prijazne. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

10.3 V obratu pri zalivanju varčujejo s porabo vode.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V obratu morajo vzpostaviti postopek za zmanjšanje porabe vode pri namakanju, ki lahko vključuje jutranje ali večerno zalivanje, uporabo senzorja vlažnosti tal, namakalni sistem, ki zmanjšuje izhlapevanje in ima najboljši učinek na korenine, uporabo deževnice ali predelane odpadne vode za zalivanje.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti izjavo glede postopkov namakanja zelenih površin. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled zalivalnih postopkov zelenih površin. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-------------------------	--

10.4 V obratu izvajajo pobude za zaščito in vzdrževanje lokalne biotske raznovrstnosti na svojem območju.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe
SMERNICA ZA:	- <i>Manjše nastanitvene obrate</i> - <i>Kongresne centre</i> - <i>Gostinske obrate</i> - <i>Turistične znamenitosti</i>

V obratu ali v njegovi okolici morajo, kjer je to mogoče, določiti ukrepe, ki ščitijo, podpirajo in krepijo lokalno biotsko raznovrstnost.

Primeri ukrepov so:

- ozelenitev ali ponovna obnova območja divjine na površinah v sklopu obrata;
- vzpostavitev/vzdrževanje opraševalcem prijaznih zelenih površin;
- vzpostavitev/vzdrževanje zelene strehe in/ali navpičnih zelenih sten (vertikalni vrtovi);
- izkoreninjanje invazivnih vrst, ki ogrožajo lokalne vrste;
- uporaba avtohtonih vrst na zelenih strehah, zelenih stenah, vrtovih in drugih zunanjih površinah;
- zagotavljanje ugodnih pogojev za lokalne živalske vrste (npr. ptičje hišice, hoteli za žuželke, čebelnjaki itd.);
- zaščita življenjskih prostorov lokalnih vrst (zemeljskih ali vodnih/morskih) na ali v bližini obrata (npr. območja, namenjena gnezdenju ptic, školjišča, naravni parki itd.);
- aktivna zaščita lokalne biotske raznovrstnosti z zmanjševanjem svetlobe in hrupa na območjih obrata, ki so obiskani ali naseljeni z divjadjo;
- s strani zunanjega strokovnjaka opravljena ocena biotske raznovrstnosti pred začetkom gradnje novih objektov.

Ukrepi morajo aktivno podpirati lokalne (domače/avtohtone/redke) rastlinske in živalske vrste ter ne smejo vključevati tujerodnih invazivnih vrst. Izkoreninjanje invazivnih vrst mora biti izvedeno na okolju prijazen način. Ta kriterij velja tudi, če za zelene površine skrbijo zunanji izvajalci.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti načrt ali sprejete standardne delovne postopke, ki zagotavljajo podporo lokalni biotski raznovrstnosti in izkoreninjanju invazivnih vrst. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled in preveriti, kako so bile na območju obrata ustvarjene ugodne razmere za lokalno biotsko raznovrstnost oz. kako so bili zaščiteni življenjski prostori lokalnih vrst.
-------------------------	---

	Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	---

10.5 V obratu nabavljajo le lokalne rastlinske in živalske vrste ter aktivno izkoreninjajo invazivne tujerodne vrste.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi zaščitili lokalno biotsko raznovrstnost in zmanjšali vpliv tujerodnih invazivnih vrst na lokalni ekosistem, morajo v obratu nabavljati le domače rastlinske in živalske vrste in hkrati na svojih površinah aktivno izkoreninjati tujerodne invazivne vrste.

Osebe, ki je zadolženo za vzdrževanje zelenih površin v sklopu obrata, mora biti ustrezno usposobljeno in informirano, katere domače rastlinske in živalske vrste lahko nabavlja. Morajo se zavedati nevarnosti, ki jih povzročajo tujerodne invazivne vrste, kako jih prepoznati in odstraniti. Informacije o invazivnih tujerodnih vrstah je potrebno sporočiti ustreznim organom.

Ta kriterij velja tudi, če za zelene površine skrbijo zunanji izvajalci.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti načrt ali sprejete standardne delovne postopke za upravljanje z zelenimi površinami, ki vključuje nabavo domačih rastlinskih in živalskih vrst ter aktivno odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst.</i>
-----------------------------	---

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

Dodatne informacije:

<https://www.tujerodne-vrste.info/ukrepi/zatiranje-tujerodnih-vrst/#>

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Narava/Invazivne-vrste/porocilo_o_odstranjenih_invazivkah_2019.pdf

<https://www.invazivke.si/>

<https://www.gov.si teme/invazivne-tujerodne-vrste-rastlin-in-zivali/>

10.6 V sklopu obrata ali v njegovi neposredni bližini se nahaja sadovnjak in/ali zeliščni vrt in/ali zelenjavni vrt.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, morajo imeti v obratu ali njegovi bližini stalen sadovnjak, zeliščni ali zelenjavni vrt. Pridelki morajo postati del doživetja gostov (npr. z uporabo za predelavo v hrano ali pijačo, s ponudbo izdelkov iz pridelkov v trgovini s spominki, z vključevanjem gostov v trgatev itd.) in/ali se uporabijo pri obrokih, namenjenih članom osebja. Če je to mogoče, lahko v obratu na izobraževalni obisk sadovnjaka/vrta povabijo učence/dijake/študente lokalnih šol.

Način upravljanja sadovnjaka/vrta je tudi v skladu s kriterijema, ki se nanašata na uporabo pesticidov in gnojil (glej kriterij 10.1) in postopke zalivanja (glej kriterij 10.3). Upravljanje sadovnjaka/vrta in uporaba pridelkov morata biti v skladu z nacionalnimi predpisi.

Izjema: *Ta kriterij ne velja, če kmetijske dejavnosti (npr. vinogradi, nasadi hmelja, oljčni nasadi itd.) ustvarjajo glavni prihodek ali glavni del prihodka v obratu.*

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi obstoj sadovnjaka/vrta v sklopu obrata ali v njegovi neposredni bližini.</i>
-------------------------	---

Dodatne informacije:

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2007-01-0233/pravilnik-o-evidenci-pridelovalcev-sadja-v-ekstenzivnih-ozroma-travniskih-sadovnjakih>
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO541>

XI. KORPORATIVNA DRUŽBENA ODGOVORNOST

11.1 V obratu spoštujejo ustrezno nacionalno in mednarodno zakonodajo, vključno s področjema okolja ter varnosti in zdravja pri delu.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V obratu morajo potrditi, da imajo zakonito pridobljene lastninske, zemljiške in vodne pravice v skladu z nacionalno zakonodajo, pravicami uporabe javnih površin v okolici obrata ter pravicami avtohtonega prebivalstva (vključno z njihovim prostovoljno predhodno pridobljenim soglasjem). Potrditi morajo tudi, da je njihovo delovanje in aktivnosti (vključno s področji okolja, dela, zdravja in varnosti) v skladu z nacionalno in mednarodno zakonodajo/predpisi. V obratu morajo potrditi še, da spoštujejo pravice in standarde lokalne skupnosti, ki ga obkroža.

Glede skladnosti z okoljskimi zahtevami morajo biti v obratu izpolnjeni najmanj naslednji pogoji:

- Zagotoviti morajo, da aktivnosti, povezane s poslovanjem obrata, nimajo večjih negativnih vplivov na naravni ekosistem ter prostoživeče živali in rastline. Vsaka motnja naravnih ekosistemov mora biti zmanjšana, sprejeti morajo biti kurativni ukrepi in povrnjen kompenzacijski prispevek tistim organizacijam, ki se ukvarjajo z ohranjanjem ekosistemov. To velja tudi za aktivnosti, povezane z zmanjševanjem hrupa in svetlobe, odtekanjem, erozijo, spojinami, ki tanjšajo ozon, ter onesnaževalci zraka, vode in zemlje.
- Če se obrat nahaja v bližini ali na občutljivem in/ali zaščitenem območju, morajo biti v obratu seznanjeni z zakonodajo in predpisi, povezanimi z izvajanjem turističnih aktivnosti na takem območju in jih spoštovati.

Glede skladnosti z zahtevami na področju dela morajo biti izpolnjeni najmanj naslednji pogoji:

- Vsi zaposleni morajo prejeti pisne informacije (pogodbo), ki navajajo pogoje dela, vključno z informacijo o delovnem času in višini plače.
- Vsi zaposleni prejemajo vsaj minimalno plačo.
- Noben zaposlen ne prejme plače ali vplača sredstev pred nastopom dela in vsi zaposleni ob zaključku dela prejmejo plačilo za izvedeno delo, ki jim ga obrat dolguje.
- Vsi zaposleni prejmejo pisne informacije o kodeksu vedenja na delovnem mestu/vrednotah obrata in pisno opisan postopek oddajanja pritožb in drugih pripomb.
- Za vse zaposlene, mlajše od 18 let, veljajo državni predpisi, pa tudi konvencija Združenih narodov o pravicah otrok in konvencija mednarodne organizacije za delo št. 138/182.
- Vsi zaposleni so deležni pravične obravnave brez diskriminacije (v povezavi s procesom izbire kandidatov, zaposlitve nasploh, usposabljanj in napredovanj).
- Vsi zaposleni delo opravljajo v varnem delovnem okolju.
- Vsem zaposlenim so nudeni redno usposabljanje, pridobivanje izkušenj in možnost napredovanja.
- Vsi zaposleni lahko podajo povratne informacije o pogojih njihovega dela (na primer prek ocen, anket o zadovoljstvu osebja ipd.).
- Delodajalec hrani kopije vseh plačilnih listov in evidence števila opravljenih ur in nadur.

V povezavi zdravstveno zakonodajo in zakonodajo s področja varstva pri delu morajo biti doseženi vsaj naslednji pogoji:

- Vsi zaposleni prejmejo informacije in so deležni usposabljanja, povezanega z zdravstveno zakonodajo in zakonodajo s področja varstva pri delu.
- Vsi zaposleni imajo dostop do pisnih pravil in načrtov, povezanih z zdravjem in varnostjo.
- Vsi zaposleni imajo dostop do pisnih informacij o varnosti v obratu.

V povezavi s pravicami in standardi lokalne skupnosti morajo biti doseženi vsaj naslednji pogoji:

- Aktivnosti nimajo negativnega vpliva na lokalni dostop do dela, porabe vodnih virov in zemljišč, transport ali bivanjske razmere (vključno z neprostovoljno preselitvijo prebivalstva).
- Aktivnosti ne ogrožajo oskrbe sosednjih skupnosti z osnovnimi dobrinami, kot so hrana, voda in energija, ali oskrbe s strani zdravstvenih in komunalnih zavodov/podjetij.
- Obrat lokalnim prebivalcem ne onemogoča dostopa do zgodovinskih, arheoloških ali kulturno in duhovno pomembnih območij in mest.
- Postavitve, uporaba tal, zmogljivost, koncept, gradnja, obratovanje in rušenje zgradb in infrastrukture upoštevajo lokalni prostorski načrt in zahteve varovanega območja ali naravne in kulturne dediščine. Obrat pri postavljanju, konceptu, oceni vpliva in pridobitvi dovoljenj upošteva zmogljivost in celovitost naravne in kulturne dediščine okolja.
- Obrat prepozna in upošteva lokalne razvojne usmeritve in smernice arhitekturnega upravljanja.

ZAHTEV ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti pisno izjavo, ki zagotavlja, da v obratu poslujejo skladno z ustrežno mednarodno in nacionalno zakonodajo, vključno s področji okolja, varnosti in zdravja pri delu ter zaposlovanja, in da spoštujejo pravice ter življenjske standarde lokalnih skupnosti. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi izpolnjevanje teh zahtev v praksi. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--------------------------------	---

11.2 V obratu spoštujejo zakonodajo glede otroškega dela.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Kot del korporativne družbene odgovornosti je zelo pomembno, da se v obratu ne poslužujejo otroškega dela in podpisovanja pogodb s ponudniki otroškega dela izven okvirjev zakonodaje.

V obratu se zavezujejo k spoštovanju otrokovih pravic in k zaščiti otrok pred vsemi oblikami zlorab, vključno s spolnimi zlorabami. Zelo priporočljivo je, da je tudi ta zaveza zapisana v trajnostni politiki oz. politiki korporativne družbene odgovornosti (KDO).

Če član osebja opazi, da v obratu potekata otroško delo ali spolna zloraba otrok, mora to nemudoma prijaviti lokalnim oblastem.

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju otroškega dela v [Zakonu o delovnih razmerjih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (dokument politike KDO), ki zagotavlja uresničevanje tega kriterija v obratu. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi izpolnjevanje teh zahtev v praksi. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

11.3 V obratu je prepovedano prodajati, trgovati z- ali razstavljati ogrožene rastlinske in živalske vrste, zgodovinske in arheološke predmete, razen če je to zakonsko dovoljeno.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Da bi spodbujali ozaveščenost o korporativni družbeni odgovornosti obrata in podpirali trajnostni razvoj okolja z varovanjem rastlinskih in živalskih vrst (npr. ogroženih vrst, ki so navedene v Konvenciji o mednarodni trgovini z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ([CITES](#))), obratu ni dovoljeno nabirati, prodajati, trgovati ali razstavljati takih rastlinskih ali živalskih vrst.

Divjih živali ni dovoljeno pridobivati, vzrejati ali zadrževati v ujetništvu, razen ko gre za ustrezno urejene dejavnosti in ko je za njih poskrbljeno (namestitev, oskrba) s strani pooblaščenih in ustrezno opremljenih rejcev. Namestitev, oskrba in ravnanje z vsemi divjimi in domačimi živalmi morajo izpolnjevati najvišje standarde dobrobiti živali. Interakcije z divjimi živalmi, ki jih organizirajo v obratu, morajo biti neinvazivne in odgovorno vodene, da bi se izognili škodljivim učinkom na te živali ter na sposobnost preživetja in obnašanje populacij v naravi (ob upoštevanju skupnega vpliva).

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju reje divjih živali [Zakon o divjadi in lovstvu](#) (člena 49. in 50.)

Zaradi zaščite zgodovinskih in arheoloških artefaktov takih predmetov v obratu ne prodajajo in z njimi ne trgujejo, prav tako jih ne razstavljajo, razen če je to zakonsko dovoljeno.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da nobena ogrožena žival, rastlina, zgodovinski ali arheološki artefakt ni predmet trgovanja, prodaje ali razstavljanja v obratu. Če v obratu prodajajo tovrstne izdelke, morajo s podpisano izjavo s strani nacionalnih oblasti zagotoviti, da je v obratu dovoljeno razstavljanje, prodaja ali trgovanje s temi izdelki. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da se v sklopu obrata ne izvaja prodaja, trgovanje ali razstavljanje ogroženih živalskih/rastlinskih vrst ali zgodovinskih/arheoloških artefaktov. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

Dodatne informacije:

https://www.fu.gov.si/carina/prepovedi_in_omejitve/varstvo_zivalskih_in_rastlinskih_vrst_cites/
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4144>

11.4 V obratu zagotavljajo dostop osebam s posebnimi potrebami.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
----------------------------	---

Da bi spodbujali ozaveščenost o korporativni družbeni odgovornosti obrata in zagotavljali dostop osebam s posebnimi potrebami, morajo v obratu tem osebam (gostom, zaposlenim ali drugim uporabnikom obrata) zagotoviti prilagojen dostop oz. uporabo storitev.

Osebe s posebnimi potrebami so ljudje, ki so fizično ovirani (ljudje v vozičkih, slepi in slabovidni ter barvno slepi ipd.) in ljudje s specifičnimi zdravstvenimi težavami.

Zahteva vključuje dostop do javnih prostorov: vhod in recepcija, konferenčni prostori, restavracija, javna stranišča, bazeni itd. Priporočljivo je, da obrat zagotavlja tudi dostop do prilagojenih sob in kopalnic v sobah. Zelo priporočljivo je, da ustreznost teh prostorov potrdijo tudi nacionalne/lokalne organizacije, ki se ukvarjajo s pomočjo osebam s posebnimi potrebami.

Izjema: *Ta kriterij ne velja, če je dostop (npr. možnost dostopa z vozičkom) do določenih starih/zgodovinskih zgradb otežen, v obratu pa so s strani pristojnih organov/inštitucij pridobili izjavo, da takega dostopa ni potrebno zagotoviti.*

Obseg dostopa za osebe z posebnimi potrebami, ki ga omogočajo v obratu, je jasno sporočen gostom, osebju in drugim uporabnikom. Z objavo informacij o dostopu bodo imeli uporabniki razumna pričakovanja, izognili pa se bodo tudi nepotrebnemu prevozu na destinacijo, če ta ne ustreza njihovim potrebam.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije o obratu, njegovih izdelkih in storitvah in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

Republika Slovenija ima sprejet [Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavb](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumente z opisanimi postopki in pokazati urejene dostope za osebe s posebnimi potrebami, pa tudi informacije, ki jih posredujejo uporabnikom v povezavi s temi dostopi. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled , ki mora zagotoviti izpolnjevanje teh zahtev.
-------------------------	---

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

11.5 V obratu pravično zaposlujejo ženske in narodnostne manjšine, tudi na vodilne položaje.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi podprli enakopravno obravnavo in enake pravice ter z namenom spodbujanja ozaveščenosti o korporativni družbeni odgovornosti obrata, morajo v obratu na vsa delovna mesta zaposlovati osebje brez diskriminacije na podlagi starosti, rase, spola, veroizpovedi, posebnih potreb, družbeno-ekonomskega položaja ipd. Zelo priporočljivo je, da v obratu to zavezo vključijo v svojo Politiko korporativne družbene odgovornosti (KDO).

V obratu morajo podpirati lokalno skupnost, zato je pomembno, da imajo lokalni prebivalci (predvsem predstavniki manjšin) enake možnosti zaposlovanja na vse položaje, tudi vodilne. Omogočeno jim mora biti tudi usposabljanje in ko je to mogoče, napredovanje. Zelo priporočljivo je, da v obratu to zavezo vključijo v svojo Politiko korporativne družbene odgovornosti (KDO).

Republika Slovenija ima urejeno zakonodajo na področju diskriminacije na delovnem mestu [Zakon o delovnih razmerjih](#).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i><u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (dokument politike KDO), ki zagotavlja enakopravnost pri zaposlovanju žensk in manjšin, tudi na</i>
-----------------------------	--

	<i>vodilne položaje. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, ki mora potrditi izpolnjevanje teh zahtev.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

11.6 V obratu aktivno podpirajo vsaj dve okoljski ali družbeni aktivnosti, ki sta povezani z razvojem skupnosti.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi podprli okoljski, ekonomski in družbeno-kulturni razvoj ter z namenom spodbujanja ozaveščenosti o korporativni družbeni odgovornosti obrata, morajo v obratu aktivno podpirati okoljske ali družbene aktivnosti, ki so povezane z razvojem skupnosti (vključno z izobraževanjem, zdravjem, komunalno in drugo infrastrukturo ipd.).

Spodbuja se, da je podpora osredotočena na območje v bližini obrata, lahko pa jo v obratu namenijo tudi za projekte na drugih geografskih območjih. Primeri aktivne podpore so lahko:

- sajenje dreves;
- zasajevanje in obnavljanje zelenih površin;
- projekti, ki naslavlajo ohranitev biotske raznolikosti vodnega/morskega pasu ali projekti, ki podpirajo naravne koridorje in ponovno obnovo poškodovanih območij (iz naslova naravnih ujm ali človekovega vpliva);
- zaščita naravno in kulturno občutljivih območij;

- *projekti, ki se osredotočajo na vplive podnebnih sprememb;*
- *zunanje aktivnosti (gradnja okolju prijaznih privezov za plovila, stez v naravi), ki jih lahko uporablja splošna javnost;*
- *aktivnosti, ki jih obrat izvaja v sodelovanju s šolami ali skupnostmi, in ki se osredotočajo na okoljske in izobraževalne pobude;*
- *aktivnosti, ki jih obrat izvaja v sodelovanju z osebami iz prizadetih družbenih skupin (občutljive in/ali revnejše skupine);*
- *aktivnosti, ki promovirajo družbeno pravičnost in enake pravice;*
- *oskrba skupnosti z osnovnimi prehrabnimi izdelki, vodo, energijskimi, zdravstvenimi in kanalizacijskimi storitvami;*
- *oskrba skupnosti z omogočanjem brezplačnega ali ugodnejšega koriščenja prostorov obrata za sestanke za lokalne skupnosti, kot so šole ali nevladne organizacije;*
- *podpora pri infrastrukturnih izzivih (na primer oskrbi z vodo) ipd.*

Močno so spodbujane aktivnosti/pobude, povezane z biotsko raznovrstnostjo in zaščito okolja (npr. sajenje dreves, zasajevanje in obnavljanje zelenih površin, naravni koridorji in projekti ponovne obnove prizadetih območij).

Prav tako se spodbuja, da v obratu članom osebja med rednim delovnim časom omogočijo prostovoljno izvajanje teh aktivnosti/pobud in beležijo ure, ki jih člani osebja namenijo prostovoljnemu delu.

Zahteva je izpolnjena, ko v obratu aktivno podpirajo vsaj dve aktivnosti/pobudi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da v obratu aktivno podpirajo vsaj dve ustrezni aktivnosti ter seznam zabeleženih prostovoljnih ur dela, ki so jih opravili člani osebja.
------------------------------------	--

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

11.7 V obratu zagotavljajo sredstva, namenjena manjšim lokalnim podjetnikom za njihov nadaljnji razvoj ter za prodajo trajnostnih izdelkov, ki temeljijo na lokalnem naravnem okolju, kulturi in zgodovini.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi promovirali trajnostni lokalni družbeno-kulturni in ekonomski razvoj ter z namenom spodbujanja ozaveščenosti o korporativni družbeni odgovornosti obrata, morajo v obratu malim podjetnikom na območju obrata zagotoviti sredstva za proizvodnjo in prodajo trajnostnih izdelkov in storitev, ki temeljijo na lokalnem naravnem okolju, kulturi in zgodovini.

To je lahko manjša trgovina ali stojnica na površinah obrata. Druga možnost je, da v obratu od podjetnikov nabavljajo lokalne izdelke in jih ponujajo gostom.

Izdelki morajo biti proizvedeni lokalno in na trajnosten način, povezani pa morajo biti z naravnim okoljem, zgodovino in kulturo območja. Dostopnost izdelkov je odvisna od poslovne zamisli v obratu.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i><u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti vse pogodbe, sklenjene z lokalnimi malimi podjetniki, ki izdelke prodajajo neposredno obratu ali na njegovem območju. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi, da</u></i>
-----------------------------	--

	<i>imajo lokalni mali podjetniki možnost prodaje svojih izdelkov neposredno obratu ali na njegovem območju.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

11.8 V obratu ne organizirajo dogodkov, kjer nastopajo udomačene ali divje živali.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi podprli dobrobit živali v turizmu, v obratu ni dovoljeno organizirati zabavnih prireditev, ki vključujejo udomačene ali divje živali. To se nanaša le na predstave, ki jih ponujajo v obratu, in na morebitno izrabo živali za fotografiranje z gosti.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti načrt animacije za goste, ki zagotavlja, da ne vključuje prireditev ali nastopov, v katere so vključene živali.</u> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

11.9 Če na posestvu obrata živijo udomačene živali, v obratu upoštevajo vse predpise s področja dobrobiti živali.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	--

Da bi podprli dobrobit živali v turizmu in zaščito lokalne biotske raznovrstnosti, v obratu v primerih, ko na njegovih površinah domujejo živali, spoštujejo smernice za zagotavljanje dobrobiti teh živali.

Za oceno dobrobiti živali na območju obrata morajo biti upoštevana načela Petih svoboščin, ki jih je v dokumentu Svetovne smernice za dobrobit živali v turizmu pripravila britanska zveza turističnih agencij ([ABTA's Global Welfare Guidance for Animals in Tourism](#)):

- 1. Hrana in voda: živalim morata biti zagotovljeni sveža hrana in voda, ne sme prihajati do dolgotrajne žeje ali lakote.*
- 2. Primerno okolje: živali naj se med počitkom počutijo udobno, prostor počitka pa je primerno ogrevan/ hlajen.*
- 3. Skrb za zdravje: odsotnosti poškodb, bolezni in bolečin, ki bi bile posledica slabega ravnanja.*
- 4. Normalno obnašanje: živalim morata biti dovoljena naravno obnašanje in druženje, obstajati mora dober odnos med človekom in živaljo. To je doseženo tako, da ima žival dovolj velik bivalni prostor, primerno namestitvev in družbo istovrstnih živali.*
- 5. Zaščita pred strahom in stisko: živalim morajo biti zagotovljene ustrezne razmere, ki preprečujejo psihično trpljenje. Zaščititi jih je treba pred splošnim stanjem strahu/stiske/apatije, imeti morajo možnost zasebnosti/zavetišča, operativno ali fizično spreminjanje kože, tkiv, zob ali kostnega ustroja ni dovoljeno razen v primerih zdravstvene oskrbe/obdelave/pomiritve s pomirjevali.*

V obratu prav tako ni mogoč neposreden stik z ujeto divjadjo in niso dovoljeni živalski nastopi, boji ali tekmovanja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti pisno izjavo, ki zagotavlja, da so v obratu prebrali in razumeli zgoraj opisane smernice za dobrobit živali in da so jih vključili v svojo trajnostno politiko, ali predstaviti sprejete standardne delovne postopke za vzdrževanje in skrb za živali. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, ki mora zagotoviti izpolnjevanje teh smernic.</i> <i>Vsa dokumentacija mora biti ustrezno shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

Dodatne informacije:

<https://www.gov.si/podrocja/kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrana/veterinarstvo/dobrobit-zivali/>

	https://www.abta.com/
---	--

11.10 V obratu imajo vzpostavljeno politiko trajnostne nabave.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

V obratu oblikujejo in vzpostavijo politiko trajnostne nabave, s katero zagotavljajo, da bodo okoljsko in družbeno prijaznim dobaviteljem in izdelkom dajali prednost. Tako bodo poskrbeli tudi za zmanjšanje nepotrebne porabe virov, količine odpadkov in prevoza.

Politika trajnostne nabave vključuje vse glavne dobrine, hrano/pijačo, materiale za gradnjo, potrošne materiale in storitve.

Cilj politike trajnostne nabave je zagotavljanje splošnega razumevanja trajnostne nabave in poudarja, da morajo biti pri vseh nabavah, ki jih osebje opravi prek dobaviteljev ali obrata neposredno, spoštovane splošne smernice trajnostne nabave. Trajnostna nabavna politika bi morala vključevati okoljske in družbene vidike trajnosti.

Politika trajnostne nabave naj bo revidirana vsaj vsako tretje leto. Če so v obratu del mednarodne ali nacionalne nastanitvene verige, lahko sledijo enotni politiki trajnostne nabave, ki velja za vse vključene obrate v verigi.

Ko v obratu izdelajo politiko trajnostne nabave, morajo biti o njeni vsebini obveščeni vsi člani osebja, povezani z nabavo.

ZAHTEV ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokument politike trajnostne nabave, ki zagotavlja, da je politika mlajša od treh let in predstaviti, na kakšen način so bili člani osebja obveščeni o politiki trajnostne nabave.</u> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
------------------------	--

11.11 Različno delujočo in uporabno opremo in naprave, ki jih v obratu ne potrebujejo več, lahko podarijo humanitarnim organizacijam.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis s ponovno uporabo in povečali ozaveščenost o korporativni družbeni odgovornosti obrata, morajo v obratu zbirati in donirati materiale in zaloge, ki jih ne potrebujejo več, a so še vedno uporabne, ustreznim dobrodelnim organizacijam (npr. za pomoč v stiski). Dobrodelne organizacije lahko te materiale in zaloge ponovno uporabijo ali prodajo.

Ta zahteva je izpolnjena, ko v obratu zagotovijo, da so v zadnjih 12 mesecih izkazovali tako donacijo materialov/zalog dobrodelnim organizacijam.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da so bili v zadnjih 12 mesecih materiali/zaloge podarjeni dobrodelnim organizacijam. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</u>
-----------------------------	---

XII. AKTIVNOSTI V NARAVI

12.1 Gostom/obiskovalcem so na voljo informacije o bližnjih parkih, pokrajini in naravovarstvenih območjih.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi okrepili okoljski/trajnostni profil obrata in spodbujali goste k vključitvi v zelene/trajnostne aktivnosti, morajo v obratu svojim gostom iz različnih virov (na recepciji, na informacijski točki v prostorih recepcije, v informacijah na TV zaslonih v sobah/sejnih sobah in javnih prostorih, na spletnih straneh, na aplikacijah, v informacijskih mapah v sobah) ponujati informacije o okoliških parkih, pokrajini, naravovarstvenih in/ali drugih občutljivih območjih. Kjer je to primerno, morajo informacije vključevati tudi razlago naravnega okolja, lokalne kulture in kulturne dediščine ter navodila o primernem obnašanju obiskovalcev na teh območjih. Glej tudi kriterij 12.4.

Informacije spodbujajo goste k izbiri bližnjih zelenih aktivnosti v naravi, kot so npr. sprehodi, tek, kolesarjenje, plavanje, jadranje, vožnja s kanuji, opazovanje ptic, organizacija piknikov, uporaba zunanjih igrišč itd. z namenom spoznavanja okolja in boljšega počutja.

Če gre za obiske naravnih območij, avtohtonih skupnosti in kulturno in/ali zgodovinsko občutljivih območij, morajo informacije vključevati navodila o upoštevanju uveljavljenih dobrih praks za zmanjšanje škodljivih vplivov teh obiskov ter povečanje koristi za lokalno okolje/prebivalce in zadovoljstvo obiskovalcev. Pomembno je, da obiski naravnih vodnih/morskih ali kopenskih območij nimajo negativnega vpliva na biotsko raznovrstnost, ampak lahko kvečjemu pozitivno prispevajo k njihovemu varovanju.

Čeprav so informacije namenjene gostom, se spodbuja, da ima do njih ali njim podobnih informacij dostop tudi osebje obrata.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi ustreznost informacij o okoliških parkih, pokrajini, naravovarstvenih in/ali drugih občutljivih območjih in zagotoviti, da so te točne, jasne in lahko razumljive.
----------------------	---

12.2 V obratu goste/obiskovalce obveščajo o možnostih najema ali izposoje koles v bližnji okolici.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi spodbudili uporabo trajnostnih načinov prevoza, morajo v obratu svojim gostom iz različnih virov (na recepciji, na informacijski točki v prostorih recepcije, v informacijah na TV zaslonih v sobah/sejnih sobah in javnih prostorih, na spletnih straneh, na aplikacijah, v informacijskih mapah v sobah) nuditi informacije o možnosti izposoje ali najema koles v bližnji okolici.

Čeprav so informacije namenjene gostom, se spodbuja, da ima do njih ali njim podobnih informacij dostop tudi osebje obrata.

Izjema: Ta kriterij ne velja, če se obrat nahaja na območju, kjer kolesarjenje ni možno zaradi nevarnih prometnih razmer, ekstremnih vremenskih pogojev ali drugih posebnih okoliščin.

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi ustreznost informacij o možnostih najema ali izposoje koles v bližnji okolici in zagotoviti, da so te točne, jasne in lahko razumljive.
----------------------	--

12.3 V obratu gostom/obiskovalcem ponujajo možnost najema ali izposoje koles.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi spodbudili uporabo trajnostnih načinov prevoza, morajo v obratu svojim gostom iz različnih virov (na recepciji, na informacijski točki v prostorih recepcije, v informacijah na TV zaslonih v sobah/sejnih sobah in javnih prostorih, na spletnih straneh, na aplikacijah, v informacijskih mapah v gostinskih sobah) nuditi informacije o možnosti izposoje ali najema koles, ki so v lasti obrata.

Izjema: *Ta kriterij ne velja, če se obrat nahaja na območju, kjer kolesarjenje ni možno zaradi nevarnih prometnih razmer, ekstremnih vremenskih pogojev ali drugih posebnih okoliščin.*

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije in ne smejo obljubljati več, kot lahko gostu dejansko nudijo.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	Na kontrolnem pregledu mora presojevalec opraviti vizualni pregled , na katerem mora potrditi ustreznost informacij o možnostih najema ali izposoje koles v obratu in zagotoviti, da so te točne, jasne in lahko razumljive.
----------------------	---

12.4 V obratu spodbujajo odgovorno obnašanje gostov/obiskovalcev na destinaciji.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi zaščitili lokalno biotsko raznolikost, dobrobit živali, kulture in skupnosti s spodbujanjem odgovornega obnašanja, morajo v obratu gostom zagotavljati ustrezne informacije, ki spodbujajo k odgovornemu ravnanju na destinaciji.

Informacije lahko vključujejo:

- nasvete in pravila ravnanja med obiski naravnih območij, avtohtonih skupnosti ter kulturno in/ali zgodovinsko občutljivih območij, ki vključujejo pravila oblačenja in obnašanja, informacije o sezonskem zaprtju in izpostavljajo območja z omejenim dostopom itd.;
- informacije o bližnjih kopališčih in marinah, ki imajo znak Modre zastave;
- informacije o odgovornih ponudnikih turističnih znamenitosti in turističnih izletov (tu so vključeni tudi ladijski ponudniki, ki so dobitniki znaka Modra zastava);
- informacije o ponudnikih turističnih izletov, ki spoštujejo pravice dobrobiti živali: [ABTA's Global Welfare Guidance for Animals in Tourism](#) (glej kriterij 11.9) in ne ponujajo neposrednega stika z divjimi živalmi v ujetništvu, predstav z nastopajočimi živalmi, ogledov živalskih bojev in tekmovanj;

- *informacije o možnostih interakcije s prostoživečo divjadjo brez negativnega vpliva in informacije o njihovih sposobnostih preživetja in obnašanja v naravi;*
- *navodila, ki pojasnjujejo, kateri spominki so ustrezni in kateri niso;*
- *informacije o restavracijah, ki v ponudbi nimajo jedi, pripravljenih iz ogroženih vrst;*
- *informacije o restavracijah, trgovinah in tržnicah, ki prodajajo tradicionalne in lokalne jedi in izdelke;*
- *informacije o tem, kako lahko gostje z ustreznim ravnanjem in obnašanjem preprečijo negativen vpliv na lokalno prebivalstvo (npr. nezaželeno povzročanje hrupa v gosto naseljenih krajih itd.);*
- *pobude, ki zmanjšujejo količino pridelanih odpadkov na destinaciji (npr. informacije o javnih pitnikih za dopolnjevanje steklenic z vodo ali sistemu reciklaže na javnih mestih, oskrba gostov s steklenicami/plastenkami za vodo ali vrečkami za večkratno uporabo itd.*

Kot del sodelovanja v programu Zeleni ključ morajo v obratu v vseh svojih promocijskih materialih in drugi komunikaciji zagotavljati točne, jasne in lahko razumljive informacije.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti dokumente z informacijami, ki spodbujajo k odgovornemu ravnanju in obnašanju na destinaciji. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

Dodatne informacije:

<https://www.kpss.si/obiskovanje/pravila-obnasanja>

12.5 V obratu svojim gostom/obiskovalcem zagotavljajo aktivnosti povezane z ozaveščanjem o trajnostnem razvoju, okolju in naravi v sklopu obrata ali v lokalni skupnosti.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Da bi dvignili ozaveščenost gostov o trajnostni, morajo v obratu izvajati aktivnosti, ki so usmerjene k trajnostnemu razvoju, okolju in naravi v sklopu obrata ali v njegovi bližini in povečujejo ozaveščenost gostov.

Aktivnosti za dvig ozaveščenosti lahko vključujejo sodelovanje:

- *pri različnih dogodkih (npr. Ura za Zemljo, Dan Zemlje, Teden varčevanja z energijo, Teden zmanjševanja odpadkov, Svetovni dan hrane, Svetovni dan veganstva, Svetovni dan vegetarijanstva, Svetovni dan okolja itd.),*
- *pri promociji aktivnosti, ki ne vključujejo uporabe avtomobilov,*
- *pri obisku zelenih površin v sklopu obrata ali v njegovi bližini (npr. obisk gozda, parka, sadovnjaka, krajinskega parka, naravnega rezervata itd.),*
- *pri akcijah sajenja dreves in pri aktivnostih, povezanih s klimatskimi spremembami,*
- *pri vzpostavljanju lokalnih območij, prijaznih do opraševalcev ali povezanih z zaščito lokalnih rastlinskih in živalskih vrst,*
- *pri obiranju in nabiranju hrane,*
- *pri čiščenju plaž,*
- *pri izobraževalnih aktivnostih šol,*
- *na dobrodelnih dogodkih itd.*

Spodbuja se, da v obratu podpirajo ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo zavarovanih območij narave in območij z visoko vrednostjo biotske raznovrstnosti.

Zagotovljeno mora biti, da se vse aktivnosti (vključno s trgatvijo in pobiranjem hrane) izvajajo le kot del urejene dejavnosti, ki zagotavlja trajnostno rabo ter je v skladu z nacionalnimi in mednarodnimi zakoni.

Ta kriterij je izpolnjen, ko so gostje aktivno vključeni v aktivnosti, ki jih izvajajo v obratu. Spodbuja se, da so v aktivnosti vključeni tudi člani osebja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo (fotografije, dogovore, promocijske materiale itd.), ki zagotavlja, da so v obratu v zadnjih 12 mesecih izvedeli aktivnosti, povezane z dvigovanjem ozaveščenosti, ter da v naslednjih 12 mesecih načrtujejo še več takih aktivnosti.</u> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-------------------------	---

XIII. ADMINISTRACIJA

13.1 Poslovni najemniki, ki poslujejo v sklopu obrata, so obveščeni o programu Zeleni ključ in trajnostnem načinu poslovanja v obratu in če je to mogoče, temu prilagoditi svoje poslovanje.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

V nekaterih obratih oddajajo prazne prostore, ki jih ne uporabljajo, v najem, kar pomeni, da dejavnosti (npr. frizerski saloni, kavarne, bari, restavracije, telovadnice, centri dobrega počutja, potovalne in turistične agencije, trgovine s spominki ali oblačili, kioski, ponudniki izposoje koles itd.), ki se v njih odvijajo, poslujejo neodvisno od upravljanja obrata.

Zato morajo biti najemniki prostorov obveščeni o vseh okoljskih/trajnostnih pobudah, ki jih izvajajo v obratu, vključno z informacijami o programu Zeleni ključ in klimatskih spremembah. Informacije so lahko podane z navodili v pisni obliki ali na skupnih sestankih. V nekaterih primerih se lahko najemniki prostorov udeležijo enakega usposabljanja kot osebje v obratu.

V obratu morajo spodbujati najemnike prostorov, da kolikor je to mogoče, prilagodijo svoje poslovanje načelom trajnosti v duhu programa Zeleni ključ.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti seznam najemnikov prostorov v obratu in dokumentacijo (npr. zapisnike s sestankov, komunikacijo prek elektronske pošte, dele pogodbe itd.), ki zagotavlja, da so ustrezno informirani o okoljskih/trajnostnih pobudah, ki jih izvajajo v obratu in spodbujani k delovanju po načelih kriterijev programa Zeleni ključ. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

13.2 Najmanj 75 % izdelkov iz papirja in promocijskih tiskovin, ki jih v obratu nabavljajo, ima priznani okoljski znak ali so naročeni pri podjetju, ki ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.1) - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (13.1) - Turistične znamenitosti
-----------------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem porabe energije in količine odpadkov, morajo v obratu zmanjšati porabo papirja in papirnatih izdelkov (papir za tiskanje, kuverte, tiskovine itd.). Vsi papirnati izdelki morajo imeti okoljski znak, npr. EU Ecolabel, FSC (priporočljiva sta FSC Recycled ali FSC Mix) ali morajo biti izdelani v podjetju, ki ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem.

Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu uporabljajo najmanj 75 % takega papirja in papirnatih izdelkov, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predložiti dokumentacijo, ki zagotavlja, da imajo papir in papirnati izdelki, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih, okoljski znak, so izdelani iz reciklabilnih materialov ali so izdelani v podjetju, ki ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled papirja in papirnatih izdelkov in potrditi skladnost z zahtevami kriterija. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

Dodatne informacije:

 The logo features a green sprout with two leaves growing from a circular base containing the European Union flag (a circle of twelve gold stars on a blue background). Below the sprout, the text "EU Ecolabel" is written in blue, with the website "www.ecolabel.eu" in green underneath.	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/
 The logo consists of a stylized black tree with a checkmark integrated into its trunk. Below the tree, the letters "FSC" are printed in a bold, black, sans-serif font.	https://fsc.org/en
 The logo is a dark green rectangular label. On the left, it features a white recycling symbol with "100%" above it, and the FSC tree logo below. To the right of the symbol, the word "RECYCLED" is written in white, followed by "Made from recycled material" and the code "FSC® C000000". The website "www.fsc.org" is printed at the bottom left.	https://fsc.org/en/fsc-labels

	https://fsc.org/en/fsc-labels
---	---

13.3 V obratu so sprejeli ukrepe za zmanjševanje uporabe papirja v pisarnah, sobah/enotah in sejnih sobah.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.2) - Kampe - Kongresne centre - Turistične znamenitosti
-----------------------------	--

Da bi zmanjšali okoljski odtis z zmanjšanjem porabe energije in virov ter z zmanjšano količino pridelanih odpadkov, povezanih z uporabo papirja, morajo v obratu sprejeti ukrepe za zmanjševanje uporabe papirja v pisarnah, sobah/enotah in sejnih sobah.

Ukrep za zmanjšanje uporabe papirja v sobah/sejnih sobah je omejitev količine papirja, ki je gostom na voljo. Tako je lahko v sobah/enotah na voljo manjša količina papirja, v manjšem formatu (npr. A5 namesto A4), papir na zahtevo, v sejnih sobah je lahko papir le na osrednji mizi ali je na voljo možnost uporabe tablice namesto papirja itd. V pisarnah ukrepi vključujejo omejevanje tiskanja dokumentov, spodbujanje obojestranskega tiskanja in/ali

ponovne uporabe papirja za zapiske itd. Ukrepi na recepciji vključujejo tiskanje računov le na zahtevo (ali pošiljanje računov prek e-pošte), prenehanje uporabe kuvert za natisnjene račune itd.

V obratu spodbujajo osebje vseh oddelkov k zmanjšani uporabi papirja, ko je to mogoče.

Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu sprejmejo ukrepe, namenjene zmanjševanju uporabe papirja v najmanj dveh oddelkih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti informacije o sprejetih ukrepih za zmanjševanje uporabe papirja v najmanj dveh oddelkih v obratu. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled uporabe papirja in potrditi skladnost z zahtevami kriterija. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	---

13.4 Dobavitelji so obveščeni o trajnostnem načinu poslovanja v obratu in spodbujani k upoštevanju enakih trajnostnih zavez.

OBVEZEN KRITERIJ ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.3) - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (13.2) - Turistične znamenitosti
------------------------------------	---

Ker so v obratu v nenehnem stiku z dobavitelji izdelkov/storitev, jih morajo seznaniti s programom Zeleni ključ in s sprejetimi ukrepi na področjih okoljevarstva, podnebnih sprememb in trajnosti. Informacije vključujejo informacije o

zmanjševanju porabe virov, o uporabi čistejših in do virov bolj prijaznih možnosti (vključno s prevozom) in o zavezanosti družbenim standardom. Informacije so lahko podane z navodili v pisni obliki ali na skupnih sestankih.

V obratu morajo spodbujati dobavitelje, da kolikor je to mogoče, upoštevajo zahteve kriterijev programa Zeleni ključ in poslujejo v enakem duhu glede vseh vidikov trajnostnega upravljanja.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti dokumentacijo (npr. izjavo, del pogodbe itd.), ki zagotavlja, da so bili dobavitelji obveščeni o trajnostnem načinu poslovanja v obratu in spodbujani k upoštevanju enakih trajnostnih zavez. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

13.5 Najmanj 75 % dobaviteljev ima okoljski znak, sprejeto okoljsko politiko in/ali je zavezanih k trajnostnemu razvoju.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.4) - Kampe - Kongresne centre - Gostinske obrate (13.3) - Turistične znamenitosti
---------------------	---

Ker so v obratu v nenehnem stiku z dobavitelji izdelkov/storitev, morajo zagotoviti, da ima najmanj 75 % vseh dobaviteljev pridobljen okoljski znak, vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem, pisno okoljsko politiko in/ali so na kakršenkoli drugi način zavezani k trajnostnemu razvoju.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti dokumentacijo (seznam dobaviteljev vključno s pridobljenimi okoljskimi certifikati), ki zagotavlja, da ima najmanj
----------------------	---

	75 % vseh dobaviteljev pridobljen okoljski znak, vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem, pisno okoljsko politiko in/ali so na kakršenkoli drugi način zavezani k trajnostnemu razvoju. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
--	--

13.6 V obratu imajo najmanj tri kategorije kupljenih ali izposojenih tekstilnih izdelkov, ki so okolju prijazne.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.5) - Kampe
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis, morajo v obratu zagotoviti, da so kupljeni ali najeti tekstilni izdelki okolju prijazni.

Ta kriterij je izpolnjen, ko imajo najmanj tri kategorije tekstilnih izdelkov (npr. brisače, posteljnina, namizni prti, tekstilni prtički, uniforme osebja itd.), ki jih v obratu uporabljajo, mednarodno ali nacionalno priznan okoljski znak ali znak pravične trgovine. Ta kriterij izpolnjujejo tudi tekstilni izdelki, narejeni iz 100 % reciklabilnih materialov.

Priporočljivo je, da v obratu nabavljajo tekstil iz naravnih vlaken, kjer so bile pri gojenju uporabljene majhne količine pesticidov in/ali iz materialov, ki jih je enostavneje reciklirati (tekstil iz le ene vrste vlaken). Visokokakovostni tekstilni izdelki imajo daljšo življenjsko dobo, kar na dolgi rok omogoča finančne prihranke. Nabava takih izdelkov zmanjšuje porabo surovin in količino nastalih odpadkov. Z namenom podaljševanja življenjske dobe vzmetnic in blazin je priporočljiva uporaba ustrezne zaščite na teh izdelkih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti dokumentacijo, ki zagotavlja, da imajo najmanj tri kategorije tekstilnih izdelkov, ki jih v obratu uporabljajo, mednarodno ali nacionalno priznan okoljski znak ali znak pravične trgovine ali so narejeni iz 100 % reciklabilnih materialov.
-----------------------------	---

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--

Dodatne informacije:

	https://www.zps.si/dom-in-vrt-topmenu-331/oprema-in-tekstil-topmenu-334/9822-oznacevanje-tekstila
	https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/

13.7 Če v obratu uporabljajo storitve pralnice perila zunanjega izvajalca, je pralnica lahko oddaljena največ 100 kilometrov od obrata.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.6) - Kampe - Kongresne centre (13.6) - Gostinske obrate (13.4) - Turistične znamenitosti (13.6)
---------------------	---

Da bi zmanjšali ogljični odtis, ki nastane pri prevozu perila, morajo v obratu izbrati pralnico perila, ki je od obrata oddaljena manj kot 100 km.

Izjema: Ta kriterij ne velja, če imajo v obratu lastno pralnico perila.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti dokumentacijo (npr. izjavo, del pogodbe itd.), ki zagotavlja, da je pralnica perila od obrata oddaljena manj kot 100 km.</i> <i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	--

13.8 Najmanj 75 % izdelkov z dolgo življenjsko dobo ima priznani okoljski znak oz. so izdelani v podjetju, ki ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.7) - Kampe - Kongresne centre (13.7)
---------------------	--

	- Gostinske obrate (13.5) - Turistične znamenitosti (13.7)
--	---

Da bi zagotovili okolju prijazno in trajnostno proizvodnjo izdelkov z dolgo življenjsko dobo, morajo v obratu zagotoviti, da imajo taki izdelki, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih, pridobljen okoljski znak ali so bili izdelani v podjetju, ki ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem.

Izdelki z dolgo življenjsko dobo (npr. pohištvo, preproge, jedilni pribor itd.) so izdelani tako, da prenesejo večkratno in dolgotrajno uporabo.

Izjema: Električne naprave niso del tega kriterija, ravnanje z njimi je predstavljeno v poglavju 7.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu</u> mora okoljski upravitelj predstaviti dokumentacijo, ki zagotavlja, da ima najmanj 75 % izdelkov z dolgo življenjsko dobo, ki so bili nabavljeni v zadnjih 12 mesecih, pridobljen okoljski znak ali so bili izdelani v podjetju, ki ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
-----------------------------	--

13.9 V obratu obnavljajo svoje izdelke z dolgo življenjsko dobo ali kupujejo že rabljene izdelke z dolgo življenjsko dobo.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.8) - Kampe - Kongresne centre (13.8) - Gostinske obrate (13.6) - Turistične znamenitosti (13.8)
---------------------	---

Da bi zmanjšali okoljski odtis z manjšo nabavo novih izdelkov z dolgo življenjsko dobo, so v obratu v zadnjih 12 mesecih obnovili in omogočili ponovno uporabo izdelkov z dolgo življenjsko dobo ali nabavili že rabljene izdelke iz druge roke.

Izdelki z dolgo življenjsko dobo (npr. pohištvo, preproge, jedilni pribor itd.) so izdelani tako, da prenesejo večkratno in dolgotrajno uporabo. Ob nabavi rabljenih električnih naprav, morajo v obratu preveriti njihovo energetske učinkovitost.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predstaviti dokumentacijo (npr. račune), ki zagotavlja, da so v obratu v zadnjih 12 mesecih obnovili in omogočili ponovno uporabo izdelkov z dolgo življenjsko dobo ali nabavili že rabljene izdelke iz druge roke. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
----------------------	--

13.10 V obratu uporabljajo okolju prijazna motorna vozila.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Kampe - Kongresne centre (13.9) - Gostinske obrate (13.7) - Turistične znamenitosti (13.9)
---------------------	--

Da bi zmanjšali onesnaženje zraka in porabo energije, ki jih povzročajo motorna vozila, morajo v obratu uporabljati okolju prijazna, lastna ali najeta motorna vozila za prevoz gostov in osebja ter za druge namene (npr. dostava hrane in pijače itd.), kot so avtomobili, motorna kolesa, vozila za golf in druga vozila, ki za delovanje uporabljajo obnovljiva goriva (biodizel, bioalkoholi (metanol, etanol, butanol), kemično shranjena elektrika (baterije in gorivne celice), vodik, ne-fosilni metan, ne-fosilni zemeljski plin, rastlinsko olje in drugi biomasni viri) ali elektriko.

Ta kriterij je izpolnjen, ko je najmanj 75 % motornih vozil, ki jih imajo v obratu v lasti ali najemu, okolju prijaznih.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<i>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti pisni seznam vseh motornih vozil v obratu, z navedbo goriva, ki ga potrebujejo za delovanje. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled vozil in potrditi skladnost z zahtevami kriterija. Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
-----------------------------	---

13.11 Vozilom, ki se zadržujejo na površinah obrata, ni dovoljeno delovati v mirovanju dlje kot dve minuti.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.9) - Kampe - Kongresne centre (13.10) - Gostinske obrate (13.8) - Turistične znamenitosti (13.10)
---------------------	---

Da bi zmanjšali onesnaževanje zraka in porabo virov, ni dovoljeno delovanje vozil med čakanjem ali med dostavo (motor ne sme delovati).

Vozila v lasti obrata lahko motorje pustijo delovati največ dve minuti. Če nacionalna zakonodaja zahteva standarde, ki so strožji ali v nasprotju s tem kriterijem, morajo v obratu spoštovati nacionalno zakonodajo.

Ta kriterij je izpolnjen, ko v obratu napišejo izjavo z določilom, ki vozilom prepoveduje delovanje v mirovanju, ki je daljše od dveh minut. Z določilom so seznanjeni tudi gostje in člani osebja, najlažje z uporabo slikovnih navodil/znakov ob vhodu na površine obrata, na parkiriščih, v garažah in na vhodu v obrat itd. Določilo je lahko navedeno tudi v standardnih delovnih postopkih za člane osebja, ki pri svojem delu uporabljajo vozila (npr. vozniki, portirji, tehnično osebje itd.). Sprejemno osebje lahko goste ob prihodu v obrat prav tako obvesti o tej zahtevi.

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti izjavo z določilom, ki vozilom prepoveduje delovanje v mirovanju, ki je daljše od dveh minut. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi obstoj slikovnih navodil/znakov na ustreznih površinah.</u> Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).
----------------------	--

13.12 V obratu spodbujajo člane osebja k uporabi okolju prijaznejših prevoznih sredstev.

SMERNICA ZA:	- Večje nastanitvene obrate - Manjše nastanitvene obrate (13.10) - Kampe - Kongresne centre (13.11) - Gostinske obrate (13.9) - Turistične znamenitosti (13.11)
---------------------	--

Da bi zmanjšali onesnaževanje zraka in izboljšali skrb za zdravje, v obratu z ustnimi in pisnimi navodili člane osebja spodbujajo k uporabi okolju prijaznih prevoznih sredstev, kot so kolesa, javni prevozi (avtobusi, vlaki, tramvaji, čolni itd.), električna vozila, skupni prevozi (več ljudi v enem avtomobilu), organizirani prevozi za člane osebja itd. Posledično morajo osebju omogočiti tudi primerne prostore za shranjevanje in ustrezno opremo (zaklenjena kolesarnica, polnilne postaje za električne avtomobile itd.) in/ali jim ponuditi finančno spodbudo (npr. vozovnice za javni promet, brezplačno parkiranje/polnjenje električnih avtomobilov, brezplačni organizirani prevozi, podpora skupnim prevozom itd.).

ZAHTEVE ZA OBRAT SO:	<u>Na kontrolnem pregledu mora okoljski upravitelj predložiti navodila, ki osebje spodbujajo k uporabi okolju prijaznih prevoznih sredstev. Presojevalec mora opraviti vizualni pregled, na katerem mora potrditi objavo navodil na ustreznih mestih v obratu.</u>
----------------------	--

	<i>Dokumentacija mora biti ustrezno posodobljena, shranjena in dosegljiva ob vsakem kontrolnem pregledu (glej kriterij 1.4).</i>
--	--